

GOSPODARKA MATERIAŁOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT ZAOPATRZENIA I BILANSÓW MATERIAŁOWYCH

SPIS RZECZY:

	Str.		
S. Barnholz i I. Chawin — O przyspieszeniu obiegu środków obrotowych	397	Doraźne uporządkowanie gospodarki magazynowej	425
Krzysztof Porwit — Normowanie zapasów materiałowych w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych	401	Tryb zaopatrzenia i dystrybucji materiałów ogniotrwałych	426
Dlaczego?	410	Tryb zaopatrzenia i dystrybucji drewna w 1952 r.	426
Dlaczego?	412	Zmiana zarządzenia w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji paliwa stałego	430
Opracowanie planów techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw i innych jednostek planujących na rok 1952	414	Tryb zaopatrzenia i dystrybucji artykułów srubowych w 1952 r.	430
Szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego	415	Tryb postępowania przy upłynianiu remanentów półwyrobów i wyrobów ze stali szlachetnej przez właściwe jednostki zbytu podległe Ministrowi Przemysłu Ciężkiego	431
Odpisanie z ksiąg rachunkowych przedsiębiorstw uspołecznionych niedoborów materiałowo-towarowych	417	Zasady racjonalnego stosowania papieru i kartonu bezdrzewnego oraz papieru o gramaturze wyższej	433
Zasady zgłaszania zapotrzebowań na 1952 rok na materiały żelazne nawierzchni kolejowej	418	Zastępowanie brakujących materiałów instalacyjnych innymi materiałami	436
Tryb dystrybucji i zaopatrzenia w odzież służbową i specjalną (ochronną i roboczą)	421		

S. BARNHOLZ i I. CHAWIN

O przyspieszeniu obiegu środków obrotowych*)

Walka o przyspieszenie obiegu środków obrotowych — to nie doraźna akcja; jest ona organiczną częścią codziennej walki o wykonanie narodowego planu gospodarczego i powinna być prowadzona przy aktywnym udziale całej załogi przedsiębiorstwa, przy najszerzym rozwoju ruchu stachanowskiego i nowych form socjalistycznego współzawodnictwa, przy umacnianiu rozrachunku gospodarczego.

Szybkość obiegu środków obrotowych — to uogólniający wskaźnik jakości pracy przedsiębiorstwa. Poprawienie tego wskaźnika może być osiągnięte jedynie pod warunkiem jednoczesnego ulepszenia produkcyjnej, zaopatrzeniowej, zbytovej oraz całej gospodarczej i finansowej działalności, tzn. jako wynik wysiłków całej załogi robotniczej, urzędników i inżynierów technicznych pracowników przedsiębiorstwa. Współzawodnictwo o przyspieszenie obiegu środków obrotowych jest nierozdzielnie związane z walką o zwiększenie tempa rozszerzonej socjalistycznej reprodukcji, o powiększenie produkcji, o obniżenie kosztów własnych o oszczędność zużycia surowców, materiałów pomocniczych i paliwa, o podniesienie jakości produkowanych wyrobów.

Walka o przyspieszenie obiegu środków obrotowych prowadzi do ulepszenia pracy wszystkich oddziałów przedsiębiorstwa, ponieważ

*) Artykuł niniejszy jest prawie dosłownym tłumaczeniem wstępnego rozdziału książki pt. „Puti uskorienija oboracziwaemosti oborotnych sredstw w maszynostrojenii“, Maszgiz, 1950.

na wskaźnik obiegu wpływa nie tylko praca głównych oddziałów produkcyjnych przedsiębiorstwa, ale i praca oddziałów i służb pomocniczych: narzędziowego, remontowego, cieplnego, transportu wewnątrz-zakładowego, magazynów wyrobów gotowych, materiałów i paliwa oraz komórek administracyjnych: planowania, zaopatrzenia, zbytu, inwestycyjnej, finansowej buchalterii i radcy prawnego.

Poto by wykonać swój plan produkcji każde przedsiębiorstwo musi rozporządzać określoną sumą środków trwałych i obrotowych.

Środki obrotowe są potrzebne przedsiębiorstwu dla utworzenia zapasów materiałów podstawowych i pomocniczych, półfabrykatów (otrzymywanych od innych przedsiębiorstw w ramach przemysłowej kooperacji), paliwa, części zapasowych, narzędzi i specjalnych przyrządów. Oprócz tego są one potrzebne dla utworzenia zapasów półfabrykatów i wyrobów w różnych stadiach produkcji w toku, wyrobów gotowych w magazynach zakładowych i w drodze do nabywcy i, wreszcie, zapasów gotówkowych w kasie i na koncie bankowym oraz w rozrachunkach przedsiębiorstwa z jego nabywcami.

Przyspieszenie obiegu środków powoduje to, że przejście przedmiotów pracy (materiałów i półfabrykatów) przez wszystkie stadia ich przygotowania i obróbki oraz produktów pracy (wyrobów gotowych) — do ich nabywcy, odbywa się w krótszym okresie czasu: skraca się proces produkcji i obrotu, zmniejsza się cykl

zaopatrzenia, produkcji, sprzedaży wyrobów gotowych. Im mniej środków zostanie zaangażowanych w każdym z cykli ich obiegu — w zaopatrzeniu, w produkcji, w sprzedaży wyrobów gotowych na jednostkę pieniężną produkcji, tym szybciej można będzie odzyskać zużyte przez przedsiębiorstwo środki w formie wpływu należności za wykonane dostawy wyprodukowanych wyrobów.

Aby usprawnić wykorzystanie środków obrotowych trzeba zwiększyć produkcję i sprzedaż wyrobów gotowych, zmniejszając jednocześnie w stosunku do wykonanej sprzedaży produkcyjne zapasy surowców, materiałów pomocniczych, paliwa, narzędzi i przyrządów, remanentów produkcji w toku i półfabrykatów w oddziałach produkcyjnych, remanentów wyrobów gotowych na składach i w drodze do nabywcy, a także i zadłużenia nabywców oraz inne rodzaje należności. W wyniku tych posunięć przedsiębiorstwo wykona i sprzeda o wiele większą produkcję na jednostkę pieniężną środków obrotowych.

Przyspieszenie obiegu środków obrotowych oznacza zwiększenie tempa rozszerzonej socjalistycznej reprodukcji; przy określonej kwocie środków obrotowych można dać większą produkcję lub taką samą produkcję — w krótszym okresie. Przyspieszając proces produkcji i obrotu naprzykład dwukrotnie, przedsiębiorstwo wykona i zrealizuje w ciągu pół roku taką produkcję, jaka przedtem wymagała roku czasu, w ciągu roku zaś wyprodukuje ono obecnie dwukrotnie więcej. Przyspieszenie obiegu środków osiągnięte przez skrócenie czasu produkcji oraz obrotu produkcji oznacza przedterminowe wykonanie planów gospodarczych dzięki ujawnieniu i wykorzystaniu dodatkowych rezerw materiałowych i pieniężnych przedsiębiorstwa.

W gospodarce socjalistycznej wyraźnie są rozgraniczane bieżące zapasy materiałowe, gromadzone przez przedsiębiorstwa, zakupywane z ich środków obrotowych, od rezerw państwowych. Bieżące zapasy, znajdujące się w przedsiębiorstwach, powinny być jak najmniejsze. Państwo walczy z nagromadzaniem nadmiernych i zbędnych zapasów materiałowych w poszczególnych przedsiębiorstwach, ponieważ zapasy te przez długi nieraz czas leżą bez ruchu w ich magazynach.

Przyspieszenie obiegu środków obrotowych w przedsiębiorstwach, które nagromadziły nadmierne zapasy, osiągane jest przede wszystkim drogą upłynnienia tych nadmiarów.

Upłynnione nadmierne zapasy materiałowe docierają do tych przedsiębiorstw, którym są one niezbędne dla wykonania i przekroczenia planów produkcyjnych, co przyczynia się do powiększenia ogólnego rozmiaru produkcji przemysłowej, do bardziej równomiernego wykonania planów oraz do lepszego wykorzystania środków obrotowych w całej gospodarce narodowej.

Stalin wskazywał niejednokrotnie, że utworzenie znacznych rezerw w formie rezerw pań-

stwowych, tzn. nagromadzenie materiałów w trybie scentralizowanym, jest jednym z podstawowych warunków rozszerzenia wytwórczości i zwiększenia obronności kraju. Rezerwy ujawnione w przedsiębiorstwach umożliwiają dalsze rozszerzenie produkcji w innych dziedzinach gospodarki narodowej.

Zwolnione dzięki zmniejszeniu zapasów wartości materiałowych i pieniężnych środki obrotowe zostają przekazane, zwrócone państwu przez przedsiębiorstwo. Państwo zużytkowuje te zwolnione przez przedsiębiorstwo wartości materiałowe i pieniężne dla organizacji nowych produkcji. Widać z tego, że przyspieszenie obiegu środków obrotowych jest związane z rozszerzeniem społecznej wytwórczości i zwiększeniem tempa rozszerzonej socjalistycznej produkcji w dwojaki sposób. Po pierwsze przyspieszenie obiegu środków jest osiągane drogą zwiększenia produkcji na każdą jednostkę pieniężną zaangażowanych w przedsiębiorstwie środków; po drugiej część środków przedsiębiorstwa zwalnia się w wyniku przyspieszenia ich obiegu i przekazywana jest państwu, które uzyskuje w ten sposób dodatkowe rezerwy, umożliwiające zwiększenie produkcji w innych przedsiębiorstwach i gałęziach gospodarki narodowej. Czasem nie zachodzi przekazanie państwu nadmiaru środków obrotowych, ale przedsiębiorstwo zrzeka się dofinansowania na potrzeby przewidzianego planem zwiększenia produkcji.

Walka o przyspieszenie obiegu środków obrotowych jest jednocześnie walką o obniżenie kosztów własnych produkcji oraz o ponadplanową akumulację.

Dla należytego zorganizowania pracy przedsiębiorstwa z ekonomicznego punktu widzenia konieczne jest zdanie sobie sprawy z wzajemnego oddziaływania takich czynników jak: przyspieszenie obiegu środków obrotowych, obniżenie kosztów własnych produkcji i wzrost rentowności przedsiębiorstwa. Drogi prowadzące do przyspieszenia obiegu środków obrotowych są jednocześnie w dużym stopniu drogami prowadzącymi do obniżenia kosztów własnych produkcji i do zwiększenia rentowności przedsiębiorstwa, względnie ich zmniejszenie prowadzi jednocześnie do obniżenia kosztów w poszczególnych pozycjach nakładów.

Zaangażowanie środków w zapasach materiałowych zależy w szczególności od tego, w jakim stopniu przejawia się oszczędne zużycie materiałów do produkcji. Średnie dzienne zużycie materiałów na cele produkcyjne zależy od ich zużycia na jednostkę produkcji oraz od wielkości ogólnej produkcji. Im bardziej oszczędnie będą zużywane materiały, tym mniejsze będzie, przy takiej samej produkcji, dzienne średnie zużycie materiałów, a zatem i mniejsza będzie również potrzeba zapasów w magazynach przedsiębiorstwa. Oszczędność zużycia surowców i materiałów jest jednocześnie jedną z najważniejszych dróg obniżenia kosztów własnych.

Metody stosowane w celu przyspieszenia obiegu środków drogą zmniejszenia zużycia materiałów na jednostkę produkcji prowadzą jednocześnie do zmniejszenia kosztów własnych dzięki uzyskanym oszczędnościom materiałowym.

Zmniejszając zapasy materiałowe, przedsiębiorstwo uzyskuje oszczędności na wydatkach magazynowych. Poza tym wiele materiałów ulega zepsuciu na skutek długiego magazynowania; zmniejszając okres przechowywania materiałów, przedsiębiorstwo zmniejsza wydatki magazynowe oraz straty powodowane ubytkiem naturalnym. A więc, stosując metody zmierzające do przyspieszenia obiegu środków obrotowych, przedsiębiorstwo osiąga jednocześnie obniżenie nakładów zaopatrzenia materiałowego.

Wynika stąd, że walka o oszczędne zużycie surowców, materiałów pomocniczych i paliwa ma pierwszorzędne znaczenie dla uzyskania poprawy szeregu ważnych ilościowych i wartościowych wskaźników pracy przedsiębiorstwa: wielkości produkcji i jej realizacji, kosztów własnych, szybkości obiegu środków. Zmniejszając do minimum odpady materiałowe i wykorzystując te minimalne nieuniknione odpady do wytworzenia artykułów codziennego użytku, przedsiębiorstwa rozszerzają produkcję, dają dodatkową produkcję dzięki zaoszczędzeniu metali, innych materiałów i paliwa, to znaczy nie żądając od państwa ani dodatkowych przydziałów materiałów, ani dodatkowych środków obrotowych. Wykorzystując najbardziej ekonomicznie istniejące w kraju zasoby materiałowe, nowatorzy przemysłowi — inżynierowie, racjonalizatorzy, kolektywy zakładowe rozwiązują trzy podstawowe gospodarcze problemy:

1. stworzenie bazy surowcowej dla dodatkowego, ponadplanowego zwiększenia produkcji;

2. obniżenie kosztów własnych produkcji i osiągnięcie ponadplanowej akumulacji w zakresie wydatków materiałowych;

3. zwolnienie i przekazanie do dyspozycji państwa nadmiarów środków obrotowych w postaci rezerw pieniężnych.

Trzeba jednakże pamiętać, że jeżeli przyspieszenie obiegu środków obrotowych prowadzi bezwzględnie do obniżenia wydatków w zakresie któregoś z elementów kosztów własnych, to odwrotna zależność nie zawsze ma miejsce; obniżenie kosztów własnych może być osiągnięte również i przy zwolnieniu obiegu środków obrotowych. Obniżenie kosztów własnych stwarza dogodne warunki dla przyspieszenia obiegu środków obrotowych, ale dla wykorzystania tych warunków zachodzi czasem potrzeba aby kierownictwo i cały kolektyw przedsiębiorstwa przedsięwzięli szereg specjalnych środków organizacyjnych. Niektóre przedsiębiorstwa osiągnęły obniżenie kosztów własnych i znaczną ponadplanową akumulację, ale nie mają żadnych wyników w dziedzinie przyspieszenia obiegu środków obrotowych muszą być w

związku z tym zaliczone na podstawie tego ważnego wskaźnika jakość pracy — do rzędu przedsiębiorstw nienadążających za ogólnym postępem. Np. skrócenie czasu pracy w wyniku podniesienia wydajności pracy zawsze wpływa na obniżenie kosztów własnych, ale nie zawsze prowadzi do skrócenia cyklu produkcyjnego, decydującego o przyspieszeniu obiegu środków obrotowych zaangażowanych w sferze produkcji. Cykl produkcyjny zawiera bowiem w sobie nie tylko czas pracy, ale i czas kontroli, czas transportu i przebywania półwyrobów w zapasie w składach lub w halach produkcyjnych w oczekiwaniu na wzięcie ich na warsztat. Jeżeli wzrost wydajności pracy nie pociąga za sobą usprawnień w innych dziedzinach, jeśli na skutek złej organizacji ruchu półwyrobów zwiększa się czas ich przebywania na składzie lub czas ich transportu, ogólna długość cyklu może się nawet przedłużyć, a tym samym zwolni się również i obieg środków obrotowych zaangażowanych w sferze produkcji. Zwolnienie obiegu środków obrotowych może być następstwem niedostatecznie sprawnej organizacji zaopatrzenia materiałowego. Przyczyną wzrostu zapasów materiałowych w magazynach przedsiębiorstw może być nawet zmniejszenie ich zużycia do produkcji w wyniku osiągniętej oszczędności, jeśli komórka zaopatrzenia nie poczyniła we właściwym czasie odpowiednich kroków dla zmniejszenia dostaw.

Oto dlaczego obniżeniu kosztów własnych produkcji nie zawsze towarzyszy przyspieszenie obiegu środków, podczas gdy zawsze, jako zasada, przyspieszenie obiegu środków obrotowych wpływa na obniżenie kosztów produkcji.

Przyspieszenie obiegu środków obrotowych osiągane jest na bazie rozrachunku gospodarczego i ścisłego przestrzegania systemu oszczędzania — socjalistycznych metod gospodarczych.

Oszczędne wykorzystanie zasobów materiałowych przedsiębiorstwa, zwiększenie wydajności pracy, zmniejszenie wydatków związanych z obsługą produkcji, terminowe i prawidłowe przeprowadzanie rozrachunków z dostawcami i odbiorcami, osiągnięcie możliwie największej równomierności i możliwie maksymalnego przyspieszenia cyklów zaopatrzenia, produkcji i zbytu — oto co jest niezbędne dla przyspieszenia obiegu środków obrotowych.

Pełne wykorzystanie środków obrotowych jest uzależnione od wprowadzenia i ścisłego przestrzegania zasad rozrachunku gospodarczego, tak we wzajemnych stosunkach przedsiębiorstwa z innymi jednostkami, jak i wewnątrz przedsiębiorstwa. Tam gdzie nie ma prawidłowego rozrachunku gospodarczego, nie może być osiągnięte rzeczywiście prawidłowe, rzeczywiście oszczędne wykorzystanie środków obrotowych. Umocnienie rozrachunku gospodarczego, przedstawienie na rozrachunek poszczególnych działów, odcinków, brygad jest podstawową pracą organizacyjną na drodze do przyspieszenia obiegu środków obrotowych.

Lepsze wykorzystanie środków obrotowych posiada ogromne znaczenie dla umocnienia finansów poszczególnych przedsiębiorstw i państwowych finansów kraju. Im szybciej będzie się odbywał obieg środków obrotowych, tym stosunkowo mniejsza suma środków będzie potrzebna dla każdego obrotu, tym szybciej będą realizowane wszelkie płatności.

A więc — przyspieszenie obiegu środków obrotowych jest osiągane przez zwiększenie produkcji i jej zbytu, polepszenie jej jakości i obniżenie kosztów własnych. W tym zawarte jest ogólnie gospodarcze znaczenie walki o przyspieszenie obiegu środków. Walcząc o polepszenie tego syntetycznego, uogólniającego wskaźnika, odzwieczniając wszystkie strony produkcyjnej, zaopatrzeniowej, zbytovej i finansowej działalności przedsiębiorstwo podwyższa ogólny poziom swojej pracy na wszystkich jej odcinkach.

Wielkie zalety socjalistycznego systemu gospodarczego, które zapewniły Związkowi Radzieckiemu jego ogólnie-swiatowe, historyczne zwycięstwa, ujawniają się również i w organizacji i wykorzystaniu środków obrotowych socjalistycznych przedsiębiorstw.

Cykl obiegu środków obrotowych w gospodarce socjalistycznej posiada zasadniczo odmienny charakter niż obieg kapitałów w gospodarce kapitalistycznej. Obieg kapitałów trwałych i obrotowych, jak również i kapitałów handlowych, przekształcających się w ustroju kapitalistycznym w k a p i t a ł, tzn. w środek eksploatacji klasy pracującej, natrafia w gospodarce kapitalistycznej na tak wielkie przeszkody jak: anarchia wytwórczości i brak rynków zbytu. Na skutek trudności zbytu produkcji, w aktywach obrotowych kapitalistycznych przedsiębiorstw przeważają kapitały zaangażowane w sferze wymiany. I tak na przykład w Stanach Zjednoczonych. Towarzystwa „GENERAL ELECTRIC“, na dzień 31 grudnia 1945 r. około 80% ich aktywów obrotowych było zaangażowanych w sferze wymiany, tzn. na każdy dolar w sferze produkcji przypadało 4 dolary w sferze wymiany.

W zaciętej walce o rynki zbytu niektórym kapitalistycznym przedsiębiorstwom udaje się czasem osiągnąć przyspieszenie procesu zbytu ich produkcji, a tym samym i udziału aktywów obrotowych zaangażowanych w sferze wymiany. Jednakże w takim przypadku jednocześnie zachodzi nieuchronnie objaw zamrożenia kapitałów obrotowych i kapitałów handlowych w konkurencyjnych przedsiębiorstwach, wypartych z rynków zbytu. W ten sposób przyspieszenie obiegu kapitałów w poszczególnych przedsiębiorstwach nie prowadzi do przyspieszenia obrotu w całym przemyśle danego kraju. Wreć odwrotnie nawet zachodzi zahamowanie kapitałów, szczególnie jaskrawo występujące w okresie rozszerzającego się kryzysu. Całkowicie odmiennie przedstawia się sprawa

w gospodarce socjalistycznej, posiadającej wszystkie przesłanki do ogólnego przyspieszenia obiegu środków obrotowych. Środki obrotowe gospodarki socjalistycznej nie mają nic wspólnego z kapitałem. Nie przeciwstawiają się one klasie robotniczej jako narzędzie eksploatacji, lecz stanowią warunek niezbędny dla zabezpieczenia ciągłości wytwórczości społecznej, zwiększenia produkcji i obrotu towarowego i tym samym, polepszenia bytu pracujących. Organizacja zaopatrzenia materiałowego, produkcji i zbytu ma na celu osiągnięcie maksymalnego skrócenia czasu produkcji i obrotu towarów. Zbyt produkcji odbywa się według zgóry ustalonego planu, rozrachunki za dostawy również następują planowo.

W gospodarce socjalistycznej przyspieszenie obiegu środków obrotowych w całym przemyśle jest osiągane drogą przyspieszenia ruchu tych środków w poszczególnych przedsiębiorstwach. Lepsza praca jednego przedsiębiorstwa usprawnia pracę i przyspiesza obieg środków w innych, związanych z nim przedsiębiorstwach.

Podobna współzależność między pracą poszczególnych przedsiębiorstw i wynikami całej gospodarki narodowej pochodzi stąd, że antagonizm i sprzeczność interesów poszczególnych przedsiębiorstw i wzajemne zwalczanie się, tak charakterystyczne dla kapitalizmu, przestały istnieć.

Powodzenie socjalistycznego współzawodnictwa o przyspieszenie obiegu środków obrotowych zależy od stopnia aktywności mas robotników i pracowników, które do niego włączyły się, od zasięgu i głębi współzawodnictwa w przedsiębiorstwie.

Prawidłowo organizować współzawodnictwo, zapewnić doprowadzenie indywidualnych zadań w zakresie przyspieszenia obiegu środków do wszystkich wykonawców, włączając współczynniki szybkości obiegu środków obrotowych do wskaźników rozrachunku gospodarczego, wciągnąć do współzawodnictwa wszystkich robotników, pracowników inżynieryjno-technicznych i personel administracyjny, rozwinąć szeroką akcję uświadamiającą i propagandową za podjęciem indywidualnych socjalistycznych zobowiązań przez wszystkich współzawodniczących, zapewnić szerokie upowszechnienie wyników, osiągniętych przez uczestniczących we współzawodnictwie, nadać akcji współzawodnictwa szeroki rozgłos — oto zadanie komórek administracyjnych, partyjnych i związkowych w przedsiębiorstwie.

Poto, aby każdy wykonawca rozumiał swoją rolę i swoje miejsce w ogólnej walce całego kolektywu o przyspieszenie obiegu środków obrotowych, niezbędne jest pogłębienie wiadomości z zakresu ekonomii, wyjaśnienie robotnikom roli i znaczenia środków obrotowych w gospodarce narodowej, istoty nieprzerwanego cyklu obrotowego środków zaangażowanych w sferze produkcji i obrotu oraz wskazanie dróg prowadzących do przyspieszenia i ich obiegu.

Tłum. T. F.

Normowanie zapasów materiałowych w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych

Jednym z podstawowych zagadnień gospodarki materiałowej jest sprawa unormowania gospodarki zapasami, sprawa przyśpieszenia obiegu środków obrotowych zaangażowanych w zapasach materiałowych.

Na łamach „Gospodarki Materiałowej” pojawiło się szereg prac omawiających podstawowe pojęcia związane z normowaniem gospodarki zapasami, zapoznających polskiego czytelnika z doświadczeniami przemysłu radzieckiego. Prace te, niemal bez wyjątku, oparte były na przykładach zaczerpniętych z przedsiębiorstw przemysłowych, dotyczyły warunków pracy spotykanych w przemyśle. Dlatego też celowe wydaje się naświetlenie zasad gospodarki zapasami w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych, a dalej — wysoce pożądane wydaje się podjęcie szerokiej dyskusji nad sposobami wprowadzenia tych zasad w życie, a więc nad sposobami prowadzenia świadomej, planowej gospodarki zapasami.

Podstawowe pojęcia

W praktyce planowania, w praktyce kontroli wielkości zapasów i akcji upłynniania remanentów operujemy pojęciem **normy zapasu**, wyrażanej bądź to ilością materiału, bądź też jego wartością, czy wreszcie wskaźnikiem w dniach, określającym na ile dni zapas ten może pokryć bieżące potrzeby zużycia materiału w przedsiębiorstwie.

Zaopatrzeniowcy, znający z życia ciągłą zmienność posiadanych zapasów, stają często wobec pytania, jakie praktyczne znaczenie ma ustalanie normy zapasu, jak konkretnie powiązać fakt zaplanowania normy zapasu danego materiału w konkretnej ilości na określoną datę (np.: 1000 ton cementu na 31 grudnia 1951 r.) z praktyką, w której stan zapasu zmienia się z dnia na dzień, w zależności od napływu dostaw i natężenia zużycia materiału.

Aby zbadać to zagadnienie podejźmy od strony praktycznej, zastanówmy się jakie znaczenie ma pojęcie normy zapasu dla zaopatrzeniowca sporządzającego plan zaopatrzenia — na przykład na IV kwartał 1951 roku.

Na takie pytanie można by dać odpowiedź formalną, a mianowicie: norma zapasu, jako wielkość planowanego zapasu na koniec kwartału*), jest potrzebna do obliczenia zapotrzebowania materiału na kwartał (na podstawie rachunku: zapotrzebowanie = planowane zużycie + zapas na koniec okresu — zapas na początku okresu). Byłaby to odpowiedź formalna i powierzchowna, niezgodna z podejściem jakie powinno cechować planistę.

*) Pomijamy obecnie sprawę planowania uzasadnionych zapasów ponadnormatywnych. Sprawę tą omówimy osobno.

Planowanie zapasów nie ogranicza się do obliczenia normy zapasu na koniec roku czy kwartału; polega ono na ustaleniu ram, w których powinny kształtować się zapasy w ciągu całego okresu objętego planem i wiąże się ściśle z ustaleniem konkretnych środków zapewniających utrzymanie zapasów w tych ramach.

Zadania, które stają przed zaopatrzeniowcem w chwili sporządzania planu, można w skrócie ująć w następujących punktach:

1. Ile danego materiału trzeba będzie zużyć do produkcji w okresie planu?
2. Jak pokryć te potrzeby, a więc ile pokryją zapasy posiadane na początku okresu planu, a ile trzeba będzie dostarczyć, aby pokryć resztę planowanego zużycia i zabezpieczyć odpowiedni zapas przechodzący na następny okres?

Zaraz też powstają pytania dalsze: kiedy i jak sprowadzić potrzebną ilość materiału, czy w jednej partii na cały kwartał, czy w trzech częściach, czy w dziesięciu...?

Odpowiedź na powyższe pytania, a więc ustalenie właściwej drogi rozplanowania dostaw materiału w zestawieniu z rozplanowaniem zużycia materiału, jest podstawą i treścią planowania zapasów materiałowych.

Decyzja stwierdzająca, że potrzebna ilość materiału powinna być sprowadzona raz na miesiąc, oznacza, że planujemy **zapas produkcyjny** materiału w granicach do ilości starczącej na 30 dni. Decyzja ta oznacza, że w momencie po jednej dostawie materiału powinniśmy mieć zapas produkcyjny w wielkości równej miesięcznemu zużyciu materiału, a więc wystarczającej do następnej dostawy.

Wiedząc o tym, że terminowy, zgodny co do dnia z planem, dopływ dostaw nie może być w praktyce zagwarantowany, liczymy się z koniecznością posiadania na składzie **zapasu minimalnego**, rezerwowego, pozwalającego na utrzymanie ciągłości produkcji na wypadek opóźnień w planowanych terminach dostaw. Równocześnie, musimy się liczyć z faktem, że w większości przypadków materiał nie może być wydany do produkcji bezpośrednio po jego nadejściu do przedsiębiorstwa. Potrzebny jest czas na manipulacje związane z odbiorem materiału, przewiezieniem go na miejsce zużycia. Często materiał musi być poddany dodatkowym czynnościom przygotowawczym, niektóre sortymenty materiałów zużywane w połączeniu z innymi muszą być przechowywane „bezczynn timer”, muszą czekać na dostawę sortymentów uzupełniających. Czynn timer te wy-

magają uwzględnienia przy ustalaniu poziomu zapasu minimalnego.

W rezultacie dochodzimy więc do wniosku, że normalne dostawy materiału, tworzące zapas produkcyjny, powinny nadchodzić w momencie, gdy na składzie znajduje się jeszcze zapas minimalny. O ile więc na przykład planujemy częstotliwość dostaw, czyli **cykl dostaw** materiału, wyznaczający wielkość zapasu produkcyjnego, na 30 dni, planujemy oprócz tego zapas minimalny na 10, 12, 15 czy więcej dni, zależnie od tego z jakimi nieregularnościami i odchyleniami w terminowości trzeba się liczyć w przypadku danego materiału oraz jak kształtują się wymienione wyżej dodatkowe czynniki wpływające na wielkość zapasu minimalnego.

Tak więc planowanie zapasów na dany kwartał sprowadzi się do ustalenia następujących dyrektyw:

- na ile dni zużycia powinniśmy utrzymywać zapas minimalny w przedsiębiorstwie oraz jaka powinna być jego wielkość?
- co ile dni powinny napływać bieżące dostawy w ciągu kwartału oraz jaka powinna być ich wielkość?

Po znalezieniu odpowiedzi na pytania jaki powinien być zapas minimalny i produkcyjny materiału, stwierdzamy następnie, że powinniśmy tak gospodarować i kształtować dostawy, aby poziom zapasu nie spadał w zasadzie poniżej minimalnego, a nie wzrastał powyżej maksymalnego (to jest: minimalnego + produkcyjnego). Tym samym stwierdzamy, że przeciętnie, wahając się między tymi granicami, zapas powinien kształtować się wokół wielkości przeciętnej, to znaczy — normy zapasu (równającej się zapasowi minimalnemu + połowa zapasu produkcyjnego).

Powyższe uwagi wskazują, że w odniesieniu do poszczególnych materiałów powinniśmy w operatywnym planowaniu i kontroli wykonania planu posługiwać się pojęciami zapasu minimalnego, produkcyjnego i maksymalnego.

Jakie jest wobec tego znaczenie pojęcia normy zapasu? Dlaczego, planując wielkość zapasu na określoną datę nie przyjmujemy wielkości minimalnej czy maksymalnej?

W odniesieniu do poszczególnego materiału opieramy się w planie na normie zapasu, a nie na poziomie maksymalnym ani minimalnym dlatego, że nie możemy określić kiedy nadejdzie ostatnia dostawa przed tą datą, na którą planujemy zapas. Planując normę zapasu, rozumiemy przez to, że planujemy zapas w granicach między minimalnym a maksymalnym — na poziomie przeciętnym.

Słuszność takiego podejścia uwidacznia się jeszcze wyraźniej, gdy dotyczy ono całej grupy materiałowej. Z chwilą, gdy rozpatrujemy na przykład całą grupę „materiały podstawowe”, nie miałoby sensu ustalać cykl dostaw, zapas produkcyjny i minimalny dla tej całej grupy.

Zapasy poszczególnych materiałów tej grupy znajdować się będą w określonym dniu na różnych poziomach, między minimalnym a maksymalnym, a więc przeciętnie dla całej grupy zapas powinien kształtować się na poziomie przeciętnym — normy zapasu.

Omówione wyżej podstawowe pojęcia związane z normowaniem zapasów wskazują na ścisłą współzależność między planowaniem zużycia, zapasów i dostaw materiałowych. Prawdłowe, skoordynowane zaplanowanie powyższych elementów jest treścią prawidłowo sporządzonego planu zaopatrzenia.

Oczywiste, że na odcinku wykonania planu występuje równie ścisła współzależność zużycia, zapasów i dostaw materiałowych.

Jeśli zużycie materiału kształtuje się niezgodnie z planem, zaś dostawy nie zostaną operatywnie dostosowane do zmian zużycia, wówczas powstaną natychmiast zaburzenia na odcinku zapasów. Zapasy zostaną wyczerpane, lub też wzrosną do nieuzasadnionego poziomu. Podobnie też przebieg dostaw niezgodny z planem wywoła zbyt ni wzrost lub niebezpieczne obniżenie zapasu, w zależności od tego czy dostawy nadchodzą z przyspieszeniem czy też opóźnieniem.

Reasumując możemy wyciągnąć wniosek, że prawidłowa gospodarka zapasami zależy od u normowania zagadnień zużycia i dostaw materiałowych.

Kontrola wielkości posiadanych zapasów, ujawnianie i upływnianie nagromadzonych zbędnych i nadmiernych zapasów — to niewątpliwie zadania dużej wagi. Są one środkiem zaradczym, usuwającym niewłaściwy stan rzeczy, zaistniały na skutek błędów w planowaniu oraz występujących często przyczyn obiektywnych, powodujących odchylenia od planu.

Najważniejszym jednak celem, do którego powinniśmy dążyć, jest zapobieganie tym błędom i odchyleniom, a więc: wykrywanie tych czynników na odcinku zużycia i dostaw materiałowych, których wynikiem jest niewłaściwe kształtowanie zapasów. Drogą poznania i dokładnej analizy czynników kształtujących poziom zapasów możemy przystąpić do walki o obniżenie tego poziomu, możemy oprzeć nasze dążenia na realnych, rzeczowych podstawach.

Zużycie materiałów

Obliczenie planowanego zużycia materiałów jest podstawowym zadaniem, od którego zależy zarówno planowanie dostaw, jak i zapasów materiałowych. Niezbędnym warunkiem, od którego zależy jakość tych obliczeń, jest znajomość i wnikliwa analiza zadań produkcyjnych, których wykonanie wymaga zużycia materiałów. Prawdłowe obliczenie planowanego zużycia możliwe jest jedynie wtedy, gdy określimy na jaki cel dany materiał ma być zużyty (jaka jest jednostka odniesienia zużycia), jak wielkie są zadania produkcyjne stanowiące cel zużycia materiału oraz jaka jest norma (lub wskaźnik) zużycia materiału na jednostkę odniesienia.

W przedsiębiorstwie budowlano-montażowym przeważająca część zużycia materiałów (ponad osiemdziesiąt procent) przeznaczona jest na cele podstawowej produkcji budowlano-montażowej, podczas gdy reszta przypada na cele produkcji pomocniczej, działalności usługowej itp.

Zagadnienie planowania zużycia materiałów sprowadza się więc przede wszystkim do planowania zużycia na cele produkcji podstawowej.

Zadania produkcyjne w zakresie produkcji podstawowej wyrażane są w następujących ujęciach:

- w technicznych jednostkach sortymentów robót (roboty murowe, żelbetowe itp.),
- w rzeczowych jednostkach charakteryzujących poszczególne obiekty (kułatura budynków, powierzchnia dróg, długość linii kolejowych itp.),
- w jednostkach finansowych określających przerób (wartość produkcji) w poszczególnych rodzajach budownictwa (budownictwo mieszkaniowe, administracyjne, hale przemysłowe itp.).

Wymienione wyżej jednostki, w których wyrażane są zadania produkcyjne, są jednocześnie jednostkami odniesienia planowanego zużycia.

Planując zużycie materiałów w odniesieniu do jednostek technicznych sortymentów robót operujemy technicznymi normami zużycia. W odniesieniu do rzeczowych jednostek charakteryzujących obiekty, opieramy się na wskaźnikach zużycia, określających na przykład ile materiału trzeba zużyć na wykonanie 100 m³ budynku administracyjnego czy też hali przemysłowej określonej konstrukcji. (Przykład: wskaźniki zawarte w Wydawnictwie PKPG nr 58). Instrumencem pozwalającym na planowanie zużycia w odniesieniu do kwot przerobowych w poszczególnych rodzajach budownictwa są wreszcie przeciętne scalone wskaźniki zużycia, określające ile materiału trzeba zużyć na wykonanie robót budowlanych pewnego rodzaju o wartości na przykład 1.000.000 zł. (Przykład: wskaźniki obliczane na podstawie Zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 182 z dnia 21 maja 1951 r.).

Przy planowaniu zużycia musimy korzystać z wszystkich wymienionych wyżej metod, zależnie od szczebla, zakresu oraz czasu obejmowanego planem.

Metoda planowania zużycia w oparciu o szczegółowe obliczenia techniczne daje niewątpliwie największą rękojmię prawidłowości i dokładności. Metoda ta powinna być z zasady stosowana przy krótkookresowym, operatywnym planowaniu zużycia materiałów. Należy przy tym stwierdzić, że niezbędnym warunkiem unormowania pracy na odcinku planowania zużycia jest przyjęcie bezwzględnej zasady, że operatywne, szczegółowe planowanie zużycia materiałów jest obowiązkiem służby produk-

cyjno - technicznej przedsiębiorstwa. Należy zwrócić szczególną uwagę na zacieśnienie współpracy między służbą produkcyjno-techniczną a służbą zaopatrzenia, należy upowszechnić zrozumienie odpowiedzialności ciężącej na służbie produkcyjno-technicznej za prawidłowe określenie planowanego zużycia materiałów.

Należy przy tym podkreślić, że i w warunkach przejściowego braku lub częściowego opóźnienia na odcinku szczegółowej dokumentacji technicznej (szczególnie w planowaniu rocznym, a nawet kwartalnym) możliwe jest planowanie zużycia w oparciu o wymienione wyżej metody wskaźnikowe. Służba zaopatrzenia powinna dokładnie poznać i przyswoić tą metodę. Oczywiście, że w odniesieniu do niektórych obiektów, o specjalnych cechach, plan zużycia oparty na wskaźnikach nie jest dokładny. Jednakże już w skali grupy obiektów, składających się na plan produkcyjny przedsiębiorstwa, rząd błędu zmniejsza się i daje w większości przypadków dostatecznie dokładne przybliżenie.

Metoda wskaźnikowa wymaga niewspółmiernie więcej starań i wnikliwości ze strony służby zaopatrzenia. Wydaje się jednak, że metoda ta powinna stać się stałym, codziennym narzędziem zarówno przy źródłowym obliczaniu planowanego zużycia, jak też przy analizie i ocenie danych zgłaszanych przez służbę techniczno-produkcyjną.

Krytyczna ocena planowanego zużycia, korzystająca ze wszystkich dostępnych kryteriów (techniczno-rzeczowych i finansowych) pozwoli na urealnienie planowania zużycia materiałów, stanie się poważnym przyczynkiem do unormowania gospodarki zapasami.

Jednocześnie — walka o obniżenie norm i wskaźników zużycia oraz o dostosowanie rzeczywistego zużycia do poziomu uzasadnionego progresywnymi normami, musi być traktowana jako jeden z zasadniczych warunków obniżenia poziomu niezbędnych zapasów materiałowych i przyspieszenia obiegu środków obrotowych.

Dostawy materiałów

Drugim niezbędnym warunkiem unormowania gospodarki zapasami, tj. kształtowania wielkości zapasów na poziomie uzasadnionym gospodarczo, jest uregulowanie dostaw materiałowych.

Przy każdej dostawie materiału występują dwie strony: dostawca i odbiorca. Dlatego też pełne uregulowanie dostaw materiałowych nie leży w granicach możliwości odbiorcy, a w danym przypadku — przedsiębiorstwa budowlano-montażowego. Konieczne jest w tym celu obustronne usprawnienie współpracy między dostawcą a odbiorcą, a więc: z jednej strony — prawidłowe rozplanowanie dostaw oraz terminowe wywiązywanie się z obowiązków nałożonych na odbiorcę w ustalonych przepisami wa-

runkami dostaw, z drugiej zaś strony — konieczne jest, aby dostawcy terminowo i regularnie realizowali planowe dostawy, na które liczy odbiorca.

Czynnikiem usprawniającym i normującym współpracę między dostawcą i odbiorcą powinno być stopniowe wprowadzanie umów planowych, wiążących przedsiębiorstwa budowlano - monta-żowe z dostawcami poszczególnych materia-łów.

Trzeba również podkreślić, że unormowanie współpracy między dostawcami materiałów a przedsiębiorstwami budowlano-montażowymi wymaga odpowiedniego przygotowania w kie-runku zwrócenia w przedsiębiorstwach więk-szej uwagi na istniejący bieżąco w praktyce przebieg wykonania dostaw, na różnorodne czynniki wpływające na kształtowanie dostaw w mniejszych lub większych pojedynczych par-tiach, w większej lub mniejszej częstotliwości.

Drogą poznania tych czynników, drogą ich analizy można dopiero dojść do wniosków jak należy je kształtować w przyszłości, a więc, ina-czej mówiąc, można prawidłowo planować cy-kliczność dostaw materiałowych.

Równocześnie na podstawie analizy rzeczy-wistych warunków dostaw można określić praw-dopodobny stopień nieregularności dostaw, a więc ustalić podstawowy element wyznaczający prawidłowy poziom minimalnego zapasu mate-riału.

Oczywiste, że stwierdzenie określonej cy-kliczności dostaw oraz odchylen od tej cyklicz-ności w przeszłości, nie upoważnia do ustalenia danych planowych na tym samym poziomie. Przeciwnie — dane planowane powinny zawie-rać w sobie zadania poprawy zaobserwowane-go stanu. Chodzi jednakże przede wszystkim o to, że zadania planowe nie mogą się ograniczać do suchego stwierdzenia, że poziom zapasu po-winien zostać w przeciętnej obniżony o tyle a tyle procent; zadania planowe muszą być oparte na konkretnej analizie danych, muszą wskazywać dzięki jakim zamierzeniom zostaną one zrealizowane.

Wszystkie powyższe przesłanki prowadzą nas do wniosku, wskazującego na konieczność śle-dzenia i prowadzenia stałej analizy cykliczności dostaw oraz ich regularności.

Metodę analizy przeciętnego cyklu dostaw, obserwowanego w praktyce przedsiębiorstwa, przypomnimy na przykładzie.

Załóżmy, że w badanym przez nas okresie:

1	dostawa materiału w ilości 200 t	nadeszła po 30 dniach przerwy,
2	" " " " 100 t	" " 50 " "
3	" " " " 120 t	" " 20 " "
4	" " " " 100 t	" " 45 " "
5	" " " " 90 t	" " 15 " "
6	" " " " 60 t	" " 20 " "

Obliczając przeciętny okres między dwoma kolejnymi dostawami, jako średnią ważoną, o-

trzymujemy 30 dni — jako przeciętną długość cyklu dostaw w badanym okresie.*)

Jak widać w powyższym przykładzie — rze-czywiste okresy dzielące poszczególne dostawy materiałów były różne, od 15 dni do 50 dni. Nie-które dostawy nadchodziły z opóźnieniem, inne z przyspieszeniem a mianowicie:

1	dostawa nadeszła po 30 dn.	— zgodnie z przeciętną,
2	" " " 50 "	— z opóźnieniem 20 dni
3	" " " 20 "	— z przyspieszeniem 10 "
4	" " " 45 "	— z opóźnieniem 15 "
5	" " " 15 "	— z przyspieszeniem 15 "
6	" " " 20 "	— z przyspieszeniem 10 "

Odchylenia od przeciętnego cyklu wynosiły więc w praktyce: 0 dni, 20 dni, 10 dni, 15 dni, 15 dni, 10 dni.

Średnie odchylenie, obliczone jako średnia arytmetyczna, wynosiło 11,7 dnia, w zaokrąg-le-niu 12 dni.

W rezultacie — analiza rozkładu dostaw określonego materiału wykazała, że w przeszło-sci przeciętny cykl dostaw wynosił 30 dni, zaś przeciętne odchylenie od tego cyklu — 12 dni, czyli 40% cyklu.

W związku z przedstawioną wyżej metodą ustalania wskaźnika zapasu minimalnego na ba-zie analizy odchylen od cyklu dostaw przy u-względnieniu szeregu dodatkowych czynników wyznaczających okres potrzebny na odbiór i wydawanie materiału do produkcji, należy zwrócić uwagę, że w praktyce naszego planowa-nia, obowiązuje dotychczas zasada obliczania za-pasu minimalnego wg wzoru: $t_{\min} = t_1 + t_2 + t_3$. Zasada ta sprowadza się do ustalenia wskaźnika zapasu minimalnego w wysokości zależnej od oceny czasu potrzebnego na wystaranie się o interwencyjną dostawę materiału oraz dostar-czenie tego materiału na miejsce zużycia.

Jednakże zarówno praktyka, jak fachowa li-teratura oparta na doświadczeniach gospodarki radzieckiej, wskazują na potrzebę zmiany tej zasady. Należy bowiem zauważyć, że:

- metoda „ $t_{\min} = t_1 + t_2 + t_3$ ” sprowadza się do dowolnej, subiektywnej oceny cyfr, bowiem element czasu potrzebnego na uzyskanie dodatkowej dostawy nie jest wymier-ny;
- w praktyce gospodarki planowej zastrzeże-nia budzi założenie, że zaczynamy starać się o materiał już po wyczerpaniu zapasu pro-dukcyjnego; zapas minimalny potrzebny jest

*) W celu obliczenia średniej ważonej mnożymy ilości materiału dostarczone w poszczególnych dosta-wach przez ilości dni dzielące poszczególną dostawę od dostawy poprzedniej, następnie zaś dodajemy otrzy-mane iloczyny i dzielimy tą sumę iloczynów przez su-mę ilości dostarczonego materiału.

1) $200 \times 30 = 6000$	2) $200 \text{ ton} + 100 \text{ ton} +$
$100 \times 50 = 5000$	$+ 120 \text{ ton} + 100 \text{ ton} +$
$120 \times 20 = 2400$	$+ 90 \text{ ton} + 60 \text{ ton} = 670 \text{ ton}$
$100 \times 45 = 4500$	
$90 \times 15 = 1350$	3) $\frac{20450}{670} = 30 \text{ dni}$
$60 \times 20 = 1200$	
<u>20450</u>	

nam nie po to, aby starać się w ostatniej chwili o materiał, lecz raczej po to, aby zabezpieczyć się przed nieregularnościami w planowych dostawach;

- podana wyżej metoda obliczeń zapasu minimalnego zawiera w sobie elementy metody dotychczasowej; nie jest jej zaprzeczeniem, lecz uzupełnieniem i rozwinięciem.

Powracając do rozpatrywanej metody analizy cykliczności dostaw, zastanowimy się obecnie:

- a. w jakiej szczegółowości należy prowadzić omawianą analizę;
- b. jak należy powiązać wnioski płynące z takiej analizy z pracą nad ustaleniem planowanej cykliczności dostaw oraz wskaźnika minimalnego zapasu materiału.

Doświadczenia uzyskane w pracach nad unormowaniem zapasów materiałowych w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych wskazują, że analiza rzeczywistej cykliczności i regularności dostaw powinna być prowadzona w odniesieniu do konkretnych sortymentów materiałowych, to znaczy do materiałów dokładnie wyspecyfikowanych w gatunkach i wymiarach. Nie znaczy to, że analizą trzeba od razu objąć cały wachlarz materiałów spotykanych w przedsiębiorstwie i to w tak szczegółowej specyfikacji. Znaczy to jednakże, że nie możemy analizować dostaw całej grupy materiałowej jako całości, natomiast powinniśmy skoncentrować analizę na sortymentach najbardziej typowych dla tej grupy.

Przykładowo: chcąc zbadać cykliczność dostaw stali prętowej nie możemy brać **jednocześnie** pod uwagę dostaw wszystkich wymiarów i gatunków tej stali. Nie możemy naprzykład ograniczyć się do stwierdzenia, że dostawy stali prętowej nadeszły:

10 lutego	— 30 ton po 60 dniach przerwy
25 marca	— 80 ton po 45 dniach przerwy
10 kwietnia	— 50 ton po 15 dniach przerwy
5 maja	— 60 ton po 25 dniach przerwy
10 czerwca	— 50 ton po 35 dniach przerwy

i na tej podstawie wnioskować, że w badanym okresie przeciętny cykl dostaw stali prętowej wyniósł około 35 dni.

Natomiast powinniśmy zbadać cykl dostaw najważniejszych sortymentów a więc naprzykład przekroju 14 mm i 18 mm. Wówczas możemy naprzykład stwierdzić, że dostawy stali $\varnothing$ 14 mm następowały:

10 lutego	— 20 ton po 80 dniach przerwy
10 kwietnia	— 40 ton po 60 dniach przerwy
5 maja	— 50 ton po 25 dniach przerwy

a za tym cykl przeciętny tej stali wyniósł — ok. 59 dni.

Jednocześnie dostawy stali $\varnothing$ 18 mm następowały:

25 marca	— 60 ton po 105 dniach przerwy
5 maja	— 10 ton po 40 dniach przerwy
10 czerwca	— 50 ton po 35 dniach przerwy

a więc cykl przeciętny wyniósł ok. 70 dni.

Biorąc pod uwagę, że na ogólną ilość stali prętowej dostarczonej w badanym okresie = 270 ton dostawy stali $\varnothing$ 14 mm wyniosły 110 ton, zaś stali $\varnothing$ 18 mm — 120 ton, widzimy, że zbadane przez nas dostawy obejmują 85% całości. Jeśli więc następnie obliczymy przeciętny cykl dostaw zbadanych gatunków ($\varnothing$ 14 i 18) i otrzymamy wynik 63 dni, to możemy w dostatecznym przybliżeniu stwierdzić, że obliczony przeciętny cykl dostaw równający się **63 dniom** obrazuje cykliczność dostaw całej grupy „stal prętowa“.

Oczywiste, że jeśli pozostałe 40 ton stali (270 — 230) zawiera jeden jej gatunek, wówczas powinniśmy przeprowadzić analizę dostaw i tego trzeciego gatunku, a następnie obliczyć cykl przeciętny całej grupy nie w przybliżeniu lecz szczegółowo. Z drugiej jednak strony, jeśli na pozostałe 40 ton stali składa się cały szereg wymiarów i gatunków wówczas metoda oparcia badań na typowych sortymentach materiału wprowadza znaczne uproszczenie, a jednocześnie prowadzi do wystarczająco dokładnych wyników.

Pozostaje jeszcze do rozwiązania pytanie — czy przy analizie cykliczności dostaw należy brać pod uwagę wszystkie dostawy oraz na jakim szczeblu organizacyjnym.

W dotychczasowej praktyce wskaźniki norm zapasów ustalane były w odniesieniu do zjednoczenia budowlano-montażowego jako całości. Jak wiadomo jednak zjednoczenie jest przedsiębiorstwem obejmującym swym zakresem szereg zarządów budowlanych i budow, zakłady produkcji pomocniczej, jednostki usługowe itp. Wszystkie te jednostki prowadzą działalność rozproszoną na dużym częstokroć obszarze kraju, działalność ich jest w większym lub mniejszym stopniu samodzielna w zależności od stopnia rozrachunku gospodarczego, do którego dorosły w bieżącym etapie rozwoju organizacyjnego.

W tym stanie rzeczy, badając dostawy materiału z zewnątrz do zjednoczenia jako całości, stwierdziliśmy, że dostawy te nadchodziły bardzo często, niemal codziennie. Przy bliższej analizie stwierdzilibyśmy jednak, że dostawy te nadchodziły sukcesywnie do różnych jednostek podległych zjednoczeniu, do jednostek odrębnych zarówno rozrachunkiem jak i terenowym zasięgiem działania. Nie ulega zaś wątpliwości, że zapasy powinny być normowane w zależności od cykliczności dostaw materiału nadchodzących do tej samej konkretnej jednostki, korzystającej z dostaw tego materiału. Pierwszym warunkiem jest więc odrębne rozpatrywanie dostaw do poszczególnych jednostek pozostających na rozrachunku gospodarczym. Nawet jednakże w ramach takiej jednostki nie możemy w niektórych przypadkach łączyć wszystkich dostaw w jedną pulę.

Weźmy bowiem przykładowo zarząd budowlany działający na terenie ok. 4000 km² i prowadzący 10 budow, zgrupowanych w dwóch

ośrodkach odległych od siebie, powiedzmy o około 50 km. Założmy dalej dla uproszczenia, że każdy z wymienionych ośrodków budów jest obsługiwany przez jeden magazyn. Dostawa materiału do każdego z ośrodków obciąża środki obrotowe tego samego zarządu budowlanego, jednakże dostawy te nie mogą być traktowane łącznie.

Przyjmijmy bowiem przykładowo, że dostawy cementu do omawianego zarządu budowlanego kształtowały się jak następuje:

- 5 stycznia ilość 75 ton do ośrodka A
- 10 stycznia ilość 60 ton do ośrodka B
- 15 stycznia ilość 60 ton do ośrodka A
- 20 stycznia ilość 75 ton do ośrodka B

Zarząd budowlany jako całość otrzymywał cement w tym okresie co 5 dni, jednakże każdy z ośrodków był zaopatrywany co 10 dni.

Oczywiście, że w takim przypadku zapas produkcyjny każdego z ośrodków, a w następstwie i zarządu jako całości, musi wystarczyć na dziesięciodniowe zużycie.

Uogólniając powyższy przykład stwierdzamy, że należy odrębnie rozpatrywać dostawy materiału nadchodzące do odrębnych terytorialnie ośrodków korzystających z tych dostaw.

Trzeba również uważać, aby przyjmować do rachunku wyłącznie dostawy nadchodzące z zewnątrz, to znaczy eliminować przerzuty materiału z innych magazynów podległych tej samej jednostce organizacyjnej na rozrachunku gospodarczym. Takie przerzuty są bowiem jedynie przesunięciem zapasu, który niezależnie od umiejscowienia obciąża środki obrotowe tej samej jednostki.

W nawiązaniu do przedstawionych wyżej przykładów usystematyzujemy czynniki wpływające na kształtowanie cyklu (częstotliwość) dostaw poszczególnych materiałów. Czynniki te możemy ująć w następujących grupach:

1. masa sprowadzanego materiału (rozpatrywana w zróżnicowaniu na sortymenty);
2. rozdrobnienie lokalizacji ośrodków odbierających i zużywających materiał;
3. warunki dostawy i transportu materiałów.

Stwierdziliśmy powyżej, że analiza rzeczywistych warunków cykliczności dostaw powinna być jedynie wstępem do zaplanowania właściwych cyklów dostaw na przyszłość.

Wymienione wyżej czynniki wpływają na ukształtowanie cyklów dostaw w następujący sposób:

ad 1) Jeśli przedsiębiorstwo sprowadza znaczne ilości materiału, wówczas z natury rzeczy można ukształtować dostawy w krótszych odstępach czasu. Z tego też względu w odniesieniu do materiałów jednorodnych cykle dostaw mogą być z zasady krótsze, niż cykle dostaw materiałów zróżnicowanych sortymentowo.

ad 2) Jeśli jednostki zużywające materiał (a więc przede wszystkim — budowy) są skoncentrowane, wówczas można osiągnąć większe

skoncentrowanie masy dostarczanego materiału, a w następstwie skrócenie cyklu dostaw. Jeśli mamy do czynienia z wieloma rozproszonymi budowlami, odbierającymi na własną rękę materiał, wówczas cykle dostaw wydłużają się, a w następstwie potrzebne zapasy produkcyjne w sumie rosną.

ad 3) Przy kształtowaniu dostaw musimy się liczyć z istniejącymi warunkami dostawy i transportu materiału. Dążenie do skrócenia częstotliwości (cyklu) dostaw jest ograniczone względami opłacalności dostawy i transportu. Skrócenie cyklu dostaw osiągnięte za pomocą nadmiernego rozdrobnienia dostaw okazałoby się nieracjonalne, albowiem dodatkowe koszty transportu zniweczyłyby korzyści uzyskane dzięki przyspieszeniu obiegu środków obrotowych.

Na odcinku szeregu materiałów warunki transportu limitują możliwość rozdrobnienia dostaw. Jeśli na przykład przedsiębiorstwo zużywa miesięcznie 15 ton materiału sprowadzanego w piętnastotonowych ładunkach pełnowagonowych, cykl dostaw nie może być skrócony poniżej jednego miesiąca (30 dni). Trzeba się liczyć również z możliwościami dostawcy, który nie może sukcesywnie rozdrabniać wysyłek na różne adresy, lecz dąży do łącznego kierowania większych przesyłek. Podobnie też odbiorca, szczególnie odbiorca pracujący w oddaleniu od głównych linii kolejowych, liczyć się musi z systemem pracy przewoźnika (kolei), który łączy rozdrobnione przesyłki wagonowe w składy, a przez to stosunkowo wydłuża czas transportu i wpływa na powiększenie cyklu dostaw.

W praktyce przedsiębiorstwo budowlano-montażowe, po zbadaniu jak kształtował się cykl dostaw w przeszłości, powinno przeanalizować omówione wyżej czynniki szukając dróg takiego ich ustawienia, aby móc **konkretnie i realnie zaplanować obniżenie wskaźników zapasu produkcyjnego**.

Przeprowadzenie podobnej analizy obowiązującej również w zakresie czynników wpływających na wielkość wskaźnika **zapasu minimalnego** materiału.

Wskazaliśmy wyżej, że zasadniczym spośród tych czynników jest nieregularność dostaw. Wskazaliśmy na metodę badania stopnia tej nieregularności za pomocą obliczenia średniego odchylenia od przeciętnego cyklu dostaw.

Omówimy obecnie metodę podejścia do całości kształtu czynników wyznaczających prawidłową wielkość wskaźnika zapasu minimalnego.

1. Za pomocą zapasu minimalnego zabezpieczamy się przed nieregularnością dostaw, której oczywiście nie możemy dokładnie przewidzieć na przyszłość. Obliczenie rzeczywistego średniego odchylenia w przeszłości nie może więc być traktowane jako obliczenie bezwzględnej ilości dni wystarczającej do zabezpieczenia przed nieregularnością w przyszłości, ale powinno być traktowane jako badanie **stopnia**

nieregularności dostaw w stosunku do przeciętnego cyklu. Jeśli więc w stosunku do przeciętnego cyklu 30 dni stwierdziliśmy średnie odchylenie = 12 dni, to nie znaczy, że zapas minimalny powinien być w przyszłości ustalony na poziomie 12 dni, ale znaczy, że możemy nieregularność dostaw określić na 40% w stosunku do przeciętnego cyklu.

W szeregu przypadków procentowy stosunek odchylenia średniego do cyklu stanowi 60 czy 80%. W takich przypadkach obowiązuje nas szczególnie staranna analiza przyczyn, które spowodowały zaobserwowaną nieregularność dostaw. Możemy dojść do wniosku, że jedno lub dwa znaczne opóźnienia spowodowały tak duży stopień nieregularności. Możemy znaleźć przesłanki do przedsięwzięcia odpowiednich środków zapobiegawczych umożliwiających zapewnienie większej regularności dostaw w przyszłości. Na tej podstawie możemy przewidzieć stopień nieregularności dostaw w przyszłości i określić go w stopniu procentowym do planowego cyklu dostaw.

Znalezienie środków pozwalających na zwiększenie regularności dostaw jest w konsekwencji jednym z poważniejszych czynników obniżenia poziomu zapasów.

2) W szeregu przypadków spotykamy się z koniecznością utrzymywania zapasu pewnego sortymentu materiału, ponieważ brak innych uzupełniających sortymentów (na przykład: poszczególne sortymenty stali prętowej).

Urealnienie sortymentowego planowania zużycia, a następnie skoordynowanie dostaw poszczególnych sortymentów materiału, daje w następstwie zmniejszenie poziomu zapasów.

3) Niektóre materiały wymagają odpowiedniego przygotowania przed ich wydaniem do produkcji (suszenia, impregnowania, gięcia, cięcia, gwintowania itp.).

Okres potrzebny na te przygotowania jest w większości przypadków zależny od warunków technologicznych i jest limitowany tymi względami.

Skrócenie tego okresu może być osiągnięte za pomocą usprawnień odpowiednich procesów przygotowawczych, usprawnień zarówno technicznych, jak i organizacyjnych.

4) Ostatnią wreszcie grupą czynników wyznaczających zapas minimalny są czynniki określające czas potrzebny na wewnętrzne manipulacje materiałem od momentu jego nadejścia do przedsiębiorstwa do momentu wydania do produkcji.

Należy podkreślić, że rozbudowa łańcucha magazynów wewnątrz przedsiębiorstwa oraz stosowanie nieproduktywnych przerzutów materiału między tymi magazynami nie tylko powoduje dodatkowe koszty załadunku, transportu i wyładunku, ale również wpływa na nadmierny rozrost zapasów w przedsiębiorstwie.

Przeciwnie — uproszczenie manipulacji materiałem, dążenie do kierowania materiału naj-

prostsza drogą i w odpowiedniej ilości na miejsce zużycia jest czynnikiem pozwalającym na obniżenie poziomu potrzebnych przedsiębiorstwu zapasów.

Wnioski

Stwierdziliśmy powyżej, że planowanie zapasów materiałowych w okresie obejmowanym planem (w ciągu roku czy kwartału) sprowadza się w zasadzie do ustalenia dyrektyw:

— co ile dni powinny napływać bieżące dostawy oraz jaka powinna być ich wielkość,

— na ile dni zużycia powinniśmy utrzymywać zapas minimalny oraz jaka powinna być jego wielkość.

Zbadaliśmy następnie metodę analizy cykli dostaw i odchyień od cyklu przeciętnego; omówiliśmy wreszcie zasadnicze czynniki wpływające na kształtowanie cyklu dostaw (wskaźnika zapasu produkcyjnego) oraz wskaźnika zapasu minimalnego.

Zastanówmy się obecnie, na przykładach, w jaki sposób należy ustalać planowe wskaźniki zapasów w oparciu o dane statystyczne oraz analizę czynników kształtujących te wskaźniki.

Załóżmy, że analiza dostaw pewnego materiału w ciągu roku wykazała następujące dane:

sortyment A — cykl dostaw przeciętnie 80 dni — ilość dostarczona 1000 t

sortyment B — cykl dostaw przeciętnie 90 dni — ilość dostarczona 600 t

sortyment C — cykl dostaw przeciętnie 60 dni — ilość dostarczona 3000 t

przeciętnie dla grupy materiałowej — cykl dostaw 68 dni, ilość — 4600 t

Powyższe dane, przeciętne w skali przedsiębiorstwa, wynikały z następujących danych zaobserwowanych w stosunku do poszczególnych odcinków odbierających materiał (nazwijmy je „magazynami“).

Rozpatrując przykładowo dostawy sortymentu C, otrzymujemy:

Magazyn	Przeciętny cykl	Łączna ilość dostarczona	Przeciętna wielkość dostawy
Nr 1	180 dni	120 ton	60 ton
Nr 2	45 „	380 „	47 „
Nr 3	30 „	400 „	33 „
Nr 4	150 „	100 „	41 „
Nr 5	40 „	300 „	33 „
Nr 6	30 „	500 „	41 „
Nr 7	40 „	250 „	27 „
Nr 8	80 „	150 „	33 „
Nr 9	120 „	100 „	33 „
Nr 10	40 „	350 „	39 „
Nr 11	135 „	180 „	67 „
Nr 12	88 „	170 „	42 „

Jak widać z przykładu — stosunkowo długi przeciętny cykl dostaw w skali przedsiębiorstwa wynika w zasadzie z cykli dostaw obserwo-

wanych w magazynach Nr 1, 4, 8, 9, 11 i 12, a więc magazynów, przez które przeszły stosunkowo mniejsze ilości materiału.

Skrócenie cyklu dostaw może być osiągnięte przez koncentrację dostaw, dysponowanie na jeden odcinek częstszych dostaw, służących jednocześnie zaopatrzeniu większej ilości odbiorców (budów).

Jeśli na przykład wiemy, że planowane zapotrzebowanie danej grupy materiałowej na rok następny wynosi 5500 ton, możemy wówczas wnioskować, że wobec zwiększenia sprowadzanej masy materiału można będzie obniżyć przeciętny cykl dostaw.

Jeśli istniejące warunki pozwalają planować większą koncentrację realizacji dostaw (na przykład: na 8 odcinków zamiast dwunastu), czynnik ten przyniesie dalsze możliwości skrócenia cyklu dostaw.

Aby podejść do cyfrowego wyrażenia planowanego cyklu dostaw, musimy uwzględnić warunki dostawy i transportu materiału. W omawianym przykładzie dostawy nadchodziły w przeciętnej wielkości od 30 ton do 40 ton (większe odchylenia obserwowaliśmy na odcinkach nr 1 i nr 11). Analizując konkretne warunki istniejące w danej branży, oceniamy czy zaobserwowana przeciętna wielkość dostawy jest prawidłowa, czy nie można jej zmniejszyć w przeciętnej do 20 ton czy 25 ton. Czynnikiem decydującym przy takiej ocenie musi być opłacalność transportu oraz możliwości dostawcy w zakresie rozdrobnienia wysyłek.

W uproszczonym rachunku:

— jeśli planowane zapotrzebowanie danej grupy materiałowej oceniamy na około 5.500 ton, w tym zaś: sortyment A ok. 1.200 ton, sortyment B ok. 1.000 ton, sortyment C ok. 3.300 ton,

— jeśli prawidłową przeciętną wielkość dostawy sortymentów A i B oceniamy na 30 ton, zaś sortymentu C — na 35 ton,

— jeśli każdy z sortymentów będzie dostarczany na 8 odcinkach, możemy wówczas w przybliżeniu obliczyć planowane cykle dostaw (przy założeniu równomiernego rozkładu dostaw w przestrzeni i w czasie):

Sortyment A: $\frac{1.200}{8 \times 30} = 5$ dostaw na rok, czyli cykl przeciętny: 72 dni.

Sortyment B: $\frac{1.000}{8 \times 30} = 4$ dostawy na rok, czyli cykl przeciętny: 90 dni.

Sortyment C: $\frac{3.300}{8 \times 35} = 12$ dostaw na rok, czyli cykl przeciętny: 30 dni.

Cykl przeciętny dla całej grupy materiałowej obliczamy, jako średnią ważoną na 50 dni.

Powyższy uproszczony rachunek został przeprowadzony przy założeniu równomierności potrzeb w przestrzeni i w czasie, to znaczy, że założono, że na przykład potrzebne 3.300 ton sortymentu C rozkłada się równomiernie w ciągu

roku, a jednocześnie potrzeby każdego z przyjętych ośmiu odcinków wynoszą około 412 ton (ósma część całości). Założono również, że dostawca może dostarczać materiał równomiernie w ciągu roku.

W praktyce — często żaden z powyższych czynników nie rozkłada się równomiernie.

— Jeśli z punktu widzenia przemysłu dostarczającego, dostawy mogą być rozłożone równomiernie, względy nierównomierności zapotrzebowania wpływają stosunkowo mniej silnie na planowanie cykliczności dostaw. Dostawy mogą przeciętnie napływać równomiernie, a jedynie przed okresem wzmożonego zapotrzebowania — konieczne będzie zgromadzenie przejściowego zapasu ponadnormatywnego.

Natomiast jeżeli przemysł dostarczający materiał jest nastawiony na okresową produkcję danego sortymentu (na przykład 4 razy do roku przez miesiąc), wówczas niezależnie od teoretycznych możliwości częstszych dostaw, musimy się liczyć z koniecznością rozplanowania dostawy rocznego zapotrzebowania materiału w kilku partiach w okresach, gdy dany sortyment zostanie wyprodukowany.

— Jeśli wiadomo, że zapotrzebowanie sortymentu C (3.300 ton) rozłoży się na przyjmowane 8 odcinków nierównomiernie, a więc na przykład:

- na odcinek nr 1 — około 1.500 ton
- na odcinek nr 2 — około 300 ton
- na odcinek nr 3 — około 500 ton
- na odcinek nr 4 — 8 — po około 200 ton na każdy,

wówczas rachunek planowanego przeciętnego cyklu dostaw będzie przebiegał inaczej, a mianowicie:

odcinek nr 1: $\frac{1.500}{35} = \text{ok. } 42$ dostaw na rok = cykl ok. 9 dni,

odcinek nr 2: $\frac{300}{35} = \text{ok. } 9$ dostaw na rok = cykl ok. 40 dni,

odcinek nr 3: $\frac{500}{35} = \text{ok. } 14$ dostaw na rok = cykl ok. 25 dni,

odcinek nr 4 — 8: $\frac{1000}{5 \times 35} = \text{ok. } 6$ dostaw na rok = cykl ok. 60 dni,

a więc w przeciętnej dla całego przedsiębiorstwa cykl będzie wynosił około 30 dni.

Oczywiście, że przy przeprowadzaniu omawianych obliczeń musimy brać pod uwagę czy na przykład jest możliwe równomierne rozłożenie dostaw na odcinek nr 1 co 9 dni, w partiach po 35 ton. Możliwe że ocenimy, że mimo teoretycznej możliwości takiego rozłożenia dostaw, w praktyce dostawy nie będą nadchodziły częściej niż na przykład co 3 tygodnie lub co miesiąc. Każdy z tych konkretnych czynników powinien być wzięty pod uwagę przy ustalaniu planowanego cyklu dostaw.

Przejdźmy obecnie do omówienia wskaźnika zapasu minimalnego oraz założmy, że analiza

statystyczna wykazała w stosunku do przeciętnego dla badanej grupy materiałowej cyklu dostaw = 68 dni, średnie odchylenie około 41 dni, czyli około 60%.

Przegląd układu dostaw może jednak wykazać, że jedna lub dwie dostawy spowodowały stosunkowo wysoki poziom średniego odchylenia, natomiast pozostałe odchylenia kształtowały się przeciętnie na poziomie około 40% cyklu.

Wspomniane „nienormalne“ odchylenia mogą mieć charakter obiektywny (naprzykład: sezonowość produkcji przemysłu dostarczającego lub transportu), wówczas należy się z nimi liczyć i na przyszłość. Mogą one mieć również charakter przypadkowy, niepowtarzalny. Zarówno w jednym, jak w drugim przypadku „nienormalne“ odchylenia powinny być wyeliminowane z rachunku, albowiem:

— jeśli mają one charakter sezonowy powinniśmy się zabezpieczyć przed nimi za pomocą utworzenia w odpowiednim czasie ponadnormalnego zapasu sezonowego,

— jeśli mają one charakter przypadkowy, powinniśmy dążyć do ich usunięcia w przyszłości za pomocą usprawnienia współpracy z dostawcą.

Po wyeliminowaniu takich „nienormalnych“ odchylen, możemy przyjąć pozostałą średnią jako wyraz istniejących nieregularności w dostawach. W tendencji nieregularności te powinny ulegać stopniowemu zmniejszeniu.

Następnym czynnikiem, który uwzględniamy przy planowaniu wskaźników zapasu minimalnego jest występowanie współzależnych sortymentów materiałowych.

Przypuśćmy, że mamy do czynienia z dwoma sortymentami materiałowymi wspólnie zużywany. Planowany cykl dostaw sortymentu A wynosi 60 dni, sortymentu B — 30 dni. Jeśli obydwa sortymenty będą nadchodziły regularnie, ciągłość produkcji będzie zapewniona, a jednocześnie poziom zapasów tych sortymentów kształtować się będzie w normalnych granicach. Jeśli jednak na przykład sortyment A jest materiałem deficytowym, na którego odcinku mogą wystąpić okresowe braki, wówczas trzeba się liczyć z faktem, że w zakresie sortymentu B, mimo krótkiego i regularnego cyklu dostaw, mogą wystąpić przekroczenia normy zapasu planowanej przy uwzględnieniu normalnych przesłanek. Przekroczenia te nie mogą być zaplanowane w formie ponadnormalnych zapasów sezonowych lub przejściowych, bowiem wynikają one w sposób niedający się przewidzieć. Uzasadniają one posiadanie w przeciętnej wyższej normy zapasu, poprzez zaplanowanie stosunkowo wyższego zapasu minimalnego.

Omawiając powyżej planowanie cyklu dostaw, wspomnieliśmy, że terenowe skoncentrowanie dostaw umożliwia skrócenie przeciętnego cyklu. Należy zwrócić uwagę, aby przy ustawianiu tego zagadnienia nie zniweczyć korzyści osiąganych przez krótszy cykl dostaw przez nadmierne wydłużenie łańcucha operacji składowych wewnątrz przedsiębiorstwa. Możliwość

koncentracji dostaw zależna jest od lokalnych warunków przeładunkowych i transportowych oraz istniejącej koncentracji lub rozproszenia budów. Jeśli przyjmiemy na przykład, że przy dostawie bezpośredniej na budowę okres potrzebny na manipulacje od chwili nadejścia dostawy do chwili wydania danego materiału do produkcji wynosi 5 dni, musimy się liczyć z faktem, że przepuszczając materiał przez magazyn centralny ilość niezbędnych operacji przeładunkowych i transportowych jest zazwyczaj większa, wobec czego potrzeba na te operacje dodatkowy okres np. 4 dni. Na odcinku szeregu materiałów tryb tzw. dostaw składowych jest konieczny ze względu na charakter materiału. Należy jednak podkreślić, że jeśli przy koncentracji dostaw możemy korzystać z magazynu centralnego dogodnie położonego i prawidłowo wyposażonego (naprzykład — przy bocznicy), wówczas koncentracja taka nie wpływa na wydłużenie wskaźnika zapasu minimalnego, obniża przeciętny cykl dostaw (wskaźnik zapasu produkcyjnego) i jest w pełni opłacalna.

Jak widzimy z powyższych przykładów — konkretne ustalenie planowych wskaźników zapasów wymaga w każdym przedsiębiorstwie analizy specjalnych warunków, w których pracuje przedsiębiorstwo czy nawet poszczególne podległe mu jednostki produkcyjne. Wskaźniki zapasów zależą od całego szeregu czynników, planowanie tych wskaźników nie może być ujęte w formie sztywnej „recepty“. Tak też i podane wyżej przykłady nie mają bynajmniej charakteru schematu. Każdy z omawianych czynników wymaga krytycznego podejścia. Analiza tych czynników powinna służyć pracownikom zaopatrzenia za podstawę planowego kształtowania gospodarki zapasami i to — należy podkreślić — kształtowania nie tylko w formie przyjęcia do planu takich lub innych wskaźników, lecz przede wszystkim w formie planowego ukształtowania **warunków gospodarki** w sposób zapewniający osiągnięcie planowanych wskaźników.

Zapasy ustalone na poziomie wyznaczonym wskaźnikiem normy zapasu nie zawsze wystarczają. Szereg dodatkowych, działających przejściowo, czynników powoduje konieczność okresowego przekraczania poziomu norm zapasu, tworzenia przejściowych i sezonowych zapasów ponadnormalnych.

Do prowadzenia prawidłowej gospodarki zapasami, a więc utrzymywania ich w uzasadnionych gospodarczo granicach, nie wystarcza prawidłowe ich obliczenie w planie. Czynnikiem olbrzymiej wagi jest stała kontrola pozwalająca na natychmiastowe podejmowanie środków zaradczych w przypadkach, gdy powstaje niebezpieczeństwo wykroczenia poza planowane ramy.

Zagadnienia zapasów ponadnormalnych oraz zagadnienia kontroli stanu zapasów stanowią obszerny temat oraz zasługują na odrębne omówienie.

Dlaczego?

Wyznaczone zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 177 terminy przesyłania sprawozdawczości z akcji upłynnienia remanentów nie są honorowane przez Centralny Zarząd Przemysłu Kablowego

Rozdział VII-my załącznika do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 177 z dn. 2 maja rb., stanowiącego instrukcję w sprawie zasad i trybu postępowania w zakresie ujawnienia, upłynnienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych nosi nazwę „Sprawozdawczość”.

Rozdział ten mówi między innymi, że dziennik stanu i ruchu remanentów prowadzą zakłady pracy, że jak sama nazwa wskazuje wszystkie zapisy należy w nim czynić **bieżąco**, że wreszcie należy zamykać go w ostatnim dniu miesiąca i po sporządzeniu branżowego arkusza zbiorczego, przesłać ten ostatni do nadrzędnego centralnego zarządu w **nieprzekraczalnym** terminie do dnia 5-go następnego miesiąca. Dalej powiedziane jest, że centralne zarządy kumulują branżowe arkusze zbiorcze wszystkich podporządkowanych sobie zakładów pracy i przesyłają właściwym Ministerstwom również w **nieprzekraczalnym** terminie do dnia 15-go każdego miesiąca.

Wyjaśnić tutaj należy, że istniejący w roku bieżącym system sprawozdawczości z akcji upłynnienia remanentów jest bardzo zbliżony do systemu obowiązującego w roku ubiegłym. Zasadnicza różnica polega jedynie na tym, że sprawozdanie miesięczne w 1950 r. dawało obraz stanu i ruchu remanentów w poszczególnych branżach w danym tylko okresie sprawozdawczym, do globalnej zaś sumy dodawało się wyniki poprzednich okresów. W roku bieżącym odwrotnie: sprawozdanie w poszczególnych branżach daje obraz od początku roku kalendarzowego do miesiąca sprawozdawczego włącznie i od globalnej sumy odejmuje się wyniki poprzednich okresów, otrzymując w rezultacie stan i ruch remanentów w danym okresie sprawozdawczym. Jeżeli kwestię tę poruszamy, to li tylko dlatego, ażeby wykazać, że nowy system sprawozdawczości nie nastroczał specjalnych trudności, które wymagałyby straty czasu na tzw. „asymilację” nieznacznie zmienionych w tym względzie wytycznych.

Zadajmy sobie nieco trudu i zobaczmy jak wygląda sprawozdawczość z akcji UR w Centralnym Zarządzie Przemysłu Kablowego.

Należy przede wszystkim postawić pytanie, czy CZP Kablowego dowiedział się o zmianie systemu prowadzenia akcji UR, a więc i o obowiązku prowadzenia sprawozdawczości dopiero po ogłoszeniu zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 177 z dnia 2 maja 1951 r. w Monitorze Polskim Nr A-46 z dnia 8 czerwca 1951 r.

N i e.

CZP Kablowego był w szczegółach poinformowany przez właściwą komórkę pismem z dnia 28 marca rb., jak ma przebiegać akcja UR w roku bieżącym i jakie zmiany wprowadzono w systemie sprawozdawczości. Zakładając, że Poczta Polska działa bez zarzutu i że korespondencję miejscową stanowczo doręcza szybciej niż w ciągu 3-ch dni, Centralny Zarząd najpóźniej w dniu 1 kwietnia br. był już w posiadaniu omawianego pisma. Pismo to kończyło się apelem, by Centralny Zarząd w odniesieniu do podporządkowanych mu przedsiębiorstw, występujące tak drastycznie zagadnienie remanentów, postawił na właściwej płaszczyźnie, odpowiednio rygorystycznie je potraktował, oraz wyznaczało termin przesyłania sprawozdania za I-szy kwartał na dzień 20 kwietnia rb. Termin był zupełnie realny, bowiem Centralny Zarząd przejął zaledwie 11-cie zakładów podporządkowanych b. Centralnemu Zarządowi Przemysłu Elektrotechnicznego, w których zagadnienie sprawozdawczości postawione było na właściwym poziomie przez b. Centralę Zaopatrzenia Materiałowego Przemysłu Elektrotechnicznego. Należało tylko polecić zakładom skumulować posiadany przez nie materiał za styczeń, luty i marzec rb., w myśl nowych wytycznych.

CZP Kablowego przyjął prawdopodobnie przesłane mu wskazówki jako „prima aprilisowy” żart, zamiast potraktować je z jak największą powagą i jak najszybciej w drodze bodaj bezpośredniego kontaktu uzgodnić z zakładami przebieg akcji UR, zważywszy zwłaszcza, że i tak już wiele czasu stracono z racji reorganizacji, jaką przeżywał przemysł ciężki.

Nic nie wskazywało, by Centralny Zarząd cokolwiek zrobił, ażeby dać cyfrowy obraz wysuwającego się na czoło zagadnienia upłynnienia remanentów, które dla gospodarki narodowej ma szczególnie wybitny akcent. Najlepszym tego dowodem jest fakt, że nadzorowane przez niego zakłady przesyłają pod niewłaściwym adresem wadliwie sporządzaną sprawozdawczość w kwietniu, maju, a nawet w czerwcu. Wadliwie, bo w sposób obowiązujący w roku ubiegłym i nie tam gdzie należy, bo pod adresem Centrali Zaopatrzenia Materiałowego Przemysłu Elektrotechnicznego, która już nie istnieje.

Na piśmie z dnia 28 marca oczywiście nie skończono.

Monitem z dnia 10 kwietnia rb. przypomnia-
no Centralnemu Zarządowi, że w dniu 20 bm.
mija termin przekazania Ministerstwu arkusza
zbiorczego.

Cierpliwie i z konsekwencją przypominano
w dniu 20 kwietnia, że Centralny Zarząd nie
dotrzymał terminu. Centralny Zarząd również
cierpliwie nie odpowiada.

W dniu 10 maja rb. znów urgens i prośba:
o ile Centralny Zarząd z jakichkolwiek powo-
dów nie może podać wyczerpujących danych,
niechaj nadesłał niekompletne za I kwartał,
kwiecień, połowę maja, uzupełnienie zaś
uwzględni w sprawozdaniu za maj.

W obecnie obowiązującym systemie w pew-
nych wyjątkowych wypadkach takie załatwie-
nie sprawy jest możliwe, acz niepożądane.

Centralny Zarząd nie nadsyła, ani zestawie-
nia, ani odpowiedzi.

18 maja znów monit pozostający bez echa.

25 maja monituje PKPG — Departament
Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych —
Centralny Zarząd ciągle wstydliwie milczy.

Ostatni jeszcze krótki urgens w dniu
8 czerwca, nie przynoszący żadnego efektu
i zaczyna się seria osobistych interwencji,
uwieńczona nie lepszym rezultatem, niż upom-
nienia pisemne.

Wreszcie Centralny Zarząd zapoznawszy się
z zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr
177 z dn. 2.V.51 r., ogłoszonym oficjalnie w Mo-
nitorze Polskim A-46 z dnia 8.VI.51 r. i stwier-
dziwszy, że otrzymane w kwietniu wytyczne są
absolutnie z Zarządzeniem zgodne, podniósł
zielony sygnał nie za wysoko i nie za szybko
wystartował.

Nadesłał w dniu 5 lipca rb. komu należy
sprawozdanie za I-szy kwartał — odpoczął, po-
czym w dniu 18 sierpnia przesłał zestawienie
za kwiecień, tegoż dnia za maj, 24 sierpnia za
czerwiec.

O heroicznym wysiłku nie omieszkiał odpi-
sami zawiadomić PKPG, zupełnie zresztą nie-
potrzebnie, bo pocóż z gmachu służącego in-
nym celom, robić nikomu niepotrzebne archi-
wum — i nieprawdopodobnie znużony zasto-
pował.

Powstaje pytanie, dlaczego wyłącznie dla
CZP Kablowego kula ziemiska zawisła nagle
w bezruchu i od czerwca nie przekreśliła się
ani o milimetr, podczas gdy inne centralne za-
rządy z resortu przemysłu ciężkiego nie zaob-
serwowały tego nienaturalnego w kosmosie zja-
wiska i w normalny, niczym niezmacony spo-
kój sporządziły sprawozdawczość za lipiec,
sierpień, wrzesień i październik.

Pozostawiając jednak rozważania nad rucha-
mi globu ziemskiego, powołanym do tego pla-
cówkom naukowym, należy w poważny spo-
sób zapytać CZP Kablowego z jakiego tytułu

żąda dla siebie przywilejów i pragnie, by wy-
znaczone zarządzeniem Przewodniczącego
PKPG terminy dla wszystkich urzędów, insty-
tucji i przedsiębiorstw państwowych w całym
kraju jego nie dotyczyły.

Jeszcze bardziej godnym pożałowania jest
fakt, że Centralny Zarząd toleruje wyłamywa-
nie się od obowiązku sporządzania sprawoz-
dawczości przez Warszawskie Zakłady Wy-
twórcze Materiałów Elektrotechnicznych
w Ożarowie k. W-wy. Ten niemal po sąsiedz-
ku położony zakład, do którego przedstawiciel
Centralnego Zarządu może dojechać w niespeł-
na godzinę, hołduje widocznie zasadzie, że je-
żeli pewne zarządzenia istnieją, to chyba tylko
dlatego, ażeby je omijać i w ogóle nie prowa-
dzi sprawozdawczości.

Jeżeli wspomnieliśmy tutaj o odległości
i czasie to wyłącznie dlatego, ażeby podkreślić,
że niewytłumaczona tolerancja Centralnego
Zarządu nie tylko że nie znajduje żadnego wy-
tłumaczenia, ale wręcz przeciwnie, fakt ten
każe zapisać w ciężar odpowiedzialności Cen-
tralnego Zarządu.

Czyżby Centralny Zarząd nie chciał właści-
wi ocenić jak duże znaczenie dla celów staty-
stycznych ma wszelkiego rodzaju sprawozdaw-
czość, a zwłaszcza z akcji UR, która poza zwy-
kłym faktem, że ilustruje wartość ujawnio-
nych, oraz efektywnie upłynionych remanen-
tów jest jednym z elementów, który przy prze-
prowadzaniu analizy zapasów ponadnorma-
tywnych pozwala ustalić wartość remanentów
nie zgłoszonych jeszcze do upłynnienia.

Właśnie tylko periodycznie i we wnikliwy
sposób przeprowadzana analiza zapasów ma-
gazynowych przez porównanie wartości ich sta-
ru na ultimo okresu sprawozdawczego z warto-
ścią normatywu, pozwala ustalić wahania stanu
normatywnego.

W kapitalnej większości stanowią one prze-
rosty. Odejmując od stanu ponadnormatywnego
sumę wartości materiałów pozostawionych
do zużycia w 1951 r., uzupełnienie normatywu
na koniec 1951 r. oraz materiałów sezonowych
i specjalnych, wychodzimy na wartości zapa-
sów gospodarczo nieuzasadnionych. Odejmując
dalej od ostatnio otrzymanej wartości, wartość
remanentów zgłoszonych do upłynnienia per
saldo na ultimo okresu sprawozdawczego,
otrzymujemy wreszcie wartość remanentów
gospodarczo nieuzasadnionych, które nie zosta-
ły jeszcze zgłoszone do upłynnienia.

Zagadnienie to jest w przemyśle ciężkim
właściwie ustawione poprzez obowiązek spo-
rządzania zestawień przez zakłady, oraz kumu-
lowania ich przez centralne zarządy wg zarzą-
dzeń Ministra Przemysłu Ciężkiego Nr 35 z ru-
chu zaopatrzenia materiałowego i Nr 137
z usprawnienia gospodarki finansowej na od-
cinku likwidacji nadmiernych zapasów mate-
rialowych i wyrobów gotowych.

Zobaczmy jak to zagadnienie wygląda.

Centralny Zarząd sporządził sprawozdanie wg zarządzenia Nr 35 tylko za styczeń i luty rb., wg zarządzenia Nr 137 w ogóle dotychczas nie sporządził, aczkolwiek obowiązuje ono od czerwca rb. A więc na tym odcinku sytuacja gorzej jeszcze się przedstawia niż zła na odcinku sprawozdawczości z akcji UR.

A przecież Centralnemu Zarządowi niewątpliwie wiadome jest, że odpowiedź na pytanie, jak kształtuje się zagadnienie gospodarki zapasami materiałowymi w przekroju Centralnego Zarządu może dać tylko wyczerpująco i we właściwym czasie sporządzoną sprawozdawczość i w sposób wskazany w omówionych zarządzeniach.

Wyciągając ostateczne wnioski stwierdzić należy, że Centralny Zarząd tego kardynalnego zagadnienia nie ustawił jak najkategoryczniej na terenie podporządkowanych sobie zakładów, a nawet jeżeli to uczynił, nie przeciwstawił się w stanowczy sposób objawom samowoli ze strony tychże zakładów, znajdującej swój wyraz w liberalnym traktowaniu jego poleceń.

Wina jest tu wyłącznie po stronie Centralnego Zarządu i to tym większa, że w swych kadrach posiada byłego członka Komisji Międzyministerialnej Upłynnienia Remanentów, który to fakt nakłada na Centralny Zarząd pewien moralny obowiązek przynajmniej w sensie harmonijnej współpracy z zainteresowanymi organami, nie mówiąc już o tym, że przebieg akcji UR wraz ze sprawozdawczością, winien być ustawiony we właściwy sposób na grubo przed ukazaniem się Zarządzenia Przewodniczącego PKPG, a przynajmniej równolegle z innymi pokrywającymi się z nimi instrukcjami.

Na koniec należy wyrazić nadzieję, że może niniejszy artykuł w odróżnieniu od wielu nąpróżno napisanych urgensów pobudzi inicjatywę Centralnego Zarządu w kierunku wyrażenia odpowiedzi na pasjonujące pytanie: jak wygląda gospodarka magazynowa i akcja upłynnienia remanentów w cyfrach, w przekroju Centralnego Zarządu Przemysłu Kablowego?

Naprawdę, czas już po temu najwyższy.

K. M.

Kiedy Hurtownia Wojewódzka CHP Metalowego w Krakowie przestanie korespondować i zacznie upłynniać remanenty?

Dziwi nas bardzo dlaczego Hurtownia Wojewódzka Centrali Handlowej Przemysłu Metalowego w Krakowie, ul. Kopernika 6 zajęła w stosunku do akcji upłynniania nadmiarów materiałowych stanowisko prawie, że biegunowo przeciwne niż inne tej branży hurtownie i dlaczego usiłuje iść po linii najmniejszego oporu skoro rzecz jasna oddziaływać będzie przy ustalonym obecnie (nota bene najzupełniej samowolnie) trybie postępowania wybitnie hamująco na tok prac związanych z włączeniem do gospodarki narodowej bezużytecznie zalegających magazyn materiałów. Na poparcie naszych wymienionych wyżej nie przypuszczając lecz twierdząc co do dowolności postępowania Hurtowni Krakowskiej — to odsyłamy Ją do pisma ókólnego Departamentu Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych z dnia 1 sierpnia 1951 r. Nr. 13, znak BJ-10-4-01-09, które interpretując przepisy zarządzenia z dn. 2 maja 1951 r. Nr 177 jasno i wyraźnie określa obowiązki Aparatu Zbytu w części dotyczącej materiałów małowartościowych. Jesteśmy pewni, że gdyby wspomniane pismo ókólne zostało chociażby przeczytane przez komórkę upłynniania hurtowni a jeśli taka nie istnieje to przez odpowiednich referentów zaopatrzenia — nie mielibyśmy okazji do wymienienia tego co świadczy o conajmniej bezkrytycznym podejściu do zagadnienia zajmującego dość poczesne miejsce w dziedzinie gospodarki materiałowej w skali ogólnokrajowej. Po tym krótkim wstępie przystępujemy do rzeczy i stwierdzamy, że Hurtownia Wojewódzka w Krakowie przy listach swoich z dnia 21.9.51 r.

znak 16/GO/356/a — Nr. 16423 z dnia 20.9.51 r. znak Z/9-HZ-406/43, Nr. 16608, z dnia 3.10.51 r. znak 52/HO/356-Nr. 16896, z dnia 4.10.51 r. znak 61/HO/356 - Nr. 16899, z dnia 4.10.51 r. znak 58/HO/356-Nr. 16904, z dnia 6.10.51 r. znak 81/HO/356 - Nr. 17029, z dnia 8.10.51 r. znak 73/HO/356-Nr. 17019, z dnia 8.10.51 r. znak HO/356 - Nr. 17112, z dnia 10.10.51 r. znak 86/HO2/356 - Nr. 17314, z dnia 11.10.51 r. znak 83/HO2/356 - Nr. 17315, z dnia 12.10.51 r. znak 91/HZ-406/43-Nr. 17442, z dnia 11.10.51 r. znak 85/HZ-406/43-Nr. 17488, z dnia 16.10.51 r. znak 93/HO2/356, Nr. 17760, z dnia 18.10.51 r. znak 97/402/356 - Nr. 18189, z dnia 19.10.51 r. znak 99/HO/356-Nr. 18170 i z dnia 19.10.51 r. znak 98/HO/356-Nr. 18185 skierowanych do Ekspozytury PUR-u w Katowicach przesłała łącznie 261 kart ewidencyjnych na nadmiary materiałowe będące w przeważającej części w posiadaniu krakowskiego Zjednoczenia Instalacji Przemysłowych oraz Zakładów Gazownictwa Okręgu Krakowskiego.

Dla dokładniejszego zilustrowania całokształtu sprawy musimy dodać, że we wszystkich kartach wartość użytkowa materiałów określona została przez ich posiadaczy na 100% a jedynie w treści listów użyty został dość stereotypowo zwrot informujący PUR, że materiały wymienione w kartach nie są objęte obecnymi normami produkcyjnymi i wobec tego nie znajdują zastosowania względnie oferowanie ich odbiorcom hurtowni nie dało pozytywnych wyników — a zatem są małowartościowymi. Nie mogąc się zgodzić z takim postawie-

niem sprawy, PUR zwrócił się do siostrzanej hurtowni C.H.P.Met. w Katowicach, która przejrzawszy karty ewidencyjne orzekła, że towary ujęte w nich są mniej albo więcej chodliwe, w niektórych wypadkach nawet bardzo poszukiwane a co najważniejsze nigdy nie małowartościowe. Pomijając w dalszym ciągu fakt, że do żadnej z kart ewidencyjnych nie została wniesiona wzmianka o przeklasyfikowaniu materiałów przez hurtownię, która to wzmianka zgodnie z przytoczonym na wstępie pismem Dep. Zaop. i Bil. Mat. winna być potwierdzona pieczęcią Hurtowni i podpisem — to również i rubryka „komu remanent oferowano“ świeci pustką a przecież PKPG szczególnie podkreśliła znaczenie przestrzegania tej zasady zapobiegającej dublowaniu prac przy poszukiwaniu nabywców. Przyśpieszając z kolei do często podkreślanego w listach „bezszykownego“ oferowania odbiorcom towarów zgłoszonych kartami chcielibyśmy krakowskiej Hurtowni zadać dość niedyskretne pytanie, które się odnosi do partii 141 kart ewidencyjnych przesłanych PUR-owi przy liście z dnia 19.10.51 r. znak 99/HO/356-Nr. 18170. Pytamy się wobec tego, kiedy można było oferty napisać, rozesłać i otrzymać na nie odpowiedzi od niewątpliwie licznej rzeszy odbiorców skoro wszystkie, dosłownie wszystkie 141 kart zostały wystawione przez Krakowskie Zjednoczenie Instalacji Przemysłowych w dniu 28 września 51 r. hurtownia otrzymała je 17 października 1951 r. o czym świadczy odcisk datownika na każdej z nich a w dwa dni później tj. 19.10.1951 r. „po wyczerpaniu wszelkich możliwości upłynnienia“ odesłała je do PUR-u? Czy to nie za szybko, a w związku z tym niezgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami zawartymi w Zarządzeniu Przewodniczącego PKPG Nr. 177 z dnia 2 maja 1951 r. i w instrukcji do tegoż zarządzenia i czy nie zbyt pochopnie w świetle zobowiązań podjętych przez aparat zbytu na konferencji u Ob. Ministra E. Szyra w dniu 29 czerwca br. zobowiązań zmierzających do uaktywnienia akcji upłynnienia nadmiarów drogą operatywniejszego i skuteczniejszego działania? Obawiamy się poważnie o skutki takiej „operatywności“ jak opisana powyżej i to tym bardziej, że mamy już kilka dowodów świadczących o nieprzemysłowym postępowaniu hurtowni. A oto one, zresztą przygodnie wybrane z ilości 261 kart skierowanych do PUR-u:

- a) Czy wiecie o tym, że ujęte kartą ewidencyjną Nr. 18 z dnia 1 lipca 1951 r. wystawioną przez Krakowsko-Śląskie Zakłady Przemysłu Drzewnego w Krakowie gwoździe faliste są bardzo poszukiwane przez Centralę Dostaw Drzewnych i że odstąpienie tej karty PUR-owi tylko dlatego, że artykuł ten nie ma zastosowania na Waszym terenie jest wprost karygodne i że Wasza jednostka nadrzędna będąc w posiadaniu tego rodzaju informacji mogłaby gwoździe zadysponować na tereny, gdzie odczuwa się ich brak? Sprawdźcie poza tym czy rzeczywiście 2.500 kg. gwoździ falistych może mieć wartość 7,50 zł. i zwróćcie ewentualnie na to uwagę Zakładom Przemysłu Drzewnego, co będzie przecież świadczyło o przeprowadzanej przez Was analizie otrzymywanych kart ewidencyjnych.
- b) Zażądajcie od Zakładów Przemysłu Gumowego w Wolbromiu (karta ew. Nr. 21 z dnia 15.4.50 r.) specyfikacji gwoździ a być może nie uznacie je za małowartościowe dlatego jedynie, że Zakłady te użyły w stosunku do nich określenia „niekurantowe“.
- c) Kliny do siekier i ostrza do kilofów objęte kartami ewidencyjnymi Nr. 1421/6/B z dnia 10.8.51 r. i Nr. 1364/6/K.G. a znajdujące się w Kopalni Węgla „Jaworzno“ spróbujcie zaoferować Samopomocy Chłopskiej lub kolejnictwu a na pozytywny skutek Waszych ofert napewno nie będziecie długo czekać.

Uwagi powyższe wskazują wyraźnie, że Hurtownia Krakowska traktuje otrzymywane karty ewidencyjne jako towar, który tylko tranzytem przechodzi przez biurka jej personelu po to, ażeby w efekcie końcowym znaleźć się najnieoczekiwanej w PUR-ze i to w przytłaczającej ilości przypadków a priori sklasyfikowany jako małowartościowy.

Wydaje się nam, że tryb postępowania Hurtowni Wojewódzkiej C.H.P.Mat. w Krakowie powinien ulec jaknajszybciej gruntownym zmianom do czego niewątpliwie przyczyni się Naczelna Dyrekcja C.H.P.Met.

Kończąc życzymy Hurtowni Krakowskiej osiągnięcia takich wyników w pracy nad upłynnieniem nadmiarów jakimi może się poszczycić Wielobranżowa Hurtownia Nr. 2 w Warszawie przy ul. Objazdowej 2, która nie tylko, że przejęła do własnych magazynów wszystkie zgłoszone nadmiary lecz większość ich już upłynniła.

E. M.

Opracowanie planów techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw i innych jednostek planujących na rok 1952

Dnia 24 października br. ukazało się zarządzenie Przewodniczącego PKPG nr 409 znak KO-1-29-107 ustalające zasady opracowania planów szczegółowych sporządzanych w trzecim etapie prac nad planem na rok 1952. Podaje się treść zarządzenia:

§ 1. 1. Przez plany techniczno-ekonomiczne przedsiębiorstw i innych jednostek planujących rozumie się plany szczegółowe sporządzone w trzecim etapie prac nad planem, a w szczególności plany techniczno-przemysłowo-finansowe w przemyśle, plany przewozowo-finansowe w komunikacji, plany handlowo-finansowe w handlu itp.

2. Na podstawie zatwierdzonego Narodowego Planu Gospodarczego na rok 1952 i ustalonych przez ministerstwa i inne jednostki centralne szczegółowych zadań tego planu przedsiębiorstwa i inne jednostki planujące opracują plany techniczno-ekonomiczne swej działalności na rok 1952.

3. Przedsiębiorstwa i inne jednostki gospodarcze objęte terenowymi planami gospodarczymi na rok 1952, opracują plany techniczno-ekonomiczne po uchwaleniu przez rady narodowe wojewódzkich i powiatowych planów gospodarczych na rok 1952, na podstawie szczegółowych zadań, wynikających z tych planów, przekazanych tym jednostkom przez właściwe wydziały (referaty) prezydiów rad narodowych.

§ 2. Plany techniczno-ekonomiczne opracują:

1) w działach produkcji materiałowej tj. w przemyśle, rolnictwie, leśnictwie, budownictwie, komunikacji i łączności oraz w obrocie towarowym — wszystkie przedsiębiorstwa i inne jednostki planujące, które zobowiązane były do sporządzenia projektów planów za rok 1952, w myśl obowiązujących instrukcji PKPG;

2) w dziedzinie usług społecznych i kulturalnych — wszystkie przedsiębiorstwa działające wg zasad rozrachunku gospodarczego oraz w zakresie jednostek budżetowych — zamknięte zakłady lecznicze i ośrodki wczasów pracowniczych;

3) w gospodarce komunalnej — wszystkie przedsiębiorstwa działające wg zasad rozrachunku gospodarczego oraz przedsiębiorstwa budżetowe, których listę ustali Ministerstwo Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Państwową Komisją Planowania Gospodarczego.

§ 3. 1. Plany techniczno-ekonomiczne powinny rozwijać i konkretyzować zadania narodowego planu gospodarczego a w szczególności:

1) ustalić zadania programu produkcyjnego w pełnym asortymencie wyrobów i w rozbięciu kwartalnym;

2) wykazać pełne uzasadnienie techniczne wszystkich ekonomicznych wskaźników planu;

3) rozwinąć szczegółowo plan kosztów własnych i ich obniżki w oparciu o kalkulację kosztów jednostkowych wszystkich wyrobów objętych planem produkcji;

4) rozwinąć szczegółowo część finansową planu;

5) ustalać zadania na odcinku szkolenia kadr i planowego werbunku kadr.

2. Plany techniczno-ekonomiczne powinny uwzględniać mobilizację masowej inicjatywy i twórczej aktywności całego kolektywu zakładów dla zapewnienia wykonania i przekroczenia ilościowych i jakościowych wskaźników ustalonych dla przedsiębiorstw i innych jednostek planujących.

Przekroczenie zadań ustalonych dla przedsiębiorstwa nie może pociągnąć za sobą zwiększenia limitowych nakładów inwestycyjnych czy też zwiększenia

zaopatrzenia w surowce i materiały rozdzielane i bilansowane centralnie.

§ 4. 1. Ministerstwa (centralne zarządy) i inne jednostki bezpośrednio podległe ministrom opracują szczegółowe instrukcje branżowe, określające zasady opracowania planów techniczno-ekonomicznych, system wskaźników planowych (formularze) i sposób ich ustalania (zasady metodologiczne).

2. Ministerstwa i urzędy centralne określą w porozumieniu z właściwymi branżowymi departamentami PKPG jednostki obowiązane do opracowania wyżej wymienionych instrukcji.

3. Szczegółowe instrukcje branżowe powinny być opracowane w oparciu o:

1) instrukcję PKPG nr 78 w sprawie ogólnych zasad opracowania narodowego planu gospodarczego na rok 1952 oraz inne instrukcje, wydane przez PKPG, dotyczące sporządzania projektów do narodowego planu gospodarczego na rok 1952;

2) wskazówki regulujące zasady opracowania poszczególnych części planów techniczno-ekonomicznych w różnych działach, ustalone przez: Ministerstwo Finansów — w zakresie części finansowej planów, Departament Techniki PKPG w zakresie części planów dotyczących rozwoju techniki, Departament Zatrudnienia i Departament Płac i Norm PKPG — w zakresie części planów dotyczących prac i płac, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG — w zakresie części planów dotyczących zaopatrzenia materiałowo-technicznego, Departament Kosztów i Polityki Cen PKPG — w zakresie części planów dotyczących kosztów własnych.

4. Wskazówki, o których mowa w ust. 3 pkt 2) powinny być opracowane i przesłane Departamentowi Koordynacji Planów Gospodarczych PKPG najpóźniej do dnia 5 listopada 1951 r., który po ich skoordynowaniu i uzgodnieniu z właściwymi departamentami branżowymi PKPG przekaże je tym departamentom, w celu przesłania właściwym ministerstwom i urzędom centralnym — w terminie do dnia 12 listopada 1951 r.

§ 5. 1. Instrukcje branżowe, o których mowa w § 4 powinny być opracowane i przedstawione właściwym ministrom do zatwierdzenia w terminie najpóźniej do dnia 5 grudnia 1951 r.

2. Ministerstwa zatwierdzają szczegółowe instrukcje branżowe w terminie do dnia 15 grudnia 1951 r. i prześlą po 4 egzemplarze zatwierdzonych instrukcji do wiadomości właściwym branżowym departamentom PKPG.

§ 6. 1. Plany techniczno-ekonomiczne przedsiębiorstw i innych jednostek planujących powinny być opracowane i przedstawione do zatwierdzenia bezpośrednio nadrzędnym jednostkom w terminie 30 dni od daty ustalenia dla nich zadań narodowego planu gospodarczego. Jednostka bezpośrednio nadrzędna zatwierdza plan w sposób ostateczny.

2. Tryb zatwierdzania planów techniczno-ekonomicznych dla jednostek gospodarczych, objętych planami terenowymi na rok 1952 oraz właściwe w tym zakresie organa rad narodowych określają § 4 — 8 zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 141 z dnia 25 kwietnia 1951 r. w sprawie trybu i terminu ostatecznego zatwierdzania planów techniczno-przemysłowo-finansowych na rok 1951 przedsiębiorstw i innych jednostek gospodarczych terenowych (Biuletyn PKPG nr 13, poz. 131).

Szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego

Zgodnie z metodą opracowywania planów gospodarczych na 1952 rok sporządzone zostały projekty planów zaopatrzenia poszczególnych przedsiębiorstw w ramach prac nad Narodowym Planem Gospodarczym. Na podstawie zadań, wynikających z Narodowego Planu Gospodarczego, będą opracowane plany techniczno-ekonomiczne przedsiębiorstw i innych jednostek planujących. Zasady opracowania tych planów ustaliło zarządzenie Przewodniczącego PKPG nr 409 z dn. 24.10.51 (przedruk tego zarządzenia znajduje się w niniejszym numerze Gospodarki Materiałowej). Przez plany techniczno-ekonomiczne rozumie się plany szczegółowe sporządzone w trzecim etapie prac. W szczególności więc będą to plany techniczno-przemysłowo-finansowe w zakładach przemysłowych.

O ile projekty planów zaopatrzenia, zawierające zasadniczy program działalności jednostek planujących na odcinku gospodarki materiałowej, stanowią materiał podstawowy dla organów nadrzędnych w celu opracowania zbiorczych projektów planów poszczególnych gałęzi przemysłu i państwowego planu zaopatrzenia, o tyle szczegółowe plany zaopatrzenia, sporządzone na podstawie zatwierdzonych projektów planów, będą przede wszystkim stanowiły podstawę planowej operatywnej działalności poszczególnych przedsiębiorstw w zakresie zaopatrzenia materiałowego. Plany techniczno-ekonomiczne, zawierające jako część składową szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego, rozwijają więc i konkretyzują zadania Narodowego Planu Gospodarczego.

Wspomniane wyżej zarządzenie Przewodniczącego PKPG nr 409 z dn. 24.10.51 przewiduje, że plany te powinny być opracowane w oparciu o szczegółowe instrukcje właściwych ministerstw. Ministerstwa natomiast powinny otrzymać od Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wskazówki regulujące zasady opracowania poszczególnych części planów techniczno-ekonomicznych w różnych działach, między innymi również w zakresie części planów dotyczących zaopatrzenia materiałowo-technicznego. Wskazówki te są następujące:

1. Jednostki planujące opracują szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego na 1952 rok jako część składową planu techniczno-ekonomicznego.

Szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego winien obejmować potrzeby materiałowe na cele produkcyjne i inne eksploatacyjne, na kapitalne remonty i inwestycje wykonywane systemem gospodarczym, na deputaty, umundurowanie, odzież specjalną i sprzęt ochrony osobistej oraz potrzeby materiałowe na cele szkolenia zawodowego stosownie do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 239 z dnia 30.VIII.1950 r. w sprawie planowania zaopatrzenia szkół zawodowych. W ramach szczegółowego planu zaopatrzenia należy sporządzić również plan zaopatrzenia w opakowania zwrotne w sposób przewidziany dla sporządzenia projektu planu zaopatrzenia.

2. Szczegółowy plan zaopatrzenia materiałowego należy opracować na podstawie:

- planowych wskaźników ilości zużycia materiałowego wynikającego z zatwierdzonych indywidualnych, grupowych lub średnich norm zużycia względnie planów zużycia materiałowego;
- planowych wskaźników wartości zużycia materiałowego;
- stanu zapasów na 1.I.1952 r. oraz ustalonych normatywów zapasów na 1952 r.

3. Planowe wskaźniki, o których mowa w punkcie poprzednim pod lit. a) i b), właściwe ministerstwa ustala dla centralnych zarządów i jednostek równorzędnych na podstawie Narodowego Planu Gospodarczego.

Centralne zarządy i jednostki równorzędne ustala planowe wskaźniki dla nadzorowanych przedsiębiorstw

w granicach wskaźników ustalonych przez ministerstwa.

4. Planowy wskaźnik wartości obrotów materiałowych winien być ustalony na podstawie wskaźnika wartości zużycia materiałowego, wartości stanu zapasów zaopatrzeniowych w dniu 1 stycznia 1952, planowej normy zapasu w dniu 31 grudnia 1952 r. oraz z uwzględnieniem obowiązku upłynnienia zbędnych i nadmiernych zapasów stosownie do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 177 z dnia 2 maja 1951 r. (Monitor Polski A-46, poz. 602) i późniejszych przepisów wydanych na podstawie tego zarządzenia.

5. Plan zaopatrzenia materiałowego winien być szczegółowy w takim stopniu, w jakim jest to konieczne ze względu na:

- pełne zabezpieczenie wykonania planu produkcyjnego względnie innego planu eksploatacyjnego danego przedsiębiorstwa, planów kapitalnych remontów i inwestycji wykonywanych systemem gospodarczym oraz pokrycie potrzeb w zakresie deputatów, umundurowania, odzieży specjalnej, sprzętu ochrony osobistej i szkolenia zawodowego;
 - opracowanie harmonogramów dostaw i umów planowych w oparciu o plany działalności gospodarczej, o których mowa w pkt. a);
 - opracowanie planu obrotów materiałowych;
 - przesłanie do jednostek nadrzędnych danych dotyczących materiałów bilansowanych w Narodowym Planie Gospodarczym wg. wykazu PKPG nr 29a;
 - przesłanie do jednostek nadrzędnych danych dotyczących materiałów importowanych nie bilansowanych w Narodowym Planie Gospodarczym, stosownie do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 340 z dnia 28.8.1951 r. w sprawie zgłoszenia potrzeb na materiały importowane nie bilansowane w ramach prac nad planem zaopatrzenia materiałowego;
 - stworzenie podstawy operatywnej działalności w celu wykonania zadań planowych w zakresie zaopatrzenia materiałowego i kontroli wykonania tych zadań.
- 6) w celu opracowania poszczególnych pozycji materiałowych mogą być zastosowane wzory PZ1 wg instrukcji nr 28 (Zaopatrzenie) w sprawie sporządzenia planu zaopatrzenia na 1951 r.

Zestawienia zbiorcze szczegółowego planu zaopatrzenia winny być sporządzone wg wzoru stanowiącego załącznik do niniejszej instrukcji. Wzór ten ma charakter ramowy i w związku z tym może być przez właściwe ministerstwo odpowiednio zmieniony pod warunkiem, że będzie zawierał co najmniej dane wymienione w załączniku.

7. Materiały, których zużycie jest szczegółowo planowe w projekcie planu zaopatrzenia, mogą być w szczegółowym planie zaopatrzenia umieszczane grupowo w takim połączeniu w jakim jest to możliwe ze względu na konieczność zamawiania w grupach kontyngentowych lub innych grupach przydziałowych.

Metale nieżelazne należy specyfikować w szczegółowym planie zaopatrzenia stosownie do wykazu, który zostanie ogłoszony oddzielnie pismem okólnym PKPG.

Materiały, które nie będą planowane szczegółowo (ilościowo i wartościowo), należy wykazać tylko wartościowo w pozycjach zbiorczych w każdej grupie wg jednolitego planu kont oddzielnie.

8. W szczegółowym planie zaopatrzenia należy objąć zużycie półproduktów pochodzących z własnej

Załącznik do wskazówek ramowych w sprawie opracowania szczegółowego planu zaopatrzenia materiałowego na 1952 r.

Lp.	Poz. wyk. 29	Materiał nazwa grupy ma- teriiałowej wg JPK, branży i materiału	jedn. miary	P l a n o w a n e z u ż y c i e					Wartość	materiały do u p ł y n i e n i a		normatyw zapasu na 1952 r.		zapas na początek roku		zapotrzebowanie roczne	
				ogółem	w t y m k w a r t a ł y					ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość
					I	II	III	IV									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
A. MATERIAŁY PODSTAWOWE																	
I. Branża																	
materiał a)																	
materiał b)																	
materiał c)																	
II. Branża																	
materiał a)																	
materiał b)																	
materiał c)																	
itd.																	
B. MATERIAŁY POMOCNICZE																	
I. Branża																	
materiał a)																	
materiał b)																	
materiał c)																	
II. Branża																	
materiał a)																	
itd.																	

U w a g a : Rubryki 11 i 12 wypełnia się w wypadku gdy zapas na początek roku (rubr. 15 i 16) jest większy od normatyw. zapasu na 1952 (rubr. 13 i 14). Różnice wpisuje się do rubryk 11 i 12 „materiały do upełnienia” i przy bilansowaniu traktuje się je jako rozchód. O ile ilości te nie przekraczają zapotrzebowania I kwartału mogą być w porozumieniu i za zgodą właściwych branżowo central handlowych zaliczone na poczet do-
ślaw I kwartału.

produkcji, objętych wykazem materiałów bilansowanych centralnie (nr 29a). Zużycie tych półproduktów należy podać tylko ilościowo z wyjątkiem objętych wykazem półfabrykatów typowych, które ujmowane są również wartościowo. W pozycji planu zaopatrzenia odnoszących się do zużycia i do zapotrzebowania półfabrykatów typowych należy pod ilością i wartością zużycia oraz zapotrzebowania półfabrykatów podawać w nawiasach ilość i wartość zużycia oraz zapotrzebowania półfabrykatów pochodzących z produkcji danego przedsiębiorstwa.

Należy również wykazywać ilość i wartość zapasu początkowego oraz zapasu planowego (normy) na koniec roku wszystkich półfabrykatów typowych, a pod tymi liczbami w nawiasach podawać ilości i wartości półfabrykatów pochodzących z produkcji danego przedsiębiorstwa.

9. Po zatwierdzeniu szczegółowego planu zaopatrzenia materiałowego centralne zarządy lub równorzędne jednostki nadrzędne, sporządzają zestawienia zbiorcze materiałów bilansowanych w Narodowym Planie Gospodarczym stosownie do pkt. 5 lit. d) niniejszych wskazówek oraz oddzielnie zestawienie zbiorcze materiałów importowanych nie bilansowanych w Narodowym Planie Gospodarczym do pkt. 5 lit. e).

Omawiane zestawienia zbiorcze należy sporządzić wg wzoru stanowiącego załącznik do niniejszej instrukcji i przesyłać je do nadzorującego ministerstwa, a odnośne wycinki zestawień zbiorczych przesyłać równocześnie do właściwych branżowo central handlu wewnętrznego i central handlu zagranicznego.

10. Jednocześnie z zatwierdzeniem szczegółowego planu zaopatrzenia materiałowego centralny zarząd lub równorzędna jednostka nadrzędna konkretyzuje w formie pisemnej decyzji dla każdego przedsiębiorstwa oddzielnie:

- a) wynikające z planu zadania oszczędnościowe w zakresie zużycia materiałowego oraz sposoby i środki realizacji wyznaczonych zadań oszczędnościowych;

Odpisanie z ksiąg rachunkowych przedsiębiorstw uspołecznionych niedoborów materiałowo-towarowych

Dnia 22 października 1951 r. Prezydium Rządu wydało uchwałę nr 735 ustalającą zasady odpisania z ksiąg rachunkowych przedsiębiorstw uspołecznionych niedoborów materiałowo-towarowych. Podaje się treść wspomnianej wyżej uchwały:

§ 1. 1. Przedsiębiorstwa uspołecznione obowiązane są w terminie do dnia 30 listopada 1951 r. odpisać z ksiąg rachunkowych nie wyjaśnione do tego terminu a figurujące w księgach niedobory materiałowo-towarowe, powstałe w latach od 1944 do 1949 włącznie.

2. Przedsiębiorstwa państwowe dokonają odpisu, o którym mowa w ust. 1, z funduszu statutowego, a przedsiębiorstwa spółdzielcze — z funduszu zasobowego.

3. Sumy niedoborów materiałowo-towarowych, odpisane w trybie niniejszej uchwały, należy zaewidencjonować jako sumy pozabilansowe.

§ 2. Sumy odpisane z tytułu niedoborów materiałowo-towarowych, które po dniu 30 listopada 1951 r. zostały:

- 1) wyjaśnione,
- 2) odzyskane,
- 3) zaliczone do zwrotu od pracowników odpowiedzialnych za ich powstanie

— podlegają ponownemu wprowadzeniu do ksiąg jako zyski lat ubiegłych.

§ 3. 1. Niedobory materiałowo-towarowe, ujawnione w wyniku inwentaryzacji przeprowadzonej w roku 1950 na podstawie zarządzenia Ministra Fi-

b) zadania w zakresie upłynnienia ponadnormatywnych zapasów zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego PKPG nr 177 z dnia 2 maja 1951 r.

§ 8 (Monitor Polski nr A-46 poz. 602).

11. Ministerstwa na podstawie zbiorczych zestawień poszczególnych centralnych zarządów sporządzają globalne zestawienia w skali całego ministerstwa, wg tego samego wzoru o którym mowa w punktach poprzednich nad każdą branżą oddzielnie, a w każdej branży również oddzielnie materiały bilansowane w Narodowym Planie Gospodarczym oraz materiały importowane nie bilansowane w Narodowym Planie Gospodarczym.

Globalne zestawienia ministerstw należy sporządzić w taki sposób, aby przy każdym materiale (w każdej pozycji planu) wyodrębnić głównych odbiorców (głównego odbiorcę) danego materiału na szczeblu centralnego zarządu.

Ministerstwa sporządzają również zbiorcze zestawienia zadań oszczędnościowych i zadań w zakresie upłynnienia ponadnormatywnych zapasów w sposób o którym mowa w pkt. 10.

Zestawienia zbiorcze sporządzone stosownie do niniejszego punktu oraz zestawienia zbiorcze zadań oszczędnościowych i zadań w zakresie upłynnienia ponadnormatywnych zapasów przesyła ministerstwa do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

12. Ministerstwa wyznaczają terminy wykonania prac przez poszczególne jednostki planujące. Terminy te należy ustalić w taki sposób, aby zestawienia zbiorcze ministerstw, sporządzone zgodnie z pkt. 11, zostały złożone w PKPG w terminie 30 dni od daty zatwierdzenia planów techniczno-ekonomicznych przez jednostki bezpośrednio nadrzędne.

13. Wskazówki niniejsze mają charakter ramowy. Na ich podstawie ministerstwa opracują i wydadzą zarządzenia szczegółowe, dostosowane do specyfiki nadzorowanych przez nie gałęzi przemysłu.

nansów z dnia 23 września 1950 r. w sprawie inwentaryzacji oraz prac przygotowawczych do zamknięcia rachunkowych (Monitor Polski Nr A-108, poz. 1358) i aktywowanie następnie w bilansie roku 1950, powinny być poddane szczegółowej analizie w oparciu o protokoły komisji inwentaryzacyjnych, sporządzone w trybie przepisów tego zarządzenia.

2. Sumy tych niedoborów materiałowo-towarowych podlegają bądź odpisaniu na konta osób odpowiedzialnych za ich powstanie, bądź na straty lat ubiegłych w zależności od wyników dochodzeń komisji inwentaryzacyjnych, z uwzględnieniem przepisów §§ 10 i 13 powołanego w ust. 1 zarządzenia oraz poniższych zasad:

- 1) komisje inwentaryzacyjne obowiązane są protokolarnie ustalić w oparciu o pisemne wyjaśnienia osób materialnie odpowiedzialnych za przechowywanie poszczególnych wartości materiałowo-towarowych, czy niedobory materiałowo-towarowe obciążają te osoby;
- 2) wszelkie nie zawinione niedobory materiałowo-towarowe (nadzwyczajne jak i w granicach norm) podlegają odpisaniu na podstawie decyzji kierownika przedsiębiorstwa. Decyzja podlega zatwierdzeniu przez jednostkę nadrzędną w ciągu dni 14 licząc od dnia otrzymania odpisów decyzji. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uważa się za zatwierdzenie decyzji.

§ 4. Bilanse przedsiębiorstw, objętych niniejszą uchwałą, zawierające po dniu 30 listopada 1951 r. su-

my nie wyjaśnionych niedoborów materiałowo-towarowych z lat od 1944 do 1950 włącznie, nie mogą być uznane za prawidłowo sporządzone.

§ 5. 1. Zobowiązuje się właściwych branżowo ministrów do opracowania w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do dnia 31 grudnia 1952 r. wykazu dopuszczalnych ubytków dla materiałów i towarów w transporcie i przechowywaniu (norm ubytków) dla wszystkich tych przypadków, dla których ustalenie tego rodzaju norm jest uzasadnione.

2. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego określi w drodze zarządzenia, których ministrowie są właściwi branżowo.

Zasady zgłaszania zapotrzebowań na 1952 rok na materiały żelazne nawierzchni kolejowej

W celu ustalenia zasad zgłaszania zapotrzebowań na materiały żelazne nawierzchni kolejowej przeznaczonej dla zakładów wykonujących roboty inwestycyjne lub kapitalne remonty torów kolejowych — bocznicowych, z wyłączeniem zakładów podległych Ministrowi Kolei, Przewodniczący PKPG wydał w dniu 19 października br. zarządzenie nr 401 o treści jak niżej:

§ 1. Za artykuły nawierzchni kolejowej w rozumieniu niniejszego zarządzenia uważa się:

- 1) szyny kolejowe o profilu 115 mm i większym,
- 2) akcesoria walcowane do szyn kolejowych (łubki, podkładki itp.),
- 3) akcesoria kute do szyn kolejowych (śruby łubkowe, stopowe, wkrety, haki itp.),
- 4) rozjazdy kolejowe.

§ 2. 1. Ministrowie, którym podlegają jednostki posiadające w eksploatacji odcinki torów lub bocznice kolejowe lub zamierzają je budować, wydadzą polecenie opracowania w terminie do dnia 25 października 1951 r., w oparciu o wytyczne do planów inwestycyjnych na 1952 r., uzasadnień zużycia materiałów wymienionych w § 1.

2. Uzasadnienia, o których mowa w ust. 1, powinny być opracowane na formularzu, którego wzór stanowi załącznik Nr 1 do zarządzenia. Sposób sporządzenia uzasadnień podany jest w objaśnieniu stanowiącym zał. Nr 2 do zarządzenia.

3. Uzasadnienie zużycia materiałów żelaznych nawierzchni kolejowej powinno być zgodne z ilością zaplanowaną w projekcie planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1952. W przypadku zmiany ilości zużycia materiałów w stosunku do zaplanowanej w projekcie planu powinno być podane uzasadnienie tej zmiany.

§ 3. 1. Jednostki organizacyjne, o których mowa w § 2 ust. 1, po opracowaniu uzasadnień przedstawia je w terminie do dnia 30 października 1951 r. właściwym terytorialnie Dyrekcjom Okręgowym Kolei Państwowych (DOKP) do zaopiniowania.

2. DOKP po przeanalizowaniu złożonych uzasadnień pod względem opracowania technicznego, prawidłowo-

3. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może skrócić dla poszczególnych ministrów termin określony w ust. 1.

§ 6. Przepisy niniejszej uchwały nie zwalniają osób, których pieczy powierzone były składniki majątkowe, od odpowiedzialności i nie wstrzymują dochodzeń wszczętych, ani nie zwalniają od wszczęcia dalszych dochodzeń, zmierzających do ustalenia osób winnych powstania niedoborów materiałowo-towarowych.

§ 7. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz wszystkim ministrom.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

wości wyliczeń i zastosowania właściwych materiałów oraz po zaopiniowaniu celowości budowy, rozbudowy lub remontu danej bocznicy kolejowej sporządzą zestawienia zbiorcze uzasadnień w terminie do dnia 15 listopada 1951 r. prześlą je do Ministerstwa Kolei (Departament Drogowy) wraz z odnośnymi materiałami.

§ 4. 1. Ministerstwo Kolei na podstawie otrzymanych z poszczególnych DOKP uzasadnień, sporządzi zbiorcze uzasadnienie zużycia materiałów nawierzchni kolejowej, z rozbiciem na poszczególne ministerstwa i prześle je do dnia 25 listopada 1951 r. wraz z odnośnymi materiałami do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych.

2. PKPG (Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych) w oparciu o nadesłane zbiorcze uzasadnienia opracuje wstępny projekt rozdzielnika artykułów nawierzchni kolejowej na 1952 r. i prześle go do rozpatrzenia specjalnie powołanej przez PKPG komisji.

3. Komisja § 4 ust. 2) rozpatrzy wstępny projekt rozdzielnika (ust. 2) w terminie do dnia 31 listopada 1951 r. po czym PKPG, (Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych) opracuje państwowy plan rozdziału materiałów nawierzchni kolejowej na 1952 r.

§ 5. Ministerstwo Kolei przeprowadzać będzie w toku realizacji przydzielonych zainteresowanym jednostkom organizacyjnym innych ministerstw ilości materiałów nawierzchni kolejowej, kontrolę zużycia i gospodarki tymi materiałami zarówno pod względem ilości jak i celowości.

§ 6. Dalszy tryb zarówno składania zamówień, jak i realizacji ilości materiałów nawierzchni kolejowej przewidzianych w rozdzielniku PKPG będzie odbywać się zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 298 dnia 26 lipca 1951 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji żelaza i stali szlachetnej na 1952 r. (Biuletyn PKPG Nr 22, poz. 222).

Załącznik nr 1 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 401 z dnia 19.X. 1951 r.

Inwestor Centralny

Inwestor Naczelny

Inwestor Główny

Inwestor Bezpośredni

Inwestycje przewidziane

w planie inwest. na r.

w części

w dziale:

rozd.

paragraf

Uzasadnienie zużycia w 1952 r. materiałów żelaznych nawierzchni kolejowej.

I. Charakterystyka ogólna.

A — Dane ogólne:

- 1) Nazwy obiektów
- 2) Określenie robót kolejowych i ich wielkości w jedn. techn.:
 - a) budowa bocznicy km
 - b) rozbudowa bocznicy — km
 - c) kapitalny remont bocznicy — km

3) Limit finansowy na roboty kolejowe torowe przewidziany jest na kwotę zł.

4) Termin:

a) rozpoczęcia robót (miesiąc);

b) ukończenia robót (miesiąc).

B — Dane szczegółowe:

1) Założenia:

a) przewidziany dowóz towarów potrzebnych do produkcji

b) przewidziany wywóz własnej produkcji

c) przewidziana maksymalna szybkość taboru na torze zasadniczym km/godz.

d) odległość od najbliższej stacji kol. nazwa stacji km

e) przewidziany punkt odgałęzienia bocznicy

a) na stacji z toru stacyjnego nr

b) na szlaku w km.

f) inne okoliczności przemawiające za potrzebą budowy bocznicy w km

2) Podstawę do obliczenia robót kol. i zapotrzebowania materiałów stanowi:

a) dokumentacja techniczna w dniu sporządzenia tego planu gotowa w %

b) dokumentacja wstępna (przybliżona) a miano wicie:

3) Przewidziane wykończenie:

a) gospodarczo przez

b) w trybie zleconym przez

4) Do wykonania w r. przewidziano:

a) toru zasadniczego z szyn

b) torów odgałęzn., (stacyjnych)

5) ułożenie sztuk:

a) rozjazdów zwyczajnych 1 : 9,

b) rozjazdów zwyczajnych 1 : 10,

c) rozjazdów ang. pojedyn. 1 : 9,

d) rozjazdów ang. podw. 1 : 9,

e) innych połączeń (np. skrzyżowanie itd.).

Wagonów na: $\frac{\text{doba}}{\text{miesiąc}}$	
do 1952 r.	po uruchomieniu budowy

S 49 km/ton	S 26 km/ton	Szyny z wymiany km/toru		
		t y p		
		ciężki	średni	lekki

S 49	S 26	Rozjazdy z wymiany		
		t y p		
		ciężki prawy lewy	średni prawy lewy	lekki prawy lewy

II. Szczegółowe uzasadnienie zużycia materiałów żelaznych nawierzchni kolejowej.

Lp.	Nazwa materiału	Typ	I l o ś ć		Cena jedn. zł/t	Wartość w zł	Remanent na 1.1.1952 w ton	Przewidywany czas i ilość dostawy			
			km	ton				k w a r t a ł y			
								I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Szyny nowe	S 49									
2	„ „	S 26									
3	„ z wymiany	ciężkie									
	„ „	średnie									
	„ „	lekkie									
4	Złącza walc.	ciężkie									
	„ „	średnie									
	„ „	lekkie									
5	Złącza kute	ciężkie									
	„ „	średnie									
	„ „	lekkie									
6	Rozjazdy zwyczajne	S 49	sztuk								
	Rozj. ang. poj.	„									
	„ „ podw.	„									
7	„ zwycz.	S 26									
	„ ang. poj.	„									
	„ „ podw.	„									
8	„ zwycz.	z wymiany									
	„ ang. poj.	„									
	„ „ podw.	„									
9	inne połączenia wy- mienić										

Sporządził:

data

podpis

data

Zatwierdził:

podpis

III. Opinia DOKP:

- a) o celowości i konieczności wykonania przewidzianych w planie urządzeń kolejowych;
- b) o konieczności użycia planowanych typów materiałów;
- c) o możliwości zaopatrzenia w materiały żelazne nawierzchni kolejowej, pochodzące z wymiany.

DOKP

Data

Podpis

IV. Wniosek Komisji.

V. Decyzja PKPG.

Załącznik nr 2 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 401 z dnia 19.X. 1951 r.

Objaśnienie sporządzenia uzasadnienia zużycia materiałów żelaznych nawierzchni kolejowej.

W nagłówku załącznika nr 1 powinien być wymieniony tytuł planu inwestycyjnego na 1952 r. w którym są umieszczone roboty kolejowo-torowe czy to jako całość tego tytułu, czy tylko jako jego część.

I. Charakterystyka ogólna

A — Dane ogólne

Pkt 1) Nazwa poszcz. obiektu powinna być zgodna z treścią wniosku inwestycyjnego (Instr. PKPG nr 21 wzór nr 1) lub kwestionariusza obiektowego (Instr. PKPG nr 24, zał. nr 4).

Pkt 2) Określenie robót może obejmować: albo jeden tylko z podanych pod a), b), c) rodzajów lub też czasem dwa rodzaje, a więc np. rozbudowa bocznic oraz kapitalny remont, co należy uwidocznic wskazując w odnośnej rubryce ilość jedn. techn. (km), które będą wykonane.

Wielkość robót (ilość jedn. techn.) należy oddać tylko dla tej części obiektu, która ma być wykonana w 1952 r.

Pkt 3) W punkcie tym wskazać należy limit finansowy, przeznaczony tylko na wykonanie robót kolejowych torowych i nie włączać do tej kwoty innych zakładów.

Pkt 4) Termin rozpoczęcia i ukończenia robót podać tylko w odniesieniu do robót torowych, które mają być wykonane w 1952 r. z kredytów przewidzianych na ten cel.

B — Dane szczegółowe

mają za zadanie uzasadnić potrzebę inwestycji i umocnić jej rozmiary.

Pkt 1) Dowóz i wywóz towarów należy podawać w ilości wagonów na a-b — dobę lub miesiąc, co należy dokładnie oznaczyć w mianowniku;

d) podać odległość punktu odgałęzienia bocznic od toru wyjściowego lub innej bocznic aż do końca toru zasadniczego bocznicowego;

e) jeżeli odgałęzienie ma nastąpić na stacji PKP, to należy wymienić jej nazwę i podać nr toru stacyjnego wyjściowego — jeżeli odgałęzienie przewidziane jest na szlaku PKP lub od bocznic zakładowej, to podać nazwę szlaku i km, na którym odgałęzienie nastąpi.

Pkt 2) Właściwą podstawą do sporządzenia obliczenia powinna być dokumentacja techniczna (co najmniej projekt techniczny bocznic), co należy zaznaczyć w p. 2a), wymieniając również stan jej gotowości lub opisując jakie prace już ukończono. W razie braku dokumentacji technicznej, należy to zaznaczyć w p. 2a), a w p. 2b) zaś podać na czym oparto obliczenie robót np. może to być projekt szkicowany na planie katedralnym itp.

Pkt 3) Wymienić przez kogo jest przewidziane wykonanie robót kolejowych. W razie gdy przewidziano wykonanie częściowo sposobem gospodarczym i częściowo trybem zleconym — podać również przybliżony stosunek % tego rozdziału w odniesieniu do limitu finansowego.

Pkt 4) i 5) Najbardziej właściwą i dokładną podstawą wypełnienia tych punktów jest pełna dokumentacja techniczna, zawierająca specyfikację materiałów

W razie braku pełnej dokumentacji należy oprzeć ustalenie robót wymienionych w p. 4) i 5) na podstawie częściowej dokumentacji jaka jest wskazana w p. 2b).

W każdym razie zestawienie w p. 4) i 5) ma dać możliwie pełny obraz zakresu robót torowych.

II. Uzasadnienie zużycia materiałów.

W rubr. 2 wyszczególnione są materiały, które mają być zapotrzebowane. Dla ułatwienia obliczenia podaje się poniżej tablicę ciężarów używanych typów:

Nazwa materiału	Typ	Miar	kg	Ciężar i km toru (ton)	Długość przesła
Szyny nowe	S 49	49,05 kg/m		98,07	30 m
złącza walcowane	"			32,60	30 ciężki
" kute	"			13,27	30
szyny	S 26	42,48 "		84,943	30
złącza walcowane	"	—		20,241	30
" kute	"	—		8,72	30
szyny	"	42,480		84,925	18 średni
złącza walcowane	"	—		21,756	18
" kute	"	—		8,513	18
szyny	S b	41,00		81,940	15
złącza walcowane	"	—		28,719	15
" kute	"	—		5,269	15
szyny	6 d	33,43		66,76	15
złącza walcowane	"	—		17,21	15 lekki
" kute	"	—		0,415	15

Tryb dystrybucji i zaopatrzenia w odzież służbową i specjalną (ochronną i roboczą)

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 404 z dnia 19 października br., którego treść podajemy poniżej, ustala zasady dystrybucji i zaopatrzenia w odzież służbową i specjalną.

Zakres przedmiotowy.

§ 1. Zarządzenie niniejsze ustala tryb dystrybucji i zaopatrzenia w wytwory wyszczególnione w wykazie odzieży służbowej i specjalnej (ochronnej i roboczej) zwanej dalej odzieżą, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 2. 1. Kontyngentobiorcami, tj. dysponentami ilości odzieży, przydzielanej rozdzielnikiem Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) są niżej wyszczególnione jednostki organizacyjne:

1. Prezydium Rady Ministrów,
2. Ministerstwo Górnictwa,
3. " Przemysłu Ciężkiego,
4. " Przemysłu Chemicznego,
5. " Przemysłu Lekkiego,
6. " Przemysłu Drobno i Rzemiosła,
7. " Budownictwa Przemysłowego,
8. " Budownictwa Miast i Osiedli,
9. " Przemysłu Rolnego i Spożywczego
10. " Rolnictwa,
11. " Państwowych Gospodarstw Rolnych,
12. " Leśnictwa,
13. " Kolei,
14. " Transportu Drogowego i Lotniczego,
15. " Żegluga,
16. " Poczty i Telegrafów,
17. " Handlu Wewnętrznego,
18. " Gospodarki Komunalnej,
19. " Finansów,

Rubr. 3 podaje typ nawierzchni, jaki zamierza się użyć.

Zużycie materiałów w rubryce 5 powinno być obliczone na podstawie posiadanej dokumentacji technicznej (pełnej lub przybliżonej).

W rubr. 6 należy podać cenę jednostkową materiałów. W przypadku gdy szczegółowość pozycji (np. dla złączy) materiałowej jest mniejsza od szczegółowości pozycji cennikowych, należy przyjąć cenę średnią, obliczoną przy uwzględnieniu struktury zużycia poszczególnych asortymentów w danej grupie materiałowej.

W rubr. 7 należy podać wartość poszczególnych pozycji zużycia materiałów (jako iloczyn rubr. 5 i 6).

W rubr. 8 wymienić przewidziany zapas każdego gatunku materiałów na rok 1952.

W rubr. 9, 10, 11 i 12 podać ilości, jakie powinny być dostarczone w każdym kwartale aby roboty mogły być wykonane zgodnie z planem.

Liczba dostaw — remanent ma pokryć zapotrzebowanie.

Zapotrzebowanie na rozjazdy należy wykazać w sztukach, wg typów i rodzajów jak wskazano we wzorze.

Ze względu na konieczność synchronizacji zapotrzebowania nawierzchni kolej. potrzebnej dla różnych przedsiębiorstw z potrzebami PKP, uzasadnienia te mają być uzgodnione z właściwą DOKP i przez nią zaopiniowane.

20. Ministerstwo Oświaty,
21. " Pracy i Opieki Społecznej,
22. " Zdrowia,
23. Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego.

2. W przypadku zmian organizacyjnych lub innych gospodarczo uzasadnionych przyczyn PKPG (Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych) może dokonać korekty listy kontyngentobiorców. Kontyngentobiorcy są wówczas obowiązani wydzielić odpowiednią część przyznanej im ilości wytworów na rzecz tych jednostek, które w wyniku zmian organizacyjnych zostaną wyodrębnione.

§ 3. Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego realizują zapotrzebowania w ramach ilości przyznanych w planie rocznym gotowej odzieży lub w tkaninach. Pozostałe jednostki organizacyjne nie wyszczególnione w § 2 pokrywają swe zapotrzebowania na odzież w ramach rezerwy Centrali Odzieżowej lub „Spółnoty Pracy”, przeznaczanej na realizację zapotrzebowania pozarynkowych innych odbiorców nie wyszczególnionych w rozdzielniku.

§ 4. Dystrybucji artykułów produkowanych przez przemysł kluczowy dokonywać będzie Centrala Odzieżowa, artykułów zaś wytwarzanych przez zakłady podległe Ministrowi Przemysłu Drobno i Rzemiosła — „Spółnota Pracy”.

§ 5. Każdy kontyngentobiorca obowiązany jest wskazać Centrali Odzieżowej i „Spółnocie Pracy” w terminie do 15 listopada 1951 r. jednostkę lub komórke organizacyjną, która będzie jego centralnym i wyłącznym ośrodkiem koordynującym oraz dysponującym.

Zasady dystrybucji.

§ 6. Zapotrzebowania na odzież mogą zawierać wyłącznie ilości przysługujące danej instytucji na podstawie norm zatwierdzonych przez Departament Plac

i Norm PKPG, pragmatyki służbowej i układów zbiorowych pracy.

§ 7. 1. Centralne zarządy lub jednostki równorzędne przekażą do Departamentów lub Centralnych Zarządów Zaopatrzenia właściwych ministerstw w terminie do dnia 15 listopada 1951 r. zapotrzebowania roczne wg wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do zarządzenia. Zapotrzebowania należy sporządzić oddzielnie na wytwory zbywane przez Centralę Odzieżową i „Spółnotę Pracy”, zgodnie z załączonym wykazem odzieży (załącznik nr 1).

2. Departamenty lub Centralne Zarządy Zaopatrzenia, o których mowa w ust. 1 sprawdzają zgodność zapotrzebowania z przysługującymi normami i po zaakceptowaniu i zaopatrzeniu w pieczęć, przesyłają je w terminie do dnia 1 grudnia 1951 r. do Centrali Odzieżowej lub „Spółnoty Pracy”.

§ 8. 1. Centrala Odzieżowa i „Spółnota Pracy” przesyłają do Departamentu Płac i Norm PKPG najdalej do dnia 15 grudnia 1951 r. projekt pełnych rozdziałników rocznych z podziałem na kwartały, na odzież służbową, ochronną i roboczą wg wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do zarządzenia.

2. Do rozdziałników Centrala Odzieżowa i „Spółnota Pracy” załącza szczegółowe asortymentowe zapotrzebowanie na tkaniny w oparciu o normy zużycia poszczególnych artykułów.

3. W rozdziałnikach powinna być wydzielona:

1) proponowana rezerwa, która pozostanie w dyspozycji PKPG,

2) rezerwa Centrali Odzieżowej lub „Spółnoty Pracy” przeznaczona na realizację drobnych zapotrzebowani odbiorców, nie wyszczególnionych w rozdziałniku.

§ 9. Rozdziałniki, o których mowa w § 8 ust. 1 zatwierdza Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG po zaopiniowaniu przez Departament Płac i Norm oraz po przeanalizowaniu założeń produkcyjnych przemysłu kluczowego i spółdzielczego.

§ 10. 1. Wytypowany dla Centrali Odzieżowej i „Spółnoty Pracy” asortyment może być przez PKPG zmieniony w porozumieniu z zainteresowanymi jednostkami. Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych zapewni przy tym stawienie do dyspozycji producentom tkanin potrzebnych na wykonanie odzieży.

2. Wprowadzenie zmian produkcyjnych w ciągu roku wymaga zatwierdzenia przez PKPG.

§ 11. 1. Zatwierdzone rozdziałniki roczne przesłane będą do wiadomości kontyngentobiorcom najdalej do dnia 1 stycznia 1952 r.

2. Kontyngentobiorcy podzielą najdalej do dnia 10 stycznia 1952 r. przydzielone rozdziałnikiem PKPG ilości odzieży pomiędzy podległe jednostki (centralne zarządy przemysłu lub jednostki równorzędne), które z kolei zawiadomią bezpośrednich odbiorców o przyznanych im ilościach odzieży, pozostającej do realizacji w Centrali Odzieżowej lub „Spółnocie Pracy”.

§ 12. 1. Centralne zarządy przemysłu lub jednostki równorzędne przesyłają do ekspozytur wojewódzkich Centrali Odzieżowej lub oddziałów wojewódzkich „Spółnoty Pracy” w terminie do dnia 25 stycznia 1952 r. asortymentowy rozdziałnik z podziałem na zakłady odbierające wg wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do zarządzenia.

2. Spis ekspozytur wojewódzkich Centrali Odzieżowej i oddziałów wojewódzkich „Spółnoty Pracy” zawiera załącznik nr 5 do zarządzenia.

3. Centrala Odzieżowa i oddziały wojewódzkie „Spółnoty Pracy” opracują w terminie do dnia 15 lutego 1952 r. bilanse szczegółowe, z uwzględnieniem bezpośredniego powiązania większych odbiorców z zakładami produkcyjnymi.

§ 13. Odbiorcy posiadający centralne składnice składają zamówienia w Centrali Odzieżowej lub w „Spół-

nocie Pracy” w terminach podanych w § 15. Analogiczny tryb postępowania zastosować może Centrala Odzieżowa lub „Spółnota Pracy” w stosunku do większych odbiorców realizujących centralnie zapotrzebowania.

§ 14. Odbiorcy nie posiadający składnic centralnych, składają zamówienia do ekspozytur wojewódzkich Centrali Odzieżowej lub do oddziałów wojewódzkich „Spółnoty Pracy”.

§ 15. 1. Zamówienia na I kwartał 1952 r. ustalone będą ostatecznie w ramach przewidzianej weryfikacji rozdziałnika na rok 1952.

2. Weryfikacja rozdziałnika nastąpi w I kwartale 1952 r. Zamówienia na II kwartał przesyłać należy do dnia 15 stycznia 1952 r.

3. Zamówienia dalsze przesyłać należy na pięć miesięcy przed początkiem kwartału (na III kwartał do 1 lutego 1952 r., na IV kwartał do 1 maja 1952 r.).

§ 16. W ramach rozdziałnika PKPG tworzy się rezerwę Centrali Odzieżowej i „Spółnoty Pracy”.

§ 17. Centrala Odzieżowa i „Spółnota Pracy” uprawnione są do pokrywania drobnych zamówień, nieprzewidzianych w planie, w ramach rezerwy powyższej.

§ 18. 1. Nieprzewidziane w planie zapotrzebowania na większe ilości odzieży zaakceptowane być powinny przez centralną jednostkę koordynującą zapotrzebowującego oraz przez Departament Płac i Norm PKPG.

2. Departament Płac i Norm PKPG przekaże zapotrzebowania, o których mowa w ust. 1, po zaopiniowaniu ich, do Departamentu Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG.

§ 19. Ekspozytury Centrali Odzieżowej lub oddziały „Spółnoty Pracy” obowiązane są do zawiadomienia odbiorców o przygotowaniu towaru do odbioru lub do wysłania towaru pod adresem podanym zgodnie z warunkami umowy.

§ 20. Nieodebrane w terminie 14 dni od daty postawienia do dyspozycji, przydziały odzieży przeznaczone będą przez ekspozytury Centrali Odzieżowej lub oddziały „Spółnoty Pracy” na powiększenie rezerwy PKPG.

§ 21. Jeżeli rezygnacja z odbioru dotyczy wytworów produkcji indywidualnej nietypowej lub specjalnej nie znajdującej zastosowania u innych odbiorców, wówczas sprzedawcy mają prawo odrzucić rezygnację, dokonać dostaw i zafakturować je, chyba, że odbiorcy wyrazili zgodę przy zgłoszeniu rezygnacji na przeprowadzenie jej za zaliczeniem kosztów i nakładów poniesionych w związku z produkcją zamówionych wytworów.

§ 22. Odbiorcy obowiązani są do zawiadomienia właściwych ekspozytur (oddziałów) o konieczności wycofania zamówienia, najdalej w terminie 2 miesięcznym przed początkiem kwartału. Niezachowanie tego terminu uprawnia Centralę Odzieżową lub „Spółnotę Pracy” do żądania świadczeń przewidzianych w umowie.

§ 23. Kontyngentobiorcy upoważnieni są do dokonywania przeniesień przydzielonych ilości odzieży pomiędzy podległymi im jednostkami organizacyjnymi w porozumieniu z Centralą Odzieżową lub „Spółnotą Pracy”.

Postanowienia ogólne.

§ 24. Centrala Odzieżowa i „Spółnota Pracy” zorganizują prowadzenie centralnej sprawozdawczości z realizacji rozdziałników wg załączonego wzoru stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 6. Wymienione jednostki organizacyjne przysyłać będą kwartalne sprawozdania z realizacji rozdziałników do PKPG (Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych) w terminie miesięcznym po ukończeniu kwartału.

§ 25. Zarządzenie niniejsze nie narusza przepisów o obowiązku i sposobie zawierania umów.

Wykaz odzieży służbowej i specjalnej

Lp.	Nazwa wytworu	Zródło zakupu (gestor)
1.	Odzież specjalna	
1	Bluza drel. bawełn.	Centr. Odzieżowa
2	Spodnie drel. bawełn.	" "
3	Bluza drel. lniana	Spóln. Pracy
4	Spodnie drel. lniane	" "
5	Bluza płóc. biała	" "
6	Spodnie płóc. białe	" "
7	Spodnie z szelkami drel. baw. męskie	Centr. Odzieżowa
8	Spodnie z szelkami drel. baw. damskie	" "
9	Kombinezony drel. baw. męskie	" "
10	Kombinezony drel. baw. damskie	" "
11	Kombinezony drel. baw. dla monterów	" "
12	Płaszcz drel. baw. męski	" "
13	Płaszcz drel. baw. damski	" "
14	Płaszcz płócienny biały męski	" "
15	Płaszcz płócienny biały damski	" "
16	Płaszcz lekarski	" "
17	Płaszcz ochron. satyn. m. i damski	" "
18	Fartuch front. śred. baw.	" "
19	Fartuch front. płócienny biały	" "
20	Fartuch gospodarki	" "
21	" lniane	" "
22	" podgumowany	" "
23	Bluza szybowa	" "
24	Spodnie szybowe	" "
25	Bluza brezentowa	Spółnota Pracy
26	Spodnie brezentowe	" "
27	Bluza kwasoodporna	Centrala Odzieżowa
28	Spodnie kwasoodporne	" "
29	Bluza impregnowana	Spółnota Pracy
30	Spodnie impregnowane	" "
31	Bluza watowana	Centrala Odzieżowa
32	Spodnie watowane	" "
33	Kombinezon przeciwpływy	Spółnota Pracy
34	Kombinezon brezent.	" "
35	Kombinezon kwasoodporny	Centrala Odzieżowa
36	Peleryny przeciwdeszcz.	" "
37	Kurtka przeciwdeszcz.	" "
38	Płaszcz	" "
39	Fartuch impregnowany	Spółnota Pracy
40	" brezentowy	" "
41	Koszule ochronne flanelowe	Centrala Odzieżowa
42	Koszule drelchowe	" "
43	Kalesony ochronne flanelowe	" "
44	Kalesony bawełniane	" "
45	Spódniczki damskie drelch.	" "
46	Ubrania rybackie	" "

Lp.	Nazwa wytworu	Zródło zakupu (gestor)
	Odzież służbowa	
47	Bluza sukienna	Centrala Odzieżowa
48	Spodnie sukienne długie	" "
49	Spodnie sukienne krótkie do butów	" "
50	Płaszcz sukienny	" "
51	Bluza drel. dla straży przemysłowej	" "
52	Spodnie drel. długie spięte u dołu mankiet.	" "
53	Nauszniki dziane	" "
54	Spodnie drel. krótkie	" "

Załącznik nr 5 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 404 z dnia 19.X. 1951 r.

Wykaz ekspozytur wojewódzkich Centrali Odzieżowej i oddziałów wojewódzkich „Spółnoty Pracy“

I. Wykaz ekspozytur wojewódzkich Centrali Odzieżowej

1. Warszawa	ul. Widok 5
2. Łódź	" Piotrowska 52
3. Radom	Plac Stare Miasto 12
4. Lublin	ul. Garbarska 8
5. Białystok	" Grunwaldzka 8
6. Olsztyn	" Piastowska 46
7. Gdańsk	" Grunwaldzka 104/106
8. Bydgoszcz	" Sienkiewicza 4
9. Szczecin	" Cieszymira 10a
10. Poznań	Plac Wolności 18
11. Wrocław	ul. Antoniego 2/4
12. Katowice	" Stawowa 10
13. Kraków	" Radziwiłłowska 4
14. Przemyśl	" Weygarta 2
15. Opole	" Kołłątaja 14/16
16. Słupsk	" Wojska Polskiego 12
17. Ziel. Góra	" Rynek Drzewny 1

II. Wykaz oddziałów wojew. „Spółnoty Pracy“

1. Warszawa	ul. Bracka 18
2. Łódź	" Jaracza 72
3. Radom	" Pl. 3-go Maja 5
4. Lublin	" Chmielna 4
5. Białystok	" Rynek Kościuszki 32a
6. Olsztyn	" Stalina 33
7. Gdańsk	" Elżbietanek 10/11
8. Bydgoszcz	" Dworcowa 46
9. Poznań	" Kolejowa 19
10. Szczecin	" Wojska Polskiego 20
11. Wrocław	" Rynek 48
12. Katowice	" Św. Jacka 1a
13. Kraków	" Lublicz 9
14. Przemyśl	" Dworska 3
15. Nowa Sól	" 9-maja 4/6
16. Opole	" Szpitalna 11
17. Koszalin	" Bracka 1

Jednostka zapotrzebująca Centralny Zarząd Przemysłu
(lub jednostka równorzędna)

Podlegająca Departamentowi Zaopatrzenia lub Centralnemu
Zarządowi Zaopatrzenia Ministerstwa

Załącznik Nr 2 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 404
z dnia 19.X.1951 r.

Otrzymują ministerstwa w terminie do 15.XI.51 r.

Zaopatrzenie roczne*)

A R T Y K U Ł	Wzór lub typ	Nr wykazu Dep. Płac i Norm PKPG	Suro- wiec	Barwa	Opis tech- niczny	Roz- miar	Jedn. miary	Ilość	Termin dostawy (kwartaly)				U w a g i
									I	II	III	IV	
np. bluza													
„ spodnie													
„ kombinezon													
itd.													

*) Należy na oddzielnym formularzu wyszczególnić wytwory zbywane przez Centralę Odzieżową, na oddzielnym zbywane przez »Spółnotę Pracy«.

Jedn. miary:
szt.

Załącznik nr 3 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 404 z dnia 19.X.1951 r.

Przesyła Centrala Odzieżowa i »Spółnota Pracy« do PKPG Dep. Płac i Norm, a kopię do Departamentu Zaop. i Bit. Mat. w terminie do dnia 15.XII.1951 r.

Projekt rozdzielnika na odzież służbową i specjalną na rok 1952

Lp.	W y t w ó r	Bluza drel.					Spodnie drel.					Kombinezon drel.					It d.
		kw. I	kw. II	kw. III	kw. IV	Ra- zem	kw. I	kw. II	kw. III	kw. IV	Ra- zem	kw. I	kw. II	kw. III	kw. IV	Ra- zem	
	Plan prod.																
	Zapotrzebowanie																
1	Min. Górnictwa																
2	„ Przem. Ciężkiego																
3	„ „ Lekkiego																
	itd.																
	Rezerwa Centrali Odzieżowej wzgl. »Spółnoty Pracy«																
	Rezerwa PKPG																

Jednostka rozdzielająca
Centralny Zarząd Przemysłu
(lub jednostka równorzędna)

Podlegająca Departamentowi Zaopatrzenia
lub Centralnemu Zarządowi Zaopatrzenia
Ministerstwa

Jednostka miary — sztuki

Załącznik nr 4 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 404 z dnia 19.X.1951 r.

Otrzymują ekspozytury wojewódzkie Centr. Odzież, wzgl. oddziały wojew. »Spółnoty Pracy« kopie rozdz. należy przesłać do CO w Łodzi i »Spółnoty Pracy« w Warszawie w terminie do dn. 25.I.1952 r.

Asortymentowy rozdzielnik roczny

Lp.	O d b i o r c y (w układzie wojewódzkim)	A s o r t y m e n t															U w a g i
		np. bluza drelachowa					np. spodnie drelachowe					np. kombinezon drel.					
		kw.	kw.	kw.	kw.	Razem	kw.	kw.	kw.	kw.	Razem	kw.	kw.	kw.	kw.	Razem	
		I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV		
I.	np. woj. bydgoskie																
1.	zakład																
2.	zakład																
	Razem:																
II.	woj. gdańskie																
1.	zakład																
2.	zakład																
	Razem:																
	itd.																

Sprawozdanie kwartalne z produkcji odzieży służbowej i specjalnej oraz realizacja przydziałów za kwartał

W y t w ó r	np. bluza drel.		np. spodnie drel.		np. kombinezon drel.		itd.	
Plan prod.								
Wykon. planu prod.								
Realizacja przydziałów	Przydz. na kw.	Realiz. przydz. w kw.	Przydz. na kw.	Realiz. przydz. w kw.	Przydz. na kw.	Realiz. przydz. w kw.		
Min. Górnictwa								
„ Przem. Ciężk.								
„ Przem. Chem.								
„ Przem. Lekk.								
itd.								
Rezerwa Centrali Odzieżowej „Spółnoty Pracy”								
Rezerwa PKPG								

Doraźne uporządkowanie gospodarki magazynowej

W celu zapobieżenia nadmiernym stratom, które obecnie powstają wskutek wyraźnego wadliwego magazynowania i konserwowania materiałów, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w zarządzeniu nr 420 wydanym w dniu 7 listopada zarządził doraźne uporządkowanie gospodarki magazynowej wg następujących zasad:

§ 1. 1. Centralne zarządy przemysłu lub jednostki równorzędne w porozumieniu z właściwymi centralnymi zarządami zaopatrzenia (departamentami zaopatrzenia) i centrale handlowe w porozumieniu z właściwymi departamentami zbytu (centralnymi zarządami zbytu) wydadzą tymczasowe instrukcje o sposobie magazynowania i konserwowania materiałów oraz o sposobie zabezpieczenia magazynów należących do nadzorowanych jednostek od pożaru i kradzieży.

2. Instrukcje, o których mowa w ust. 1, należy oprzeć na doświadczeniach własnych i nadzorowanych jednostek w zakresie gospodarki magazynowej oraz na dostępnej literaturze fachowej.

Instrukcje powinny uwzględniać również stan techniczny i stan wyposażenia technicznego magazynów nadzorowanych jednostek oraz potrzeby podyktowane właściwościami przechowywanych materiałów.

3. Instrukcje, o których mowa w ust. 1, wydane przed wejściem w życie niniejszego zarządzenia, należy uaktualnić i dostosować do wymogów ust. 2.

4. Wydanie instrukcji stosownie do ust. 1 i 2 oraz uaktualnienie instrukcji już wydanych i dostosowanie ich do przepisów niniejszego zarządzenia zgodnie z ust. 3 powinno nastąpić w terminie do dnia 15 stycznia 1952 r.

§ 2. 1. Dyrektorzy przedsiębiorstw i kierownicy innych jednostek obowiązanych do wprowadzenia i stosowania instrukcji wymienionych w § 1, zwani w dalszym ciągu „dyrektorzy przedsiębiorstw”, zorganizują krótkie przeszkolenie pracowników magazynów i pracowników właściwych działów (zaopatrzenia, obrotu towarowego lub handlowych) w celu zaznajomienia ich z przepisami wynikającymi z instrukcji i zasadami praktycznego ich stosowania.

2. Dyrektorzy przedsiębiorstw wniosą do programów prac właściwych działów (zaopatrzenia, obrotu

towarowego lub handlowych), obowiązek planowej kontroli wykonania instrukcji, o ile obecnie w programach prac obowiązek ten nie jest przewidziany.

3. Dyrektorzy przedsiębiorstw lub imiennie upoważnione przez nich osoby powinny doraźnie sprawdzać wykonanie instrukcji przez odpowiedzialnych pracowników.

4. Wyniki kontroli, o której mowa w ust. 2 i 3, należy uwzględnić przy premiowaniu pracowników odpowiedzialnych za gospodarkę magazynową.

5. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2 należy wykonać w terminie 14-tu dni od daty otrzymania instrukcji od właściwych centralnych zarządów przemysłu lub jednostek równorzędnych lub central handlowych.

§ 3. 1. Jednostki obowiązane do wydania instrukcji zgodnie z § 1 zorganizują i przeprowadzą kontrolę wykonania wydanych instrukcji oraz zawiadomią o wynikach kontroli właściwe centralne zarządy zaopatrzenia (departamenty zaopatrzenia) lub właściwe departamenty zbytu (centralne zarządy zbytu).

2. Centralne zarządy zaopatrzenia (departamenty zaopatrzenia) i departamenty zbytu (centralne zarządy zbytu) prześlą w terminie do dnia 31 stycznia 1952 roku do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych) po 2 egzemplarze i do Przedsiębiorstwa Upiynienia Remanentów po 8 egzemplarzy instrukcji wydanych przez właściwe centralne zarządy przemysłu lub jednostki równorzędne i centrale handlowe, a w terminie do dnia 29 lutego 1952 r. zawiadomią Państwową Komisję Planowania Gospodarczego (Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych) o wprowadzeniu i stosowaniu tych instrukcji przez jednostki posiadające magazyny.

3. W zawiadomieniach, o których mowa w ust. 2, należy umieścić również wnioski wynikające z czynności wykonanych stosownie do niniejszego zarządzenia, a zmierzające do dalszego usprawnienia gospodarki magazynowej.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 15 listopada 1951 roku.

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji materiałów ogniotrwałych

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w zarządzeniu nr. 426 wydanym w dniu 12 listopada 1951 r. ustalił w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Ciężkiego zasady zapewniające racjonalną dystrybucję i zaopatrzenie jednostek gospodarczych w kopaliny i materiały ogniotrwałe. Podaje się treść w/w zarządzenia:

§ 1. 1. Centralny Zarząd Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych (CZPMO) ustala roczne zapotrzebowanie na kopaliny i materiały ogniotrwałe wymienione w „Wykazie Artykułów do Planowania Zaopatrzenia na rok 1951” stanowiącym załącznik do Instrukcji Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) w sprawie sporządzania planu zaopatrzenia w przemyśle wykaz nr 29, branża I poz. 94—142 i branża XX poz. 1—137, zwane dalej materiałami ogniotrwałymi oraz opracowuje projekt planu pokrycia tego zapotrzebowania.

2. Opracowany projekt planu pokrycia zapotrzebowania na materiały ogniotrwałe CZPMO przedstawia Ministerstwu Przemysłu Ciężkiego i Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego po uprzednim uzgodnieniu projektu z właściwymi centralnymi zarządami przemysłu, zarządami przemysłu i wojewódzkimi zarządami przemysłu terenowego materiałów budowlanych — jako dostawcami i z Komisją Koordynacji Produkcji oraz Rozdziału Kopalni i Wyrobów Ogniotrwałych zwanej dalej Komisją.

§ 2. 1. CZPMO na podstawie zatwierdzonego planu, o którym mowa w § 1 ust. 2 zawiadamia komórki zaopatrzenia resortów zwane dalej kontyngentobiorcami. O przyznanych im przydziałach materiałów ogniotrwałych przez Komisję rozdzielanych i o zaplanowanych dla nich ilościach materiałów ogniotrwałych nierozdzielanych oraz wskazuje dostawców z jednoczesnym zawiadomieniem tych ostatnich o dokonanym podziale.

2. Materiały rozdzielane przez Komisję oznaczone są w Wykazie Artykułów do Planowania Zaopatrzenia nr 29 literą „R”.

§ 3. 1. Wnioski o dodatkowe przydziały na materiały ogniotrwałe rozdzielane jak również rezygnacje z przydziałów należy składać za pośrednictwem kontyngentobiorcy do CZPMO, który załatwia je w porozumieniu z Komisją.

2. Wnioski o dodatkowe przydziały materiałów ogniotrwałych rozdzielanych na potrzeby awaryjne, odbiorcy bezpośredni przesyłają wprost do CZPMO wraz z dokładną opracowanym zamówieniem i odpisem protokołu awaryjnego, przesłanego do właściwego ministerstwa. CZPMO zawiadamia o przyznanym przydziale kontyngentobiorcę.

§ 4. CZPMO ustali zaliczkowy przydział materiałów ogniotrwałych rozdzielanych na 1952 rok dla poszczególnych kontyngentobiorców w porozumieniu z Komisją, zawiadamiając PKPG o wielkościach tych przydziałów.

§ 5. 1. Przedsiębiorstwa (odbiorcy bezpośredni) składają zamówienia do CZPMO lub do innych jednostek gospodarczych (dostawców) wskazanych w zawiadomieniu, o którym mowa w § 2 na:

- 1) materiały ogniotrwałe objęte rozdzielnictwem — za pośrednictwem kontyngentobiorców lub cen-

tralnego zarządu wskazanego w podrozdzielnikach przez kontyngentobiorcę;

- 2) materiały ogniotrwałe nierozdzielane — bezpośrednio do zakładów wytwórczych (dostawców).

2. Zamówienia na materiały ogniotrwałe pochodzące z dostaw zagranicznych przedsiębiorstwa (odbiorcy) bezpośredni składają do importerów (Central Handlu Zagranicznego) wymienionych w „Wykazie Artykułów do Planowania Zaopatrzenia nr 29” za pośrednictwem kontyngentobiorców lub centralnych zarządów, zgodnie z ogólnym trybem składania zamówień przez odbiorców krajowych w zakresie importu nieinwestycyjnego (Zarządzenia Przewodniczącego PKPG: nr 72 z 26 lutego 1951 r. i nr 399 z dnia 21 września 1951 r.).

3. Zamówienia na drobne ilości cegły normalnej w gatunku D i E, płyty piekarskie i zaprawę szamotową w gatunku IV należy składać do wojewódzkiej hurtowni materiałów budowlanych lub do terenowych hurtowni Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”.

§ 6. 1. Odbiorcy bezpośredni obowiązani są podać w zamówieniu poza normalnymi elementami zamówienia:

- 1) dokładną specyfikację (gatunek przy surowcach, symbol przy kształtkach znormalizowanych, rysunek przy kształtkach nieznormalizowanych),
- 2) przeznaczenie,
- 3) warunki pracy zamówionych materiałów ogniotrwałych.

2. Dostawca ma prawo zwrócić zamówienie odbiorcy w przypadku braku danych, o których mowa w ust. 1.

3. CZPMO lub inne jednostki gospodarcze (dostawcy) obowiązane są skontrolować zamówienia z punktu widzenia wymogów racjonalnej gospodarki materiałami ogniotrwałymi. W przypadku gdy użycie podanego w zamówieniu materiału ogniotrwałego byłoby gospodarczo niewskazane, dostawcy powinni zaproponować odbiorcy inny właściwy dla podanych warunków pracy i przeznaczenia gatunek, w oparciu o polskie normy techniczne.

§ 7. 1. Zamówienia na surowce, zaprawy i młeliwa oraz kształtki znormalizowane należy składać na dwa miesiące przed rozpoczęciem kwartału, w którym ma nastąpić dostawa.

2. Zamówienia na kształtki nieznormalizowane i bloki szklarskie należy składać na 5 miesięcy przed rozpoczęciem kwartału, w którym ma nastąpić dostawa.

3. Zamówienia na materiały ogniotrwałe z dostaw zagranicznych należy składać do właściwych Central Handlu Zagranicznego w terminach przez nie ustalonych. Do czasu zatwierdzenia planu importu, mogą być składane do Central Handlu Zagranicznego zamówienia zaliczkowe zgodnie z § 1 ust. 2 zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 72 z dnia 26 lutego 1951 r.

4. Zamówienia złożone w terminach późniejszych będą realizowane w miarę możliwości w terminach ustalonych przez dostawców.

§ 8. Zarządzenie nie narusza przepisów o obowiązku i sposobie zawierania umów.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 12 listopada 1951 r.

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji drewna w 1952 roku

W celu zapewnienia racjonalnej dystrybucji oraz gospodarki drewnem w 1952 roku, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa ustalił w zarządzeniu nr. 424 wydanym w dniu 14 listopada następujący tryb zaopatrzenia i dystrybucji materiałami drzewnymi.

Wstęp.

§ 1. Ustalony w niniejszym zarządzeniu tryb zaopatrzenia i rozdzielnictwa odnosi się do materiałów

drzewnych wyszczególnionych w branży XXII „Drewno” na stronie 8 „Wykazu materiałów bilansowanych w Narodowym Planie Gospodarczym na 1952 rok” (wydawnictwo PKPG Nr 29a z 1951 r.) i do niektórych reglamentowanych materiałów drzewnych wymienionych w zarządzeniu Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) nr 136 z dnia 1 marca 1951 r. w sprawie rozdzielnictwa niektórych reglamentowanych materiałów drzewnych

(Monitor Polski Nr A-39, poz. 473), zwanym dalej w skróceniu zarządzeniem nr 136.

§ 2. Użyte w treści niniejszego zarządzenia skróty oznaczają:

- 1) centrala PCD — Państwową Centralę Drzewną, Centrala w Warszawie;
- 2) ekspozytura PCD — wojewódzkie jednostki organizacyjne podległe Centrali PCD;
- 3) kontyngentobiorcy centralni — ministerstwa i urzędy centralne;
- 4) kontyngentobiorcy główni — departamenty branżowe, centralne zarządy, centralne zarządy przemysłu, centrale zaopatrzenia materiałowego przemysłu, wydzielone zjednoczenia i inne jednostki równorzędne;
- 5) kontyngentobiorcy bezpośredni — przedsiębiorstwa, zakłady i innych bezpośrednich odbiorców;
- 6) materiały okrągłe — surowiec tartaczny iglasty, surowiec tartaczny liściasty, surowiec łuszczarski i okleinowy (iglasty i liściasty), surowiec zapałczany (iglasty i liściasty), papierówkę (białą i czerwoną), dłużyce kopalniane, słupy telegraficzne i energetyczne, drewno stosowe;
- 7) materiały tarte i inne produkcji dodatkowej — tarcicę iglastą łącznie z podkładami tartymi i ciosanymi, tarcicę liściastą, sklejki, okleiny, płyty pilśniowe.

Zasady dystrybucji materiałów drzewnych.

§ 3. 1. Przesłane wg obowiązujących zasad i w ustalonych terminach przez kontyngentobiorców centralnych i głównych do Centrali PCD i do PKPG wycinki rocznych planów zużycia materiałów drzewnych posłużą, w oparciu o plany pozyskania i produkcji materiałów drzewnych do:

- 1) sporządzenia bilansów materiałów drzewnych,
- 2) sporządzenia projektu planu rozdziału materiałów drzewnych.

2. Na podstawie materiałów wymienionych w ust. 1 ustalone zostaną wysokości przydziałów materiałów drzewnych dla kontyngentobiorców centralnych i ważniejszych kontyngentobiorców głównych. Wysokość przydziałów materiałów drzewnych bilansowanych i rozdzielanych (B. R.) ustala PKPG, natomiast Centrala PCD ustala wysokość przydziałów materiałów drzewnych bilansowanych (B) oraz materiałów drzewnych niebilansowanych, wymienionych w zarządzeniu nr 136.

3. Do grupy materiałów drzewnych niebilansowanych należą: 1) żerdzie wszystkich rodzajów drzew, 2) szczapy i wałki użytkowe i opałowe z wyjątkiem szczap i wałków użytkowych brzożowych, grabowych i bukowych, nadających się do przerobu chemicznego jak również szczap i wałków brzożowych nadających się na szpule 3) półfabrykaty łupane, kłute i ciosane z wyjątkiem bindry i podkładów kolejowych, 4) kostka brukowa oraz wałki połuszczarskie do 10 cm (nie wymienione w powyższym zarządzeniu).

4. Po zatwierdzeniu przez PKPG wysokości przydziałów materiałów drzewnych bilansowanych i rozdzielanych (B. R.) Centrala PCD przystąpi do realizacji planu rozdziału tych materiałów na 1952 r. Na podstawie tych planów kontyngentobiorcom służy prawo otrzymania wymienionych w planie ilości materiałów drzewnych.

§ 4. 1. Dla umożliwienia sporządzenia bilansów materiałowych i ewentualnej korekty planów pozyskania i produkcji, w celu przystosowania ich do

potrzeb odbiorców oraz sporządzenia planu importu i eksportu, Ministerstwo Leśnictwa:

1) zobowiąże Centralny Zarząd Lasów Państwowych:

- a) do wykazania w planie pozyskania drewna na 1952 r. odrębnie surowca postrzelanego wg gatunków oraz surowca świerkowego na beczki;
- b) do pozyskania w pierwszym terminie surowca słupowego jak również do wyróbki i dowozu słupów w pierwszej kolejności ze względu na ich impregnację;

2) złoży PKPG:

- a) do dnia 1 grudnia 1951 r. przewidywany stan zapasów na dzień 31 grudnia 1951 r. materiałów okrągłych, tartych i innych produkcji dodatkowej z rozbiorem na województwa i wg specyfikacji wyszczególnionej w planie techniczno-finansowym leśnictwa na 1952 r. w odniesieniu do materiałów okrągłych i w szczegółowym planie techniczno-przemysłowo-finansowym na 1952 r. w odniesieniu do materiałów tartych i innych produkcji dodatkowej z podziałem na zapasy krajowe i eksportowe, z uzupełnieniami podanymi w pktcie 1);
- b) do dnia 15 lutego 1952 r. skorygowany stan zapasów na dzień 1 stycznia 1952 r. materiałów okrągłych, tartych i innych produkcji dodatkowej w układzie podanym w pktcie 2a.

2. Wszelkie odchylenia od planu pozyskania materiałów okrągłych w poszczególnych sortymentach mogą mieć miejsce po uprzednim uzgodnieniu z Centralą PCD.

§ 5. Ministerstwo Handlu Zagranicznego przekaze Ministerstwu Leśnictwa w terminie do dnia 1 marca 1952 r., w ramach planu importowo-eksportowego na 1952 r. szczegółową specyfikację jakościową i wymiarową z podziałem na kwartały. Specyfikacja ta powinna być uprzednio uzgodniona z Ministerstwem Leśnictwa, a w zakresie kopalniaków z Ministerstwem Górnictwa (Centralą Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego).

Technika dystrybucji materiałów drzewnych

§ 6. 1. Kontyngentobiorcy centralni wymienieni w rozdzielniku kontyngentowym PKPG na 1952 r. obowiązani są złożyć w Centrali PCD w ramach ilości im przydzielonych rozdzielnikę wg rodzajów i gatunków drewna sortymentów okrągłych a dla materiałów tartych ponadto wg grup grubości i klas jakości z rozbiorem na podległych im kontyngentobiorców głównych w terminach ustalonych w załączniku Nr 1 do zarządzenia dla materiałów okrągłych i w załączniku Nr 2 do zarządzenia dla materiałów tartych.

2. Kontyngentobiorcy główni obowiązani są złożyć Centrali PCD szczegółowe rozdzielniki dla kontyngentobiorców bezpośrednich na całość otrzymanego przydziału, w terminach ustalonych w załączniku Nr 1 do zarządzenia, dla materiałów okrągłych i w załączniku Nr 2 do zarządzenia dla materiałów tartych. Rozdzielniki powinny uwzględniać podział na województwa oraz podział wg rodzajów i gatunków drewna materiałów okrągłych a w materiałach tartych ponadto wg grup grubości i klas jakości.

3. Kontyngentobiorcy bezpośredni wymienieni w rozdzielniku kontyngentobiorców głównych obowiązani są złożyć we wskazanych przez Centralę PCD ekspozyturach PCD przy ścisłym zachowaniu podziału na województwa, szczegółowe zamówienia na całość otrzymanych przydziałów w terminach określonych w załączniku Nr 1 do zarządzenia dla materiałów okrągłych i w załączniku Nr 2 do zarządzenia dla materiałów tartych.

§ 7. Niezłożenie rozdzielników lub zamówień szczegółowych w terminach ustalonych w załączniku Nr 1 do zarządzenia dla materiałów okrągłych oraz w terminie do dnia 30 czerwca 1952 dla materiałów tartych spowoduje anulowanie przydziału i postawienie go do dyspozycji PKPG.

§ 8. 1. Zmiany rozdzielników złożonych przez kontyngentobiorców głównych mogą być dokonane przez kontyngentobiorców bezpośrednich jedynie w granicach województwa jednak przed umieszczeniem zamówienia do wykonania u producenta przy ścisłym zachowaniu ilości i sortymentów ustalonych rozdzielnikiem kontyngentobiorców głównych.

2. Niewykorzystany przez kontyngentobiorcę bezpośredniego przydział materiałów drzewnych nie może być powtórnie rozdzielony przez kontyngentobiorcę głównego a zostaje anulowany i przeniesiony do rezerw PKPG w odniesieniu do materiałów bilansowanych i rozdzielanych (BR) lub do rezerw Centrali PCD w odniesieniu do materiałów bilansowanych (B).

3. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych specjalnymi względami gospodarczymi kontyngentobiorca główny może rozdzielić niewykorzystany przez kontyngentobiorcę bezpośredniego przydział na rzecz innych kontyngentobiorców bezpośrednich, jednak nie później niż w ciągu dwóch tygodni od obowiązującej daty złożenia zamówienia przez kontyngentobiorcę bezpośredniego, ustalonej w załączniku Nr 1 i 2 do zarządzenia. Dokonanie takiej zmiany rozdzielnika wymaga zgody Centrali PCD.

§ 9. 1. Ekspozytury PCD obowiązane są ustalić, w oparciu o szczegółowe zamówienia kontyngentobiorców bezpośrednich, kwartalne harmonogramy dostaw materiałów drzewnych. Harmonogramy te powinny uwzględniać właściwe rozłożenie w czasie realizacji przydziałów, umożliwiające najbardziej racjonalne wykorzystanie możliwości ekspedycyjnych i przewozu ze względu na konieczność odciążenia przewozów kolejowych w miesiącach wrześniu, październiku i listopadzie każdego roku.

2. Dostawy powinny odbywać się w zasadzie w ramach ustalonych harmonogramów. Jednak w okresie wzmożonego wywozu drewna z lasu ze względów ogólnogospodarczych dopuszczalny jest dowóz w ilościach przekraczających ustalone harmonogramem po uprzednim powiadomieniu kontyngentobiorcy bezpośredniego. W związku z powyższym upoważnia się kontyngentobiorców do przejściowego przekraczania zapasów normatywnych.

§ 10. 1. Utrzymywanie jakichkolwiek rezerw kontyngentowych w materiałach okrągłych (tartacznym, sklejkowym i okleinowym) przez kontyngentobiorców centralnych i głównych jest niedopuszczalne.

2. Dopuszcza się utrzymywanie rezerw kontyngentowych w materiałach tarcznych jedynie na szczeblu kontyngentobiorców centralnych.

3. Dostawy materiałów tarcznych z rezerw kontyngentowych kontyngentobiorców centralnych i PKPG zamówione przed ostatnim terminem ustalonym dla kontyngentobiorców bezpośrednich w załączniku Nr 2 do zarządzenia, będą realizowane zgodnie z zamówieniem kontyngentobiorcy. W przypadku złożenia zamówienia na dostawę materiałów tarcznych z rezerw kontyngentobiorców centralnych i PKPG po terminie ustalonym w załączniku Nr 2 do zarządzenia, zamówienie to będzie realizowane z gotowych zapasów dostawców. Dotyczy to również przydziałów niewykorzystanych przez kontyngentobiorców bezpośrednich, o których mowa w § 8 ust. 3.

4. Rezerwy kontyngentowe kontyngentobiorców centralnych nierozdzielone do dnia 1 października 1952 r. ulegają anulowaniu i przechodzą do rezerw kontyngentowych PKPG.

§ 11. 1. Dowiezione do składnic przy stacjach kolejowych PKP przez Centralny Zarząd Lasów Państwowych dłuższe kopalniakowe przeznaczone do wyrobu kopalniaków, jak również surowiec tartaczny na potrzeby Ministerstwa Górnictwa będą przekazane przez Centralę PCD Centrali Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego, której powierza się w 1952 r. manipulację i zorganizowanie dostaw kopalniaków na potrzeby kraju i eksportu oraz zorganizowanie dostaw surowca tartaczego na potrzeby Ministerstwa Górnictwa.

2. Centrala Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego obowiązana jest do wysyłki dłużyc kopalniakowych i surowca tartaczego ze składnic kolejowych PCD w wysokości odpowiadającej planowi dowozu tych materiałów z lasu do poszczególnych stacji.

3. Centrala Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego nie może utrzymywać w składnicach kolejowych Centrali PCD większych zapasów materiałowych od przeciętnego jednomiesięcznego zapasu obliczonego w stosunku do całorocznej masy przydzielonego surowca i dłużyc kopalniakowych lub wyrobionych z nich kopalniaków. Jako maksymalną normę zapasu należy przyjąć jedną dwunastą właściwej masy przewidzianej do wywozu do danej składnicy w ciągu całego roku.

§ 12. 1. Centrala PCD obowiązana jest do dostarczenia odbiorcom słupów i materiałów nawierzchn. franco wagon stacja nasycalni. Słupy nasycane i materiały nawierzchn. Ministerstwo Kolei obowiązane jest dostarczyć wg rozdzielnika oraz w terminach wskazanych przez Centralę PCD.

2. Czynności nasycania słupów traktuje się jako czynności usługowe, która będzie zlecona Centrali PCD przez zainteresowanych odbiorców.

Postanowienia ogólne

§ 13. Zobowiązuje się odbiorców kontyngentowych, których zakłady są zaopatrywane spławem do uwzględnienia w planie na 1952 rok również awansowego zapotrzebowania na I kwartał 1953 r. ze względu na to, że dostawy spławem ustają z dniem 1 października i wznowiane są dopiero na początku II kwartału następnego roku.

§ 14. 1. Specyfikacje szczegółowe odbiorców powinny być sporządzone w oparciu o jednolite Polskie Normy (PN) i dostosowane do wymiarów handlowych drewna w jak najszerszym zakresie. Specyfikacje powinny być uzasadnione co do jakości, wymiarów i ilości przez wyszczególnienie celów i norm zużycia. Ewentualne wyjątki ustali Centrala PCD. Specyfikacje powinny uwzględniać w jak najszerszym zakresie standaryzowane elementy produkcji.

2. Centrala PCD może uzgadniać z odbiorcą zmiany przesunięć sortymentowych, w stosunku do otrzymanego przydziału, obniżające wymagania jakościowe, o ile wymaga tego zasada racjonalnej i oszczędnej gospodarki drewnem. W szczególności upoważnia się Centralę PCD do wiążącej odbiorców oceny uzasadnienia zamówień na wymiary specjalne oraz odstępstw od warunków technicznych Polskich Norm (PN) przy czym od pozytywnego wyniku tej oceny uzależnia się przyjęcie tego rodzaju zamówień do wykonania.

3. Zmiany w specyfikacjach uzgodnionych z odbiorcą i będących w trakcie wykonania przez zakład produkcyjny są niedopuszczalne.

§ 15. Centrala PCD złoży PKPG w terminie do dnia 1 sierpnia 1952 r. wnioski w sprawie anulowania przydziałów materiałów tarcznych nierozdzielanych lub niewykorzystanych we właściwym stopniu w terminach realizacji planu zaopatrzenia.

§ 16. Przed zatwierdzeniem rozdzielników kontyngentowych PKPG na 1952 rok Centrala PCD może wydawać w 1951 roku zaliczkę na poczet przydziału 1952 r. do wysokości 25% limitów przyznanych kontyngentobiorcom przez PKPG na 1952 r.

§ 17. W celu umożliwienia Centrali PCD planowego rozprowadzenia materiałów tarcznych na przestrzeni całego roku i ich sezonowania przy jednoczesnym planowym przebiegu produkcji o skróconym cyklu przetarcia upoważnia się Centralę PCD do przepuszczenia w 1952 roku części materiałów tarcznych przeznaczonych dla kontyngentobiorców przez składnice zbiorcze.

§ 18. Wykonanie dostaw przewidzianych w rozdzielnikach, o których mowa w zarządzeniu nastąpi w ramach odpowiednich umów.

2 załączniki.

Terminy składania rozdzielników i zamówień na materiały okrągłe

Kontyngentobiorca	Komu składa	Termin złożenia zamówienia na % dostawy			U w a g i
A. Na materiały okrągłe z wyjątkiem paplerówki					
Kontyngentobiorcy centralni	Centrali PCD	100 %	1.XII.1951 r.		
Kontyngentobiorcy główni	"	100 %	10.XII.1951 r.		
Kontyngentobiorcy bezpośredni	Ekspozytura PCD	100 %	20.XII.1951 r.		
B. Na paplerówkę					
Kontyngentobiorcy główni	Centrali PCD	100 %	1.XII.1951 r.		z podziałem na zakłady papiernicze oraz wg wymiarów i klas jakości
" "	"		na I kwartał 1.XII.1951 r.		z podziałem na bezpośrednich odbiorców oraz wg klas jakości i wymiarów
" "	"		na II kwartał 1.XII.1951 r.		"
" "	"		na III " 1.VI.1952 r.		"
" "	"		na IV " 1.IX.1952 r.		"
C. Na dłużyce kopalniakowa przeznaczone na stempla budowlane dla resortów Ministerstwa Budownictwa Przemysłowego i Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli					
Kontyngentobiorcy centralni i główni	Centrali PCD	40 % 15.XII.51	40 % 15.III.52	20 % 15.IV.1952	
Kontyngentobiorcy bezpośredni	Ekspozyturom PCD	31.XII.51	1.IV.52	31.V.1952	
D. Na pale portowe dla resortów Ministerstwa Budownictwa Przemysłowego i Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli					
Kontyngentobiorcy centralni i główni	Centrali PCD	80 % 5.XII.1951	20 % 1.III.1952		
Kontyngentobiorcy bezpośredni	Ekspozyturom PCD	20.XII.1951	15.III.1952		

Załącznik nr 2 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 424 z dnia 14.XI.1951 r.

Terminy składania rozdzielników i zamówień na materiały tarte

Kontyngentobiorca	Komu składa	Termin złożenia zamówień na % dostawy		
A. Na tarcice z wyjątkiem materiałów tartych pozyskiwanych z drewna drzew bezwartościowych				
Kontyngentobiorcy centralni	Centrali PCD	50% 1.XII.51	30% 1.II.52	20% 1.V.52
Kontyngentobiorcy główni	"	10.XII.51	10.II.52	10.V.52
Kontyngentobiorcy bezpośredni	Ekspozyturom PCD	15.I.52	15.III.52	15.VI.52
B. Na materiały tarte pozyskiwane z drewna drzew bezwartościowych (buk, brzoza, topola, lipa, osika)				
Kontyngentobiorcy centralni	Centrali PCD	100% 1.XII.1951		
Kontyngentobiorcy główni	"	100% 10.XII.1951		
Kontyngentobiorcy bezpośredni	Ekspozyturom PCD	100% 15.I.1952		
C. Na wagonówkę				
Kontyngentobiorcy centralni i główni	Centrali PCD	25% 1.XII.1951	50% 15.I.52	25% 1.III.1952
Kontyngentobiorcy bezpośredni	Ekspozyturom PCD	1.XII.51 /	15.II.52	1.IV.52

Zmiana zarządzenia w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji paliwa stałego

Poniżej podajemy treść zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 431 z dnia 17 listopada 1951 r., zmieniającego zarządzenie Nr. 345 z dn. 29 sierpnia 51 r. („Gosp. Mat.” Nr 10/51, str. 353):

W zarządzeniu Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 345 z dnia 29 sierpnia 1951 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji paliwa stałego na 1952 r. (Biuletyn PKPG nr 24,

poz. 254) w porozumieniu z Ministrem Górnictwa wprowadza się zmianę następującą:

„W § 3 ust. 5 po wyrazach „na cele eksportowe” skreśla się kropkę oraz dodaje się wyrazy — „oraz funduszu rynkowego, w stosunku do którego kontyngentobiorcą jest Centralny Zarząd Handlu Opałem, lub Ministerstwo Handlu Wewnętrznego”.

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji artykułów śrubowych w 1952 r.

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Ciężkiego uregulował powyższą sprawę w zarządzeniu nr 429 wydanym w dniu 17 listopada br. wg następujących zasad:

§ 1. Centrala Handlowa Przemysłu Metalowego (CHPM) — Biuro Zbytu Śrub, Nitów, Okuć Budowlanych i Części Kutych (Śrubonit) ustala roczne zapotrzebowanie na śruby, nity, nakrętki, podkładki, wkrećki, metalowy osprzęt teletechniczny i artykuły śrubowe do nawierzchni kolejowej wymienione w Wykazie Artykułów dla Planowania Zaopatrzenia na rok 1951 nr 29 branży V i VII poz. 35 do 47 zwane dalej artykułami śrubowymi oraz opracowuje projekt planu pokrycia tego zapotrzebowania (bilans artykułów śrubowych).

2. Opracowany projekt planu zapotrzebowania „Śrubonit” przedstawia Ministerstwu Przemysłu Ciężkiego po uprzednim uzgodnieniu projektu z właściwymi centralnymi zarządami oraz co do artykułów śrubowych objętych centralnym planem zbytu a produkowanych przez przemysł terenowy — z zarządami przemysłu lub wojewódzkimi zarządami przemysłu terenowego, jako dostawcami.

§ 2. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego (PKPG) na podstawie przedstawionego przez Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego bilansu artykułów śrubowych ustala rozmiary eksportu oraz opracuje rozdzielnik na szczególnie deficytowe artykuły śrubowe toczone i półtoczone objęte pozycjami 53—62 branży V wykazu wymienionego w § 1 ust. 1.

§ 3. Sprzedaż artykułów śrubowych prowadzona będzie przez:

- 1) zakłady wytwórcze — za pośrednictwem „Śrubonitu”;
- 2) hurtownie Centrali Handlowej Przemysłu Metalowego (CHPM),
- 3) punkty sprzedaży detalicznej CHPM, PDT, MHD, WSS, CRS „Samopomoc Chłopska”.

§ 4. „Śrubonit” przyjmuje zamówienia od:

- 1) hurtowni CHPM,
- 2) Central Handlu Zagranicznego „Metalexport” i „Impexmetal” — na eksport,
- 3) wszystkich odbiorców, z wyjątkiem aparatu handlowego na:

a) śruby toczone i półtoczone objęte rozdzielnictwem PKPG,

b) artykuły śrubowe do nawierzchni kolejowej a mianowicie: śruby łupkowe do szyn normalno i wąskotorowych, śruby stopowe, hakowe, śruby do łączenia podkładów, opórki przeciwpętlne, wkrećki i haki kolejowe, podwójne pierścienie sprężynowe i krawki oraz szyniaki,

c) metalowy osprzęt teletechniczny (trzony i haki do izolatorów, obłaki, poprzeczniczki, wysięgniki i słupolazy),

d) artykuły śrubowe specjalne, zamawiane na podstawie rysunków, wzorów, norm zagranicznych i norm krajowych centralnych biur konstrukcyjnych,

e) artykuły śrubowe w specjalnym wykonaniu i ze specjalnych gatunków stali lub metali nieżelaznych,

f) artykuły śrubowe wykonane na żądanie z surowca z atestem lub z odbiorem przez komisję odbiorczą.

§ 5. Hurtownie CHPM wyszczególnione w wykazie stanowiącym załącznik do zarządzenia przyjmują zamówienia od wszystkich odbiorców na znormalizowane artykuły katalogowe w typowym wykonaniu wg norm z normalnego gatunku surowca (z wyjątkiem artykułów wymienionych w § 4 pkt 3).

§ 6. Termin składania zamówień ustala się jak następuje:

- 1) hurtownie CHPM oraz wszyscy odbiorcy artykułów, o których mowa w § 4 pkt 3) lit. a) składają zamówienia w „Śrubonicie” na 80 dni przed rozpoczęciem kwartału, w którym ma nastąpić dostawa;
- 2) odbiorcy składają zamówienia na artykuły wymienione w § 4 pkt 3) lit. b)—f) na 90 dni przed półroczem, w którym ma nastąpić dostawa;
- 3) zamówienia na artykuły, o których mowa w § 5 odbiorcy składają do hurtowni CHPM na 90 dni przed kwartałem, w którym ma nastąpić dostawa;
- 4) terminy składania zamówień, o których mowa w pkt 1)—3) na I kwartał 1952 r. ustala się na 25 dni przed rozpoczęciem tego kwartału.

§ 7. 1. W związku z deficytem wyrobów śrubowych toczonych i półtoczonych ze stali szlachetnej i metali nieżelaznych oraz trudnościami technicznymi występującymi przy produkowaniu wyrobów specjalnych artykuły wymienione w § 4 pkt 3) lit. a), d), f) zamawiać można tylko w przypadku, gdy z ważnych przyczyn nie można ich zastąpić wyrobami znormalizowanymi (wg norm PN lub norm wewnętrznych przemysłu śrubowego SR) w typowym wykonaniu z normalnego gatunku surowca.

2. Niemożność zastosowania wyrobów normalnych powinna być stwierdzona przez kierownika zakładu na każdym zamówieniu.

§ 8. Hurtownie CHPM obowiązane są stosować tranzyt rozliczony w przypadku, gdy dostawa stanowi przesyłkę co najmniej półwagonową i może być wykonana przez jeden zakład wytwórczy.

§ 9. Zarządzenie nie narusza przepisów o obowiązku i sposobie zawierania umów.

1 załącznik.

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 429 z dnia 17.XI.1951 r.

Wykaz Hurtowni Centrali Handlowej Przemysłu Metalowego prowadzących sprzedaż artykułów śrubowych wraz z ich zasięgiem działania.

Hurtownie	Terytorialny zasięg działania
1. Warszawa I	woj. warszawskie i m. st. Warszawa
2. Toruń	woj. bydgoskie
3. Poznań	„ poznańskie i zielonogórskie
4. Łódź	„ łódzkie i m. Łódź
5. Radom	„ kieleckie
6. Lublin	„ lubelskie
7. Białystok	„ białostockie i olsztyńskie

Hurtownie	Terytorialny zasięg działania
8. Gdańsk I	woj. gdańskie
9. Szczecin	„ koszalińskie i szczecińskie
10. Wrocław	„ wrocławskie
11. Opole	„ opolskie
12. Gliwice	rejon południowo-wschodni zagłębia węglowego woj. katowickiego

Hurtownie	Terytorialny zasięg działania
13. Bielsko	rejon południowy woj. katowickiego
14. Bytom	rejon północno-zachodni zagłębia węglowego woj. katowickiego
15. Częstochowa	rejon północny woj. katowickiego
16. Kraków	woj. krakowskie
17. Rzeszów	„ rzeszowskie

Tryb postępowania przy upływnianiu remanentów półwyrobów i wyrobów ze stali szlachetnej przez właściwe jednostki zbytu podległe Ministrowi Przemysłu Ciężkiego

Zasady upływniania powyższych materiałów zostały ustalone w zarządzeniu Ministra Przemysłu Ciężkiego Nr 272 z dnia 21 września. Zasady te są następujące:

§ 1. 1. Przepisy niniejszego zarządzenia regulują tryb ujawnienia i upływnienia remanentów stali szlachetnej.

2. Używane w niniejszym zarządzeniu określenie „remanenty stali szlachetnej” oznacza remanenty półwyrobów i wyrobów ze stali stopowej, w postaci wytworów hutniczych: kutych, walcowanych, ciągnionych, wykonanych z obrabialnych plastycznie i cieplnie stopów żelaza w węglem, zawierających w swym składzie chemicznym jeden lub kilka następujących metali nieżelaznych w ilości mniejszej niż 85%: nikiel (Ni), chrom (Cr), wolfram (W), molibden (Mo), wanad (V), mangan (Mn), krzem (Si), kobalt (Co), aluminium (Al), tytan (Ti), oraz stali narzędziowej węglowej o cechach hutniczych N6E—N12E, N6—N12 i N4Z—N6Z, stali konstrukcyjnych węglowych wyższej jakości o cechach hutniczych C12, C16, T20—T85.

§ 2. 1. Posiadacz remanentów stali szlachetnej podlegających upływnieniu przysyła karty ewidencyjne do właściwych terenowo składów Centrali Handlowej Żelaza i Stali, wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia, o ile remanenty te nie stanowią tzw. resztówek.

2. Resztówkami w rozumieniu niniejszego zarządzenia są remanenty stali szlachetnej występujące w ilości oraz rozmiarach mniejszych, niż określono w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do zarządzenia.

3. Posiadacze resztówek zatrzymują je do wykorzystania we własnym zakresie. Szczegółowe przepisy ustala sposób ich zagospodarowania.

4. Posiadacze remanentów stali szlachetnej obowiązani są w karcie ewidencyjnej wskazać gatunek stali oraz cechą charakteryzującą postać i znak stali szlachetnej wg określeń wyszczególnionych w załączniku nr 3 do zarządzenia.

5. Karty ewidencyjne remanentów stali szlachetnej o nierozpoznanym gatunku należy przysyłać do Składnicy Remanentów Stali Szlachetnej we Wrocławiu, zwanej dalej w skróceniu Składnicą.

§ 3. 1. Posiadacze remanentów stali szlachetnej nie mogą dysponować zgłoszonym do upływnienia remanentem.

2. O ile posiadacz zgłoszonego do upływnienia remanentu stali szlachetnej zamierza wykorzystać remanent ten na własne potrzeby, powinien wystąpić do Centrali Handlowej Żelaza i Stali, która może dać mu przydział na całą lub część posiadanej ilości remanentu.

§ 4. 1. Właściwe terenowe składki Centrali Handlowej Żelaza i Stali, zwane dalej w skrócie składami, obowiązane są przed upływem 45 dni od daty otrzymania karty ewidencyjnej wskazać posiadaczowi remanentu odbiorcę lub przejąć remanent do własnego magazynu.

2. Składy obowiązane są przed upływem 30-tu dni od daty otrzymania karty ewidencyjnej zwrócić kartę posiadaczowi remanentu o ile:

- 1) dystrybucja danego remanentu nie należy do ich zakresu działania,
- 2) karta ewidencyjna jest niewłaściwie lub niedostatecznie wypełniona (np. brak gatunku, wymiaru lub długości),
- 3) remanent jako bezwartościowy kwalifikuje się na złom (podając uzasadnienie).

3. Składy przysyłają karty ewidencyjne, zawiadamiając o tym posiadacza remanentu w terminie określonym w ust. 2, do Składnicy Remanentów Stali Szlachetnej we Wrocławiu zwanej dalej w skrócie Składnicą, o ile karty dotyczą materiałów pełno i niepełnowartościowych, których nie mogą upłynnić we własnym zakresie.

§ 5. 1. Składnica obowiązana jest najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1952 r. przejąć do własnych magazynów remanenty stali szlachetnej zgłoszone przez posiadaczy remanentów przed dniem 31 października 1951 r., a zgłoszone po 1 listopada 1951 r. — w ciągu 3-ch miesięcy od daty zgłoszenia.

2. Składnica w ciągu 30-tu dni od daty otrzymania karty ewidencyjnej wskaże posiadaczowi remanentu stali szlachetnej termin wysyłki remanentu pod jej adresem.

3. Posiadacze remanentów stali szlachetnej obowiązani są ściśle przestrzegać terminów wysyłki wyznaczonych przez Składnicę w celu umożliwienia jej prowadzenia planowego upływnienia.

4. Składnica obowiązana jest w ciągu 14-tu dni od daty otrzymania remanentu przesłać posiadaczowi remanentu protokół odbioru, ze wskazaniem gatunku stali szlachetnej, jakości i ceny — dla wystawienia faktury.

§ 6. 1. Składnica ustali dla każdego posiadacza remanentu odrębny symbol liczbowy, o czym powiadomi tegoż posiadacza przy podawaniu terminu dokonania wysyłki.

2. Posiadacz remanentu obowiązany jest symbolem tym oznaczać (farbą olejną) wszystkie wysyłane wyroby ze stali szlachetnej (remanenty) w miejscach wolnych od cech hutniczych.

§ 7. 1. Rozpoznanie i klasyfikowanie stali nierozpoznanych przeprowadzają składki i Składnica na koszt posiadacza remanentu.

2. Rozpoznanie i klasyfikowanie tych remanentów może być dokonane przez składki i Składnicę u posiadacza w przypadku, gdy istnieją wątpliwości co do gatunku stali, bądź też gdy ilość stali jest znaczna a może być zadysponowana bezpośrednio od posiadacza do odbiorcy, i jeśli istnieją możliwości zbadania stali u posiadacza.

§ 8. 1. Posiadacze remanentów stali szlachetnej sprzedają je wg cen ustalanych przez składki lub przez Składnicę, które przyjmują za podstawę ceny zawarte w obowiązujących cennikach.

2. Remanenty stali szlachetnej nierozpoznane przyjmuje Składnica po cenie stali pospolitej jakości.

3. Przy fakturowaniu remanentów niepełnowartościowych należy potrącić procent zmniejszonej wartości materiału.

4. Koszt załadowania, opakowania, przesyłki itp. ponosi posiadacz remanentu stali szlachetnej.

§ 9. 1. Składy przeanalizują w terminie do dnia 30 września 1951 r. wszystkie posiadane karty ewidencyjne remanentów stali szlachetnych oraz postępują z tymi kartami stosownie do postanowień ustępów 2, 3 i 4-go.

2. Karty ewidencyjne niewłaściwie lub niedostatecznie wypełnione (np. brak gatunku, wymiaru lub długości), składy zwrócą wystawcom (posiadaczom remanentów) w celu ich uzupełnienia lub poprawienia.

3. Do dnia 30 września 1951 r. na żądanie posiadaczy remanentów składy zwrócą karty ewidencyjne wystawcom tych remanentów stali szlachetnej, które zużyli już oni lub które zamierzają zużyć w 1951 r. na swe planowe potrzeby.

4. Karty ewidencyjne wypełnione prawidłowo, a nie unieważnione przez posiadaczy remanentów, składy:

1) zatrzymają u siebie, o ile dotyczą one materiałów pełnowartościowych i niepełnowartościowych, które mogą upłynąć we własnym zakresie;

2) przesła do Składnicy, o ile dotyczą one materiałów małowartościowych oraz takich materiałów pełnowartościowych i niepełnowartościowych, których nie mogą upłynąć we własnym zakresie (w tym przypadku należy bezwzględnie zawiadomić równocześnie posiadaczy remanentów);

3) zwrócą wystawcom, o ile dotyczą one materiałów bezwartościowych kwalifikujących się na złom, podając uzasadnienie lub o ile materiały stanowią tzw. resztki.

§ 10. W sprawach nieuregulowanych przepisami niniejszego zarządzenia a dotyczących zasad ujawnienia, upłynienia i zapobiegania tworzeniu się remanentów stali szlachetnej należy stosować odpowiednie przepisy zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 177 z dnia 2 maja 1951 r. w sprawie ujawnienia, upłynienia i zapobiegania tworzeniu się zbędnych i nadmiernych remanentów materiałów zaopatrzeniowych w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych („Monitor Polski” z dn. 20.9), w szczególności §§: 2, 3 i 7, oraz §§ 2, 3, 4, A—46, poz. 602, A—51, poz. 685 i nr 87, poz. 1202, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 16, 20, 28, 34, 36, 37, 38, 39 z tą zmianą, że odpis protokołu komisji kwalifikacyjnej otrzymuje skład lub Składnica w zależności od tego, które z nich postawiło wniosek o zakwalifikowanie na złom, §§ 40, 41, 51 z tą zmianą, że termin 30 września i 1 października 1951 r. zastępują się odpowiednio terminami 30 listopada i 1 grudnia 1951 r. §§ 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 65 i 66 instrukcji stanowiącej załącznik do w/w powołanego zarządzenia nr 177.

§ 11. Centrala Handlowa Żelaza i Stali zorganizuje pracę składów i utworzy Składnicę we Wrocławiu tak aby mogły one niezwłocznie przystąpić do realizacji postanowień niniejszego zarządzenia.

§ 12. Centrala Handlowa Żelaza i Stali opracuje w terminie do dnia 15 października 1951 plan upłynienia remanentów stali szlachetnej i przedstawi go do zatwierdzenia Ministerstwu Przemysłu Ciężkiego, Departament Zbytu wraz z wnioskami o dodatkowe środki finansowe dla przeprowadzenia akcji ich upłynienia.

§ 13. Wykonanie niniejszego zarządzenia powierza się Dyrektorowi Departamentu Zbytu Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego.

§ 14. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 1 Ministra Przem. Ciężk. Do zarządzenia 272 z dnia 21.9.51 r.

REJONIZACJA SIECI DYSTRYBUCYJNEJ CENTROSTALI

W zakresie dystrybucji stali szlachetnej.

1. Centralny Skład i Biuro Sprzedaży Stali Szlachetnej Katowice — województwo katowickie i województwo opolskie.

2. Skład i Rejonowe Biuro Sprzedaży Stali Szlachetnej Kraków — województwo krakowskie, województwo rzeszowskie, część województwa kieleckiego obejmująca powiaty: Kielce bez miasta Skarżysko-Kamienna, Opatów, Sandomierz, Stopnica, Pinczów, Jędrzejów, Włoszczowa.

3. Skład i Rejonowe Biuro Sprzedaży Stali Szlachetnej Łódź — województwo grodzkie miasta Łodzi i województwo łódzkie.

4. Skład i Rejonowe Biuro Sprzedaży Stali Szlachetnej Poznań — województwo poznańskie, województwo zielonogórskie, województwo szczecińskie, województwo koszalińskie, województwo gdańskie, województwo bydgoskie.

5. Skład i Rejonowe Biuro Sprzedaży Stali Szlachetnej Warszawa — województwo grodzkie miasta stołecznego Warszawa i województwo warszawskie, województwo olsztyńskie, województwo białostockie, województwo lubelskie, część województwa kieleckiego obejmująca powiaty: Radom, Kozienice, Iłża, Opoczno, Końskie i miasto Skarżysko-Kamienna z powiatu Kielce.

6. Skład i Rejonowe Biuro Sprzedaży Stali Szlachetnej Wrocław — województwo wrocławskie.

Załącznik nr. 2 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Ciężkiego nr. 272 z dnia 21.9.51 r.

W y k a z r e s z t ó w e k

St. Grupa wytworów	Nowa grupa wytworów	Określenie materiału	Norma
8	12	stal prętowa walc. konstr. węgl.	1 pręt w dł. fabr. powyżej 90 mm Ø
9	14	" " " " "	100 kg w dł. min. 1 m
10	15, 17	" " " " "	50 kg w pręt. dł. 3 m
11 i 12	14	" " " " "	25 kg w pręt. dł. 3 m
13	12	stal resorowa walc. żłobk.	50 kg o dł. 3 m
14	14	stal pręt. walc. konstr. stop i spręż. pręty średnie ze stali konstr. stop resorowej i spręż.	1 pręt o dł. 3 m
15	15, 17	pręty cienkie i najcieńsze ze stali konstr. stop. resorowej i spręż.	50 kg w pręt. dł. 3 m
16	12, 14	stal pręt. walc. narzędz. węgl.	25 kg w pręt. dł. 3 m
17	15, 17	" " " " "	1 pręt dł. 1 m
18	13	stal narz. stopowa walc.	1 pręt dł. 1 m
19	16	" " " " "	1 pręt dł. 2 m

St. Grupa wytworów	Nowa grupa wytworów	Określenie materiału	Norma
20	13, 16	stal szybko tnąca walc.	3 kg w pręt. dł. ½ m
21	13, 16	stal nierdzewna kwaso-ognio-odp. walco- wana	3 kg w pręt. dł. 1 m 1 pręt dł. fabr.
22	13, 16	stal. specjal. (austenityczna magnesowa)	
30a i 30b	18	bednarka gor. walc. o szer. od 12 do 18 mm we wszystkich rodz. stali	30 kg
31	18	bednarka gorąco walc. o szer. 90 mm i pow. we wszystkich rodzajach stali	50 kg
34a i 34b	19, 20	walcówka w kęgach we wszystkich ro- dzajach stali	50 kg
50 — 56	22, 23, 27, 33, 34	blachy grube i cienkie we wszystkich ro- dzajach stali	1 arkusz fabr. 50 kg
76 — 77	45, 46, i 47	taśma zimnowalcowana	pow. 13 mm 1 pręt dł. fabr. pon. 13 mm 10 kg
78 — 81	48, 49, 51, 52	pręty łuszczone i ciagnione	1 pręt dł. 1 m
90/II-96		srebrzanka pręty kute i wolnokute wierćta nieużywane elektrody elektrody w gat. EP elektrody specjalne płytki węglików spiekanych nie używane	1 sztuka w każdej ilości 500 szt. w stanie nieuszkodzonym 100 szt. (w stanie nieuszkodzonym) 1 szt.

Stal z grup 76, 78, 80 nie jest stalą szlachetną a jest tylko czasowo rozprowadzana przez Składy stali szlachetnej.

Załącznik Nr. 3 do Zarządzenia Mi-
nistra Przemysłu Ciężkiego Nr. 272
z dnia 21.9.1951.

OKREŚLENIA CHARAKTERYZUJĄCE POSTACI I GATUNEK STALI SZLACHETNEJ

Postacie stali i sposób ich oznaczenia.

Stal lana (staliwo) — L, stal kuta — K, stal wal-
cowana — W, stal ciągniona — C, stal walcowana
na zimno — WZ.

Znaki stali w/g P. N.

Stale szlachetne dzielą się na rodzaje zależnie od
zawartych w nich celowo dodanych dodatków stopo-
wych. Ilość tych dodatków dzieli stale na gatunki po-
dobnie jak ilość węgla na odmiany.

W znaku uwidacznia się zarówno rodzaj, gatunek
jak i odmianę stali. Pierwiastki dodatków stopowych
wyraża się w znaku symbolami cyfrowymi i znak:

Ni Cr W Mo V Mn Si Co AL Ti
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Pierwszy wyraz znaku stali, wyrażający rodzaj,
jest utworzony z symboli cyfrowych i oddzielonych
kropką (lub myślnikiem) od drugiego wyrazu.

Drugi wyraz znaku stali wskazuje przybliżoną za-
wartość głównego dodatku stopowego w całkowitych
jednostkach procentowych.

Trzeci wyraz znak stali określa zawartość węgla
w dziesiętnych procentach. Tak np. stal o znaku
124.3.25 jest stalą niklowo-chromowo-molibdenową, na
co wskazuje liczba 124, zawiera 3% niklu, na co wska-
zuje cyfra 3, oraz zawiera 0.25% węgla, na co wskazuje
cyfra 3 oraz zawiera 0.25% węgla, na co wskazuje
liczba 25.

Znak stali poza liczbowymi i literowymi symbola-
mi, może zawierać także liczbe wskazująca dolną gra-
nicę wytrzymałości na rozciąganie w kg/mm².

Tak np. znak 12.2.35-KT85 wskazuje na stal niko-
wo-chromową, zawierającą 2% niklu i 0.35% węgla, ku-
ta i cieplnie ulepszoną na wytrzymałość powyżej
85 kg/mm².

Posiadacz remanentu w wypadku niemożności
określenia gatunku stali wg P.N. winien podać w kar-
cie ewidencyjnej cenę hutniczą, lub markę stali wy-
bita na wyrobie.

Posiadacz remanentu stali szlachetnej, który nie
może w ogóle określić gatunku stali winien podać
w karcie ewidencyjnej zamiast gatunku, RP — nieroz-
poznana — pochodząca z bieżącej produkcji, lub RW —
nierozpoznana inne pochodzenie.

Zasady racjonalnego stosowania papieru i kartonu bezdrzewnego oraz papieru o gramaturze wyższej

W celu uporządkowania zasad racjonalnego sto-
sowania papieru i kartonu bezdrzewnego oraz pa-
pieru o gramaturze wyższej, Biuro do Spraw Papie-
ru wydało w dniu 1 listopada 1951 r. zarządzenie
Nr. 8/51 o treści następującej:

I. Postanowienia ogólne.

1. Papier i karton bezdrzewny oraz papier o gra-
maturze wyższej powinien być używany jedynie na
cele uzasadnione potrzebami technicznymi lub spec-
jalnymi.

2. Na używanie papieru i kartonu bezdrzewnego
oraz papieru o gramaturze wyższej wymagane jest
zezwoleń Biura do Spraw Papieru.

Zezwolenia wydawane są na podstawie uzasadnio-
nych wniosków w trybie postanowień rozdziału III
niniejszego okólnika.

3. Przez określenie „bezdrzewny“ należy uważać
wytwory przemysłu papierniczego produkowane

z włókien szmacianych lub celulozy bielonej bądź
niebielonej bez domieszki ścieru drzewnego lub ma-
kulażury.

4. Przez określenie „o gramaturze wyższej“ uwa-
żać należy papier, którego ciężar 1 m² przekracza
gramaturę ustaloną dla poszczególnych gatunków
w p. 7 niniejszego okólnika.

II. Obowiązek uzyskiwania zezwoleń.

5. Obowiązek uzyskiwania zezwoleń na zużycie pa-
pieru i kartonu bezdrzewnego dotyczy:

- papieru (bibułki) przebitkowego klasy III,
- papierów drukowych **wszystkich gatunków** w
klasach I, II i III,
- papierów piśmiennych **wszystkich gatunków** w
klasach I, II i III,
- papieru pakowego siarczynowego bielonego i nie-
bielonego (d. Jawa I),

- e. papieru usztywnionego bezdrzewnego,
- f. podłoża do kredowania i kolorowania w klasie III,
- g. kartonu jednowarstwowego w klasach I, II i III,
- h. kartonu wielowarstwowego z pokryciem bezdrzewnym.

6. Uzyskiwanie zezwoleń nie odnosi się do gatunków, które są produkowane na ściśle i z góry określone cele wyłącznie jako bezdrzewne. Do nich należą:

- a. bibułki: karbonowa, kwiatowa, papierosowa, do parafinowania, serwetkowa, bandażowa, transformatorowa,
- b. papier: mapowy, banknotowy, loteryjny, znaczkowy,
- c. karton kreślarski,
- d. papier pakowy siarczanowy (d. Natron),
- e. podłoża: na papier odbijankowy, na papier światłoczuły, do wytłaczania, do gumowania, na papier ścierny,
- f. papier jelitowy i surowiec na pergamin sztuczny,
- g. papiery: cewkowy siarczanowy, kablowy telefoniczny i elektro-energetyczny, przedny, workowy, monotypowy, na muchołapki, kalandro- wy,
- h. bibuły: suszkowa i biurkowa wszystkie bibuły filtracyjne oraz bibuła pyłochłonna,
- i. kalka kreślarska, papier pergaminowy i pergamin sztuczny,
- j. kartony: na karty do gry i naczyniowy,
- k. wata celulozowa (d. lignina).

7. Obowiązek uzyskiwania zezwoleń na zużycie papieru o gramaturze wyższej dotyczy gatunków papieru podanych w tabeli, których ciężar 1 m² przekracza określoną w tej tabeli gramaturę maksymalną, bez względu na klasę papieru:

Rodzaj papieru	Gatunek papieru	Dopuszczalna maksymalna gramatura
drukowy	1. afiszowy	50
	2. gazetowy	50
	3. ofsetowy	70
	4. drukowy zwykły	70
	5. rotograwiurów	70
	6. włóknodrukowy	70
	7. dziękowy	70
	8. ilustracyjny	70
	9. powielaczowy	70
	10. mapowy	120
piśmienny	11. piśmienny zwykły	70
	12. kopertowy	60
	13. papeterijny	70
	14. pełny	40
	15. zeszytowy	65
	16. kwiatowy	60
	17. rysunkowy	100
pakowy	18. siarczanowy (d. Jawa I)	60
	19. siarczanowo-drzewny (d. Jawa II)	60
	20. siarczanowy (d. Natron)	60
	21. celulozowo-makulaturowy (d. Manila)	100
	22. makulaturowy (d. szren)	100
	23. słomowy	100
przemysłowo-techniczny	24. papier podłożowy do kredowania i kolorowania	80
	25. obiciowy	65
	26. workowy	70

8. Uzyskiwanie zezwoleń na zużycie papieru o wyższej gramaturze nie dotyczy następujących grup wytworów papierniczych:

- a. papierów przemysłowo-technicznych z wyjątkiem papieru podłożonego do kredowania i kolorowania, obiciowego oraz workowego,
- b. bibuły,
- c. pergaminów,
- d. kartonów,
- e. tektur.

III. Tryb uzyskiwania zezwoleń.

9. **Wydawnictwa prasowe — czasopisma.** Dla uzyskania zezwolenia na zużycie papieru i kartonu bezdrzewnego oraz papieru o gramaturze wyższej na druk określonego czasopisma, należy na „Karcie Druku Wydawnictw Prasowych“ podać dokładne uzasadnienie konieczności zużycia tego rodzaju papieru.

Przydział odpowiedniego gatunku papieru jest równoznaczny z zezwoleniem na jego zużycie.

10. **Wydawnictwa nieperiodyczne.** Przy uzyskiwaniu zezwoleń, zgodnie z przepisami Dekretu z dnia 26 kwietnia 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 24 z 1948 r.), na zużycie papieru do druku wydawnictw nieperiodycznych tj. wszelkiego rodzaju książek, broszur, map i innych wydawnictw objętych planem Centralnego Urzędu Wydawnictw (d. CKW), należy w przypadku konieczności zużycia papieru i kartonu bezdrzewnego lub papieru o gramaturze wyższej podać dokładne uzasadnienie na „Karcie Druku Wydawnictwa“.

11. **Wydawnictwa pomocnicze.** Przy używaniu papieru na druk wydawnictw pomocniczych tj. wszelkich wydawanych drukiem instrukcji, statutów, umów zbiorowych, katalogów, prospektów itp. broszurowanych i niebroszurowanych wydawnictw, obowiązują przepisy podane w p. 10.

12. **Przetwórstwo papiernicze, zaopatrzenie przemysłu i handlu, druki manipulacyjne i inne.** Dla uzyskania zezwolenia na zużycie papieru i kartonu bezdrzewnego oraz papieru o gramaturze wyższej na wszystkie inne cele niż wymienione w punktach 9, 10 i 11, występujący z wnioskiem powinien podać dla każdego artykułu lub wzoru druku oddzielnie:

- a. przeznaczenie i uzasadnienie konieczności zużycia papieru i kartonu bezdrzewnego oraz papieru o gramaturze wyższej,
- b. ilość kilogramów oraz gatunek, klasę, gramaturę, format papieru lub kartonu jaki ma być użyty,
- c. zakład, który będzie przetwarzał lub zużywał dany papier lub karton,
- d. ponadto w przypadku zużycia papieru i kartonu na: druki manipulacyjne i propagandowo-informacyjne — nakład, format, wykończenie każdego wzoru druku (np. luźne karty, bloki, komplety po x kartek itd.) oraz czasokres zużycia, potrzeby przetwórcze i zaopatrzeniowe — zaplanowaną ilość artykułów wytwarzanych lub pakowanych oraz normę zużycia na jednostkę.

13. **Cele administracyjno-biurowe.** Zużywanie papieru bezdrzewnego tzw. „aktowego“ na cele administracyjno-biurowe może mieć miejsce jedynie w ilościach określonych Okólnikiem Biura do Spraw Papieru Nr 1/51 z dn. 17.I.1951 r. oraz wyłącznie na potrzeby ustalone instrukcją Nr 1/50 z dnia 28.X.1950 r.

IV. Zwolnienia.

14. Zużywanie papieru i kartonu bezdrzewnego na niżej wymienione cele i w gramaturach ustalonych poniżej, nie wymaga specjalnego zezwolenia.

Poz.	Przeznaczenie	Gatunek papieru/kartonu	Klasa	Gramatura
1	Oryginały akt stanu cywilnego wystawiane przez Urzędy Stanu Cywilnego przy Prezydium Rad Narodowych	Papier piśmienny	III	80, 90
2	Księgi wieczyste	Papier piśmienny	III	80, 90
3	Blankiety korespondencyjne używane przez kierowników Centralnych Władz i Urzędów	Papier piśmienny	III	do 80
4	Druki używane w stosunkach międzynarodowych jak: blankiety listowe do korespondencji zwykłej i lotniczej z nadrukiem polskim i w językach obcych, rachunki, konosamenty, manifesty, kontrakty, formularze spedycyjne, certyfikaty, karty ewidencyjne statków, książeczki żeglarskie itp.	Papier piśmienny Papier pelur Karton jednowarstwowy	III III III	80, 90 40 180, 200, 250
5	Oryginały dyplomów naukowych, honorowych, okolicznościowych	Papier piśmienny Papier ofsetowy Karton jednowarstwowy	III III III	80, 100, 120 90, 120 180, 200
6	Oryginały świadectw szkolnych i z ukończenia kursów zawodowych	Papier piśmienny	III	do 80
7	Indeksy wyższych zakładów naukowych	Papier piśmienny	III	do 80
8	Legitymacje służbowe i odznaczeniowe	Papier piśmienny Karton jednowarstwowy	III III	80, 90 180, 200
9	Polisy ubezpieczeniowe	Papier piśmienny	III	80, 90
10	Czeki bankowe	Papier piśmienny	III	do 80
11	Zaproszenia na uroczystości międzynarodowe i ogólnokrajowe	Papier piśmienny Karton jednowarstwowy	III III	80, 90 180
12	Pocztówki okolicznościowe i krajoznawcze	Karton jednowarstwowy	III	200, 250
13	Telegramy ozdobne okolicznościowe	Karton jednowarstwowy	III	do 180
14	Druki księgowości przebitkowej zamawiane przez Centralę Wydawniczą Druków	Papier piśmienny	IV, III	80, 90
15	Księgi buchalteryjne i kancelaryjne	Papier piśmienny	VII, V	do 80
16	Okładki i obwoluty do druków manipulacyjnych broszurowanych lub w blokach	Papier pakowy siarczynowo-drzewny (d. Jawa II)	—	do 80
17	Teczki aktowe, teczki spraw	Papier pakowy siarczynowy (d. Jawa I) Papier pakowy siarczanowy (d. Natron)	— —	do 90 do 90
18	Opakowanie paczek o wadze ponad 10 kg do ekspedycji pocztowej i kolejowej	Papier pakowy siarczanowy (d. Natron) Papier pakowy siarczynowo-drzewny (d. Jawa II)	— —	do 90 do 100
19	Owijanie zwojów tkanin w wytwórniach	Papier pakowy siarczanowy (d. Natron) Papier pakowy siarczynowo-drzewny (d. Jawa II)	— —	do 90 do 100
20	Koperły aktowe C5, C4, B5, B4, B3	Papier pakowy siarczanowy (d. Natron) Papier pakowy siarczynowo-drzewny (d. Jawa II)	— —	do 90 do 100
21	Bilety tramwajowe wieloprzejazdowe	Papier pakowy siarczynowo-drzewny (d. Jawa II)	—	100
22	Wyrób i opakowanie artykułów przeznaczonych na eksport	Stosownie do potrzeb		

V. Realizacja przydziałów.

15. Realizacja przydziałów na papier i karton bezdrzewny oraz papier o gramaturze wyższej na cele wymienione w p. 14 niniejszego okólnika, może być dokonywana tylko wówczas, jeśli odbiorca wskaże każdorazowo w zamówieniu cel zużycia, a cel ten będzie zgodny z przepisami wymienionymi w p. 14.

Wskazane przez odbiorcę przeznaczenie papieru i kartonu bezdrzewnego lub papieru o gramaturze wyższej, winno być podane na zleceniu lub dyspozycji wysyłkowej.

16. Dostawy papieru i kartonu bezdrzewnego oraz papieru o gramaturze wyższej na cele niewymienione w p. 14, mogą być dokonywane wyłącznie po przedstawieniu przez odbiorcę zezwolenia Biura do Spraw Papieru.

Przydziały wydawane bezpośrednio przez Biuro do Spraw Papieru upoważniają do realizacji dostawy, nie są jednak równoznaczne z zezwoleniem na zużycie, z wyjątkiem papieru przeznaczonego na wydawnictwa prasowe.

VI. Postanowienia końcowe.

17. Powołani w poszczególnych jednostkach, na podstawie uchwały Prezydium Rządu z dn. 29 lipca 1951 r. w sprawie oszczędności w zużywaniu papieru (Monitor Polski Nr A-89, poz. 1116), pracownicy odpowiedzialni za gospodarkę drukami i racjonalne zużycie papieru powinni nadzorować przestrzeganie przepisów niniejszego okólnika oraz celowość zużywania papieru i kartonu bezdrzewnego jak również papieru o gramaturze wyższej.

Tablica przeliczeń ciężaru potrzebnego papieru na wykonanie 1000 ark. formatów znormalizowanych

g/m ² Format	30	40	50	60	65	70	80	90	100	120	180	200	250
A ₁	15,74	20,98	26,23	31,48	34,10	36,72	41,97	47,21	52,46	62,96	94,43	104,92	131,15
A ₂	7,87	10,49	13,11	15,74	17,05	18,36	20,98	23,61	26,23	31,48	47,21	52,46	65,57
A ₃	3,93	5,25	6,56	7,87	8,52	9,18	10,49	11,80	13,11	15,74	23,61	26,23	32,79
A ₄	1,97	2,62	3,28	3,93	4,26	4,59	5,25	5,90	6,56	7,87	11,80	13,11	16,39
A ₅	0,98	1,31	1,64	1,97	2,13	2,30	2,62	2,95	3,28	3,94	5,90	6,56	8,20
A ₆	0,49	0,66	0,82	0,98	1,07	1,15	1,31	1,48	1,64	1,96	2,95	3,28	4,10
A ₇	0,25	0,33	0,41	0,49	0,53	0,57	0,66	0,74	0,82	0,98	1,48	1,64	2,05
A ₈	0,12	0,16	0,20	0,25	0,27	0,29	0,33	0,37	0,41	0,50	0,74	0,82	1,02
B ₁	21,00	28,00	35,00	42,00	45,50	49,00	56,00	63,00	70,00	84,00	126,00	140,00	175,00
B ₂	2,62	3,50	4,37	5,25	5,68	6,12	7,00	7,87	8,75	10,50	15,75	17,50	21,87
B ₃	1,31	1,75	2,19	2,62	2,84	3,06	3,50	3,94	4,37	5,24	7,87	8,74	10,94
B ₆	0,66	0,87	1,09	1,31	1,42	1,53	1,75	1,97	2,19	2,62	3,94	4,38	5,47

Uwaga: W wymienionej tablicy uwzględniano ciężar ścianek (odpadków) powstających przy cięciu arkuszy z formatu A1 surowego (610 × 860 mm). Faktyczne ciężary arkuszy papieru przyciętego na formaty znormalizowane w szeregu A (obcięte) są mniejsze. Ciężary podane są w zaokrągleniu do 1/100 kg.

Zastępowanie brakujących materiałów instalacyjnych innymi materiałami

Przedmiotową sprawę wyjaśnia pismo okólne Departamentu Budownictwa nr 47 z dnia 15 września br. znak BU2-F-01-803 o treści jak niżej:

W celu usunięcia trudności związanych z zaopatrzeniem obiektów inwestycyjnych w niektóre rodzaje materiałów instalacyjnych jak kotły, grzejniki, nagrzewnice, czarna i kolorowa armatura, rury kamionkowe, materiał rurowy oraz uzbrojenia sieciowe itp., zachodzi konieczność zastępowania tych materiałów innymi lub stosowania ich w zmniejszonej ilości.

W związku z powyższym wyjaśnia się, co następuje:

Zamiana materiałów, o której wyżej mowa, jest całkowicie uzasadniona przy zachowaniu następujących warunków:

1) zamiana nie może spowodować wzrostu kosztów inwestycji;

2) techniczna dopuszczalność zamiany powinna być każdorazowo protokolarnie stwierdzona przez przedsiębiorstwo wykonawcze i nadzór techniczny inwestora i uzgodniona z projektantem;

3) zamiana nie może spowodować przesunięcia umownych terminów wykonania robót.

Wydawca: POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE

Warszawa, ul. Poznańska 15, tel. 739-45 wewn. 11.

Redakcja: PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, Plac 3-ch Krzyży 5, pokój Nr 216

Prenumerata i kolportaż: PPK „Ruch” Warszawa, ul. Srebrna 12 Konto PKO I-17293

Prenumerata: kwartalna zł 12.— półrocznie zł 24.— rocznie zł 48.—. Cena numeru pojedynczego zł 4.—

Zam. 579 z dnia 26.XI.51. Podpisano do druku 10.XII.51. Druk ukończono 15.12.51. Nakład 11 400.

Papier druk. sat. kl. VII, 60 gr 61 x 86

Druk. „Prasa Demokratyczna”, Warszawa, ul. Śniadeckich 16